

Bestuursrapportage 2017

Inhoudsopgave

1	Samenvatting en leeswijzer.....	5
1.1	Samenvatting beleidsrealisatie	5
1.2	Analyse uitkomst begroting.....	9
1.3	Leeswijzer	11
2	Beleidsrealisatie en financiële wijzigingen	13
2.1	Programma 1 Maatschappelijke participatie	15
2.2	Programma 2 Ondersteuning en Zorg.....	20
2.3	Programma 3 Werk en Inkomen	24
2.4	Programma 4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing	27
2.5	Programma 5 Beheer en Onderhoud	32
2.6	Programma 6 Burger, Bestuur en Veiligheid.....	39
2.7	Programma 7 Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead.....	43
2.8	Neutrale wijzigingen.....	46
2.9	Reservemutaties.....	51
2.10	Budgetoverheveling	56
2.11	Prognose Sociaal Domein 2017	58
2.12	Begrotingswijziging Bestuursrapportage 2017.....	65
3	Prognose realisatie investeringen	67
4	Voortgang grote projecten.....	71
5	Voortgang aanbevelingen accountant en rekenkamercommissie.....	73
6	Bedrijfsvoering	74
	Bijlage 1: Overzicht voortgang proces bestuurlijke actiepunten	75
	Bijlage 2: Lijst van aan- en verkopen gemeente.....	76
	Bijlage 3: Overzicht grote projecten.....	77

1 Samenvatting en leeswijzer

Voor u ligt de Bestuursrapportage 2017 van de gemeente Haarlem. Dit is het eerste document uit de planning en control cyclus 2017 dat volgt op de afgelopen juni vastgestelde Kadernota 2017 en geeft inzicht in de verwachte financiële en beleidsmatige resultaten over het huidige begrotingsjaar.

1.1 Samenvatting beleidsrealisatie

In hoofdstuk 2 wordt per programma aangegeven wat de geprognoseerde beleidsrealisatie voor het huidige begrotingsjaar is. Daarnaast geeft een aantal hoofdstukken inzicht in de voortgang op specifieke onderwerpen (hoofdstukken 3 t/m 6). Hier wordt kort samengevat wat de stand van zaken is. Voor gedetailleerde informatie verwijzen we naar de betreffende paragrafen en hoofdstukken.

86% van de prestaties wordt geheel of grotendeels behaald

De beleidsmatige rapportage sluit aan bij de doelen en prestaties die in de Programmabegroting 2017-2021 zijn vastgesteld. De stand van zaken voor wat betreft de uitvoering en realisatie van beleid wordt bij elk van de zeven programma's door middel van een "verkeerslicht" (donkergroen, lichtgroen, geel, rood) weergegeven. De kleuren geven respectievelijk weer of doelen en prestaties naar verwachting geheel, grotendeels, gedeeltelijk of niet gerealiseerd zullen worden in 2017.

Uit deze Bestuursrapportage blijkt dat 86% van de vastgestelde prestaties naar verwachting gehaald wordt. Bij de betreffende programma's wordt per doel en prestatie de voortgang benoemd. Hieronder een beknopte samenvatting per cluster.

Cluster Sociaal

Binnen het sociaal domein wordt bijna 88% van de prestaties naar verwachting geheel of grotendeels behaald. Het programma Maatschappelijke participatie verloopt grotendeels naar wens. Binnen het beleidsveld Onderwijs en sport werkt de gemeente nauw samen met ketenpartners in de stad en de regio om de gestelde doelen te behalen. De samenwerking wordt op verschillende manieren door de gemeente versterkt. Voor het samenwerkingsverband Jeugd gaat een coördinator aan de slag. Met schoolbesturen zijn werkgroepen ingericht in het kader van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs. Vanuit het sportstimuleringsfonds en de subsidieregeling breedtesportactiviteiten wordt een breed scala aan gezamenlijke initiatieven van sportverenigingen financieel ondersteund. Tussen sportverenigingen en maatschappelijke organisaties worden 'matches' gemaakt om kwetsbare groepen meer te laten participeren in de samenleving. Ook bij het beleidsveld 'bevorderen zelfredzaamheid' werpt ketensamenwerking haar vruchten af. De sociale basisinfrastructuur wordt steeds sterker. Desalniettemin blijft het beroep op mantelzorgers onverminderd groot. Of de gemeten overbelasting op korte termijn daalt, is onzeker. Een belangrijke voorwaarde voor zelfredzaamheid is de mate waarin Haarlemmers op eigen kracht informatie en oplossingen kunnen vinden. Door het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) wordt hard gewerkt aan toegankelijkheid van informatie.

De kanteling in het sociaal domein is in volle gang. Hoewel de meeste doelen naar verwachting (grotendeels) gerealiseerd worden, staan enkele prestaties binnen het

programma Ondersteuning en zorg onder druk. De inzet van het CJG op ondersteuning en advies om zwaardere vormen van zorg te voorkomen, heeft vooralsnog niet geleid tot een afname in specialistische jeugd- en gezinshulp. Op korte termijn wordt een toename verwacht. De middelen van het Rijk zijn dit jaar naar verwachting niet toereikend om de kosten te kunnen dekken. Binnen het beleidsveld Opvang en beschermd wonen maakt de druk op de voorzieningen maatschappelijke opvang en het tekort aan goedkope sociale huurwoningen dat het nog te vroeg is om de afbouw van bedden al in 2017 te starten. In overleg met cliënten en betrokken organisaties is de afbouw met twee jaar uitgesteld. De doorlooptijden voor de (ambulante) vrouwenopvang zijn nog niet altijd kort genoeg. In lijn met de landelijke trend is het aantal ondertoezichtstellingen van Haarlemse jeugdigen verder gedaald. Maar de ketensamenwerking rond gezinnen met complexe problematiek (één gezin, één plan) moet versterkt worden. De gemeente stimuleert daartoe de samenwerking tussen het Sociaal wijkteam en het CJG.

Het programma Werk & inkomen verloopt over het algemeen naar verwachting. De gemeente ondersteunt inwoners op het terrein van werk, inkomen en schuld als ze dat nodig hebben. Het doel is om zoveel mogelijk Haarlemmers te laten deelnemen aan de samenleving. Ondanks de inzet wordt geconstateerd dat ondersteuning aan de doelgroep met een overbrugbare maar grote afstand tot de arbeidsmarkt pas op langere termijn zichtbaar wordt in de resultaten van uitstroom naar werk. De begeleidingstrajecten zijn niet alleen intensiever maar duren ook langer. In 2017 is het gebruik van de minimaregelingen door de doelgroep substantieel toegenomen. Oorzaken zijn de komst van statushouders die in Haarlem worden gehuisvest, de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd en de instroom van doelgroepen die voorheen aanspraak konden maken op de Wajong of de Wet sociale werkvoorziening maar nu aangewezen zijn op bijstand. Dit betekent een groter beroep op de gelijk gebleven administratieve capaciteit waardoor de wachttijd voor het behandelen van de aanvragen en het toekennen van de regelingen oploopt.

Cluster Fysiek

Binnen het fysiek domein wordt circa 84% van de prestaties naar verwachting geheel of grotendeels behaald. Haarlem is een geliefde stad om in te wonen. De groei van Haarlem vertaalt zich in de noodzaak om actief te sturen op basis van kaders, lokaal en in metropoolregioverband. Voorbeelden zijn de stadsbrede Toekomstvisie, de ontwerp Structuurvisie Openbare Ruimte, een plan van aanpak voor de evaluatie van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit en de verstedelijkingsvisie. De gemeente stelt zich open op naar buiten, onder andere door initiatieven uit de stad op gang te helpen, ontwikkelende partijen en beleggers ruimte te bieden en Ontwikkelzones te introduceren. De productie van woningen blijft echter achter bij de vraag en de betaalbaarheid en beschikbaarheid van vooral sociale huurwoningen staat onder druk. Aan de hand van het Regionaal Actieprogramma Wonen 2016-2020 en de Woonvisie 2017-2021 werkt de gemeente aan het stimuleren van doorstroming en uitbreiding van de woningvoorraad. Om de sociale huurwoningvoorraad op termijn weer te laten groeien worden ook dit jaar prestatieafspraken gemaakt met woningcorporaties. Haarlem zet naast ontwikkeling vol in op verduurzaming van de stad.

De aantrekkende economie vertaalt zich in een stijging van het aantal banen en bedrijfsvestigingen in Haarlem. Via gerichte herontwikkeling, marketing- en communicatie en platforms als Circus Circulair, Haarlemvalley en de Ondernemerstafel werkt de gemeente samen met ondernemers, professionals, maatschappelijke organisaties en bedrijven om de

lokale economie te stimuleren. Met regionale partners wordt een arbeidsmarktagenda opgesteld. Toch profiteren middelbaaropgeleiden en migranten (nog) onvoldoende van de aantrekkelijke economie. Om een 'Leven Lang Leren' te stimuleren voor het middensegment wordt in metropoolregioverband binnen het 'House of skills' samengewerkt door werkgevers, de overheid, onderwijs- en kennisinstellingen, de uitzendbranche en de sociale partners.

Ook het (dag)toerisme bloeit: er wordt een toename in het aantal bezoekers van de stad verwacht. Voor het behouden en versterken van de culturele basisinfrastructuur is de gemeente meerjarenafspraken overeengekomen met culturele instellingen en zijn subsidieaanvragen toegekend.

Met de economie groeien ook de verkeersbewegingen in en om Haarlem. Het goede nieuws is dat het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer in woon-werkverkeer is toegenomen en dat op invalswegen de doorstroming van autoverkeer is verbeterd. Het aantal ongevallen daalt sinds 2012. Met de provincie wordt samengewerkt om het busvervoer, de snelfietsroute naar Amsterdam en de verkeersafwikkeling te verbeteren. Weg- en onderhoudswerkzaamheden worden volgens plan uitgevoerd. Conform het implementatieplan omgekeerd inzamelen is gestart met de uitvoering van het Strategisch Plan Afvalbeheer. Het in juli gehouden parkeerreferendum heeft de uitvoering van het maatregelenpakket 'Modernisering Parkeren' tijdelijk stopgezet, wat maakt dat prestaties in het kader van parkeren achterblijven. Het maatregelenpakket wordt hervat. De inzet op fietsparkeren en overige beheertaken (waterwegen, duurzaamheidseducatie, zwerfdieren) verloopt volgens plan.

Cluster Burger en Bestuur

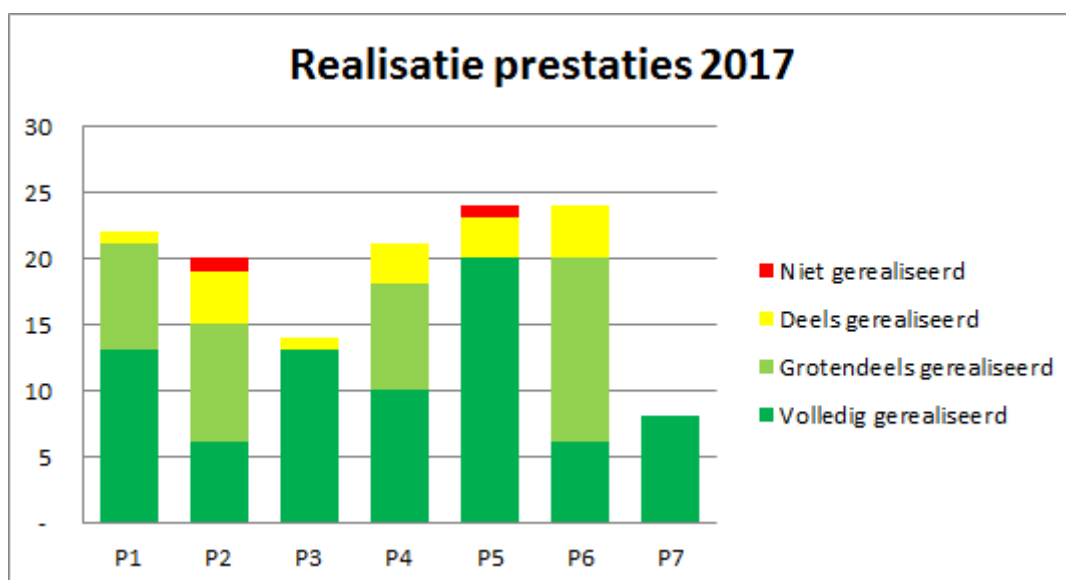
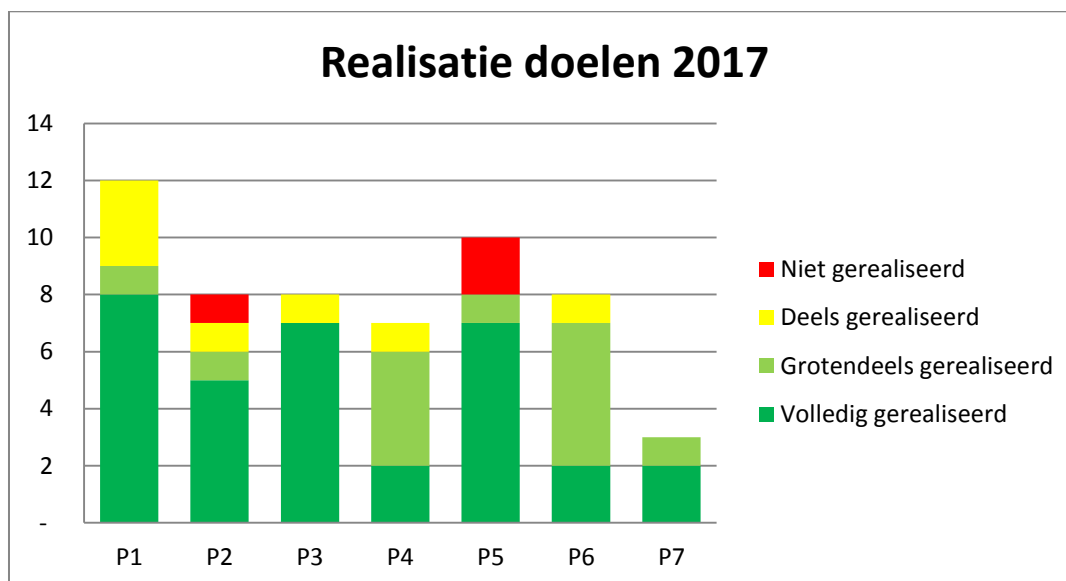
De prestaties binnen het cluster Burger en bestuur wordt naar verwachting 88% (grotendeels) gerealiseerd in 2017. Binnen de interne afdelingen wordt aan verschillende services en producten gewerkt om bereikbaarheid van klantcontactkanalen te verbeteren, zowel digitaal en telefonisch als fysiek in de publiekshal. Het onderbrengen van gemeentelijke informatie in basis- en kernregistraties heeft wat vertraging opgelopen, door een toename van de vraag naar data én een toename van het aantal datamutaties in de basisregistraties. Een tweetal online platforms om informatie te ontsluiten is nu operationeel. Op het gebied van communicatie wordt steeds meer doelgroepsgericht gewerkt. Met de pilot Newsroom wordt onder meer de informatiebehoefte in de stad gevolgd en bij het ontwikkelen van campagnes vanuit de gemeente wordt ingezet op herkenbare 'lijnen' op het gebied van inhoud, vorm en huisstijl.

De ambtelijke samenwerking met Zandvoort verloopt voorspoedig in het sociaal domein.

De voorbereidingen voor verdere samenwerking vanaf 1 januari 2018 zijn in volle gang. Binnen het beleidsveld Openbare orde en veiligheid wordt nauw samengewerkt met ketenpartners als de politie, jongerenwerk en justitiële partners. Op verschillende informatiegestuurde wijzen wordt geprioriteerd waar inzet nodig is. Bij jongeren en veelplegers wordt gewerkt met een persoonsgerichte aanpak. Om ondermijning tegen te gaan is project Lelie in uitvoering. Ook wordt een voorstel voorbereid tot structurele inbedding van de aanpak woon- en adresfraude.

Het programma Algemene dekkingsmiddelen en overhead verloopt volledig volgens plan. Alle prestaties worden dit jaar naar verwachting gerealiseerd.

Onderstaande grafieken geven een overzicht van de realisatieverwachting van de doelen en prestaties per programma.



Voortgang investeringen: prognose 87% in lijn met verwachte realisatie

Volgens de huidige prognose wordt 87% van het voorgenomen investeringsbedrag in 2017 gerealiseerd. De grootste posten die achterblijven in de prognose zijn:

- Sport, met een onderbesteding van € 3,1 miljoen. De aanbestedingsprocedure bij de Duinwijkhal heeft langer geduurd, inmiddels is de eerste paal geslagen. Bij de Skatehal wordt gezocht naar een geschikte verplaatsbare hal.
- Levensduur verlengend onderhoud, met een onderbesteding van € 0,7 miljoen. Enkele werken zijn in 2017 voorbereid en worden aan het eind van het jaar aanbesteed. De uitvoering zal grotendeels of geheel in 2018 plaatsvinden.
- Kantoorautomatisering, met een onderbesteding van € 1,6 miljoen. De achterblijvende realisatie wordt verklaard door de vertraagde vervanging van het Datacenter en het kassasysteem.

In hoofdstuk 3 wordt de prognose en voortgang van investeringen toegelicht.

Voortgang grote projecten: 74% van de grote projecten is op schema

In deze Bestuursrapportage is de voortgang van de grote complexe projecten binnen de gemeente Haarlem opgenomen. Analyse van de tabel leidt tot de volgende conclusies:

- 27 van de 46 projecten (59%) blijven zowel binnen budget als planning.
- Driekwart van de projecten (74%) verloopt volgens planning. 3 projecten hebben een vertraging opgelopen van meer dan 3 maanden. De start van de kademuurvervanging aan het Spaarne Burgwalzijde schuift een jaar door om werk met werk te maken. De verkoop van percelen in het industriegebied Waarderpolder (De Noordkop) blijft achter. Bij HOV Noord heeft de Samenwerkingsovereenkomst met de Provincie meer tijd gekost.
- Het grootste deel van de projecten (80%) past binnen het toegekende budget.
- Bij de herinrichting van de Kinderhuisvest en het Kenaupark leiden aanvullende eisen, archeologie en bodemgesteldheid tot meerkosten die het budget overschrijden.
- De achterblijvende verkoop van percelen in de Waarderpolder leidt tot minder inkomsten dan geraamd.
- In project Scheepsmakerkwartier fase 2 heeft het uitblijven van de verkoop van de Drijfriemenfabriek een negatief effect op de grondexploitatie. Dit geldt ook voor het besluit om de verkoop aan de zittende gebruiker te faciliteren, waardoor minder verkoopopbrengst kan worden gerealiseerd dan bij een openbare verkoop.

In hoofdstuk 4 wordt de voortgang van grote projecten toegelicht.

1.2 Analyse uitkomst begroting

In onderstaande tabel melden wij de financiële wijzigingen ten opzichte van de door de raad vastgestelde Programmabegroting 2017.

	<i>bedragen x € 1.000</i>				
Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021
a Meerjarenraming na Kadernota 2017:	0	0	0	0	544 n
b Wijzigingen in deze Bestuursrapportage 2017:	311 n	1.381 n	533 n	388 n	368 n
c Meerjarenraming na vaststellen Bestuursrapportage 2017:	311 n	1.381 n	533 n	388 n	912 n

Toelichting bij resultaat

- a) De meerjarenraming na Kadernotamutaties 2017 liet t/m 2020 een sluitende begroting zien. Vanaf 2021 is nog sprake van een tekort (zie Kadernota 2017 pagina 62).
- b) De wijzigingen in deze Bestuursrapportage 2017 hebben een nadelig effect van **€ 0,3 miljoen** in het lopende begrotingsjaar. De structurele doorwerking heeft met name in 2018 een groter nadelig effect door hogere lasten op de beleidsvelden parkeren en vastgoed. De belangrijkste wijzigingen worden aan het eind van deze paragraaf verder toegelicht.
- c) Na vaststellen van deze Bestuursrapportage 2017 ontstaat een nadeel van ruim **€ 0,3 miljoen** in jaar 2017. Voor de ontwikkeling van de meerjarenraming wordt verwezen naar de Programmabegroting 2018-2022.

Wijzigingen in deze Bestuursrapportage 2017

Het nadelig resultaat van € 0,3 miljoen in 2017 is onder andere het gevolg van extra personele inzet voor de doorontwikkeling van het gemeentelijk vastgoedbeheer voor onder andere verkoop en ondersteuning van bedrijfsvoering (€ 0,6 miljoen). Daarnaast is een bijstelling nodig in de raming van energielasten van gemeentelijke panden (€ 0,3 miljoen). Voor het invoeren van de maatregelen van het besluit 'Moderniseren parkeren' worden kosten gemaakt voor personele inzet, communicatie, onderzoek en ICT (€ 0,4 miljoen).

Naast verslechtingen zijn ook voordelen te melden in het huidige begrotingsjaar. De belangrijkste zijn: hogere Wabo leges (€ 0,5 miljoen), een voordeel op rente (€ 0,5 miljoen), ontvangst van extra dividend (€ 0,5 miljoen) en een voordeel op het gemeentefonds (€ 0,3 miljoen).

Voor een toelichting op deze posten wordt verwezen naar genoemde programma's in hoofdstuk 2 van deze Bestuursrapportage.

Beleids- Omschrijving veld		Budgettair effect;				
		v (-) is positief; n is nadelig				
		2017	2018	2019	2020	2021
bedragen x € 1.000						
Verbeteringen						
6.3	Extra verwachte baten WABO leges	-500 v				
6.3	Ontvangen middelen Veiligheidsregio Kennemerland	-182 v				
6.3	Meeropbrengsten precario	-150 v				
7.2	Extra dividend	-500 v	-400 v	-100 v	-100 v	-100 v
7.2	Rentevoordeel	-500 v				
7.2	Gemeentefonds meicirculaire 2017 en verrekening jaar 2016	-316 v				
div.	Actualisatie kapitaallasten nav kadernotabehandeling	-144 v				
Subtotaal verbeteringen		-2.292 v	-400 v	-100 v	-100 v	-100 v
Verslechtingen						
1.1	Saneren asbest Coornhertlyceum en Argonauten	200 n	200 n			
3.1	Regionale aanpak jeugdwerkloosheid	122 n				
3.2 / 7.2	Hogere organisatiekosten minima	201 n				
5.1	Initiatievenbudget t.b.v. de koepel en fundering Rozenprieel	285 n	25 n			
5.1	Stationplein behoud en herstel natuurstenen rijverharding	-	100 n	100 n	100 n	100 n
5.2	Beheren proces moderniseren parkeren	410 n	425 n	105 n		
5.2 / 7.2	Moderniseren Parkeren	-	330 n			
5.2	Hogere kosten parkeren	218 n	195 n	133 n	133 n	133 n
5.2 / 5.3	Bijstellen energielasten gemeentelijke panden	300 n	235 n	187 n	187 n	187 n
5.3 / 7.2	Doorontwikkeling vastgoedbeheer	590 n	270 n			
5.3	Dekking doorontwikkeling vastgoedbeheer uit reserve vastgoed	-100 v	-130 v			
5.3	Tijdelijke inhuur Begraafplaatsen	138 n				
7.2	EU Urban Agenda, Innovative Procurement	40 n	60 n	60 n	20 n	
7.3	Wijziging organisatiestructuur	180 n				
Subtotaal verslechtingen		2.584 n	1.710 n	585 n	440 n	420 n
Overige verschillen		19 n	71 n	48 n	48 n	48 n
Resultaat Bestuursrapportage 2017		311 n	1.381 n	533 n	388 n	368 n

1.3 Leeswijzer

Voor de herkenbaarheid van de informatie is de indeling van de bestuursrapportage gelijk aan de begroting.

In hoofdstuk 2 wordt per programma gerapporteerd over beleidsrealisatie en de financiële wijzigingen groter dan € 100.000. In de paragrafen 2.8 t/m 2.10 worden neutrale wijzigingen, reservemutaties en budgetoverhevelingen toegelicht. In paragraaf 2.11 is een prognose voor het Sociaal Domein opgenomen. Paragraaf 2.12 bevat de door de raad vast te stellen begrotingswijziging die volgt uit de voorstellen in deze Bestuursrapportage.

Hoofdstuk 3 geeft de prognose van de realisatie van investeringen weer en in hoofdstuk 4 wordt gerapporteerd over de voortgang van grote projecten. Hoofdstuk 5 geeft informatie over de wijze van rapporteren over de voortgang van de aanbevelingen accountant en de rekenkamercommissie. In hoofdstuk 6 is informatie opgenomen over bedrijfsvoering.

Tevens is een aantal bijlagen bijgevoegd:

Bijlage 1 geeft een overzicht van het proces bestuurlijke actiepunten.

Bijlage 2 bevat een overzicht van aan- en verkopen onroerend goed.

Bijlage 3 bevat een totaaloverzicht van de voortgang grote projecten.

2 Beleidsrealisatie en financiële wijzigingen

In dit hoofdstuk wordt per programma uit de begroting inzicht gegeven in de realisatie van de doelen en prestaties voor 2017 (beleidsrealisatie) en in de financiële wijzigingen die worden voorgesteld.

Doelen en prestaties

Voor het onderdeel beleidsrealisatie wordt weergegeven welke doelen en prestaties in de Programmabegroting 2017-2021 zijn vastgesteld. Per doel en prestatie wordt aangegeven of deze naar onze inschatting geheel, grotendeels, gedeeltelijk of niet gerealiseerd worden in het huidige begrotingsjaar. Dit gebeurt aan de hand van een 'verkeerslicht' kleurenschema. De betekenis van de kleuren is als volgt.



: doel resp. prestatie wordt volledig gerealiseerd;



: doel resp. prestatie wordt grotendeels gerealiseerd. Het kan ook zijn dat een doel of prestatie volledig wordt gerealiseerd, maar dat het meer kost, het niet binnen de tijd gebeurt of dat gerelateerde doelen of prestaties niet worden gerealiseerd, waardoor volledige realisatie te stellig is;



: doel resp. prestatie wordt gedeeltelijk gerealiseerd;



: doel resp. prestatie wordt niet gerealiseerd.

Wanneer een doel of prestatie naar verwachting niet of niet geheel wordt gerealiseerd in 2017, wordt een toelichting gegeven. Ook doelen en prestaties die wel gerealiseerd worden zijn nu veelal voorzien van een toelichting (op verzoek van de werkgroep informatiewaarde).

Financiële wijzigingen

Het totaal van wijzigingen per programma en in de reserves wordt hieronder weergegeven.

bedragen x € 1.000

Pr. Programma	2017		2018		2019	2020	2021
	Begroting gewijzigd	voor- gestelde wijziging	Begroting bijgesteld	voor- gestelde wijziging	voor- gestelde wijziging	voor- gestelde wijziging	voor- gestelde wijziging
1 Maatschappelijke participatie	52.442	6.144	58.585	200			
2 Ondersteuning en Zorg	111.149	-702	110.447	-80			
3 Werk en Inkomen	38.082	3.671	41.753	744	744	744	744
4 Duurz. Stedelijke Vernieuwing	33.677	1.224	34.901	365	185	185	0
5 Beheer en Onderhoud	23.045	-5.328	17.717	436	-307	-412	-412
6 Burger, Bestuur en Veiligheid	24.247	-1.064	23.183	122			
7 Alg. Dekkingsmiddelen&Overhead	-264.575	-10.006	-274.581	-215	-876	-1.246	-1.326
Toevoegingen / onttrekkingen reserves	-18.066	6.372	-11.694	-191	787	1.116	1.361
Totaal	0	311	311	1.381	533	388	368

NB: de som van bedragen kan afwijken wegens afrondingsverschillen.

Meer toelichting is als volgt opgenomen bij de betreffende programma's.

De financiële effecten zijn per programma in een tabel samengevat. Deze tabel geeft een verdeling van deze wijzigingen in: wijzigingen met een budgettair effect, budgettair neutrale wijzigingen en reserve- en overige wijzigingen. Neutrale wijzigingen zijn niet altijd '0' op het betreffende programma, omdat sommige wijzigingen over meerdere programma's een effect hebben (er kan bijvoorbeeld dekking zijn vanuit een ander programma). In paragraaf 2.8 worden de belangrijkste neutrale wijzigingen toegelicht. Over alle programma's tezamen hebben deze neutrale wijzigingen geen budgettair effect op de begroting.

De wijzigingen met een budgettair effect veelal groter dan € 100.000 worden bij de betreffende programma's toegelicht. In de paragrafen 2.8 t/m 2.10 worden neutrale wijzigingen, reservemutaties en budgetoverhevelingen toegelicht. De overige wijzigingen (kleiner dan € 100.000) worden niet afzonderlijk toegelicht. Paragraaf 2.12 bevat de door de raad vast te stellen begrotingswijziging die volgt uit de voorstellen in deze Bestuursrapportage.

2.1 Programma 1 Maatschappelijke participatie

2.1.1 Financiële wijzigingen

Omschrijving	(bedragen x € 1.000)					
	Beleids- veld	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Saneren asbest Coornhertlyceum en Argonauten	1.1	200 n	200 n			
Totaal neutrale wijzigingen		4.124 n				
Totaal reserve- en overige mutaties		1.819 n				
Totaal van wijzigingen op het programma		6.144 n	200 n	0 n	0 n	0 n

Saneren asbest Coornhertlyceum en Argonauten







Dit jaar, wordt er een verbouwing gepleegd aan het schoolgebouw van het Coornertlyceum. Bij de voorbereiding van het plan is asbest in het gebouw aangetroffen. Dit moet worden gesaneerd. Kosten voor het saneren bedragen circa € 300.000. Voor € 100.000 is dekking binnen het jaar 2017, programma 1 aanwezig. Voor het restantbedrag van **€ 200.000** worden extra middelen aangevraagd. M.b.t. de Argonauten is in jaar 2018 een gelijke situatie van toepassing. De kosten voor saneren bedragen € 400.000. Een bedrag van € 200.000 kan uit de lopende exploitatiebegroting 2018 worden gedekt. Voor het restantbedrag van **€ 200.000** worden extra middelen aangevraagd.




2.1.2 Beleidsrealisatie

1	Maatschappelijke participatie		
1.1	Onderwijs en sport		
1	Meer kansen jeugd op een goede schoolloopbaan	😊	Het aanbod VVE wordt gerealiseerd. Er is slechts een zeer klein deel van de kinderen dat niet wordt bereikt.
a	Versterken Voor- en Vroegschoolse Educatie	😊	De gemeente werkt in samenwerking met de partners in de stad aan een toename van het aantal kinderen in voor- en vroegschoolse voorzieningen (VVE) om de taalvaardigheid te vergroten en gelijke kansen te bieden. Het non-bereik is zeer gering (3,5%). Het aanbod VVE-voorzieningen wordt conform gerealiseerd
b	Stimuleren samenwerking brede schoolontwikkeling en jongerenwerk	😊	De gemeente (Leerplein/RMC) werkt samen met diverse ketenpartners, zoals het jongerenwerk om jongeren weer toe te leiden naar opleiding, leerwerktraject of werk. Hierbij worden in sommige situaties gezamenlijk huisbezoeken afgelegd. Het samenwerkingsverband jeugd bestaat uit 6 verschillende partners die steeds meer met elkaar samenwerken op de werkvloer en in de wijken. Jongerenwerkers van de verschillende partijen kunnen onderling flexibel worden ingezet. Om de samenwerking nog meer te stimuleren heeft de gemeente budget vrijgemaakt om een coördinator aan te stellen die blijvend de samenwerking tot stand brengt. Deze coördinator zal na de zomer beginnen.

c	Realiseren voldoende schoolgebouwen		Dit jaar wordt een aantal uitbreidingen in onderwijscapaciteit uitgevoerd dat past binnen de strategische huisvestings-behoefte van de Gemeente Haarlem. In het kader van het SHO zijn met de schoolbesturen werkgroepen ingericht waarbij kwaliteit en duurzaamheid centraal staan. Met de gebiedsteams en schoolbesturen wordt actief gezocht naar een optimale strategische aansluiting van onderwijsfuncties en gebiedsontwikkeling.
2	Zoveel mogelijk jongeren hebben een startkwalificatie		De regio/gemeente heeft over 2015-2016 weer een kleine daling van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters bereikt t.o.v. het jaar ervoor.
a	Intensiveren aanpak bestrijding van Voortijdig School Verlaters (VSV)		Er wordt toegewerkt naar een regionaal protocol voor verzuim en thuiszitters in het Voortgezet Onderwijs. Op het MBO wordt extra ingezet op de 18+ verzuimers door de (inter)regionale inzet van vsv coaches en het uitvoeren van een pilot om na te gaan welke actie bij bepaalde categorie risicjongeren het meest effectief is. Bij leerplicht wordt extra ingezet op huisbezoeken.
b	Bevordering beschikbaarheid stageplekken voor jongeren in kwetsbare posities		Het bevorderen van de beschikbaarheid van stageplekken en arbeidsplekken voor kwetsbare jongeren vindt plaats met de betreffende VO-scholen, re-integratie- partners en andere ketenpartners, dit in nauwe samenwerking met het ROC. De RMC regio monitort deze aanpak. Vanuit het RMC/Leerplein worden extra middelen ingezet voor extra personele inzet.
3	Meer Haarlemmers sporten of bewegen regelmatig		Door de inzet van buurtsportcoaches/ combinatiefunctionarissen, de subsidieregeling breedtesportactiviteiten, het sportstimuleringsfonds en door het onderhouden en verbeteren van de buitensportaccommodaties, zijn Haarlemmers gestimuleerd regelmatig te bewegen. De verwachting is dat de doelstelling voor 2017 wordt gehaald.
a	Stimuleren bewegen en sporten		Verwachting is dat alle doelstellingen eind 2017 zijn gehaald. Buurtsportcoaches en combinatiefunctionarissen hebben in samenwerking met maatschappelijke partners allerlei sport- en beweegaanbod gerealiseerd voor verschillende doelgroepen. Vanuit het sportstimuleringsfonds zijn verschillende initiatieven gestart door sportorganisaties. Aan de hand van een plan van aanpak wordt in samenwerking met de sportverenigingen gewerkt aan de acceptatie en gelijke behandeling in de sport.
b	Realiseren voldoende goed onderhouden sportaccommodaties		In het tweede kwartaal is gestart met de uitvoering van topaagrenovaties kunstgrasvelden bij Hockeyclub Saxenburg, Onze Gezellen, United Davo en Geel Wit. Oplevering wordt verwacht medio september. Duurzaamheidsmaatregelen betreffen vooral de afronding van de verduurzaming Kennemerssportcenter (zonnepanelen, energiezuinige verwarmingsinstallaties) plaatsing van zonnepanelen op Provincie Noord Holland Hal en 2 gymzalen (isolatie en LED verlichting). Buurtsportcoaches zijn actief in de werkgroep vandalisme. Vanuit een plan van aanpak wordt een breed scala aan activiteiten uitgevoerd om het vandalisme terug te dringen.

4	Sportverenigingen vervullen maatschappelijke rol	😊	Door verenigingsadvies vanuit SportSupport Kennemerland, de subsidieregeling breedtesportactiviteiten en het project Sportverenigingen in het Sociaal domein (gefinancierd vanuit het sportstimuleringsfonds), zijn verenigingen ondersteund bij het vervullen van hun maatschappelijke rol. De verwachting is dat de doelstelling voor 2017 wordt gehaald.
a	Stimuleren samenhang in de buurt door sportverenigingen	😊	Door verenigingsadvies vanuit SportSupport Kennemerland en de subsidieregeling breedtesportactiviteiten, zijn verenigingen in de eerste twee kwartalen gestimuleerd en ondersteund, met als resultaat 'matches' tussen sportverenigingen en maatschappelijke organisaties (zie 4b). De verwachting is dat de doelstelling voor 2017 wordt gehaald.
b	Verbinden van sportverenigingen en andere maatschappelijke organisatie voor aanbod kwetsbare doelgroepen	😊	Door het project Sportverenigingen in het Sociaal domein (gefinancierd vanuit het sportstimuleringsfonds) zijn in de eerste twee kwartalen verschillende 'matches' tussen maatschappelijke organisaties en sportverenigingen gemaakt, waardoor kwetsbare doelgroepen meer participeren in de samenleving. Zo voetballen Alzheimerpatiënten van SHDH bij OG en worden mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in samenwerking met Agros en sportverenigingen begeleid naar werk. De verwachting is dat in de volgende twee kwartalen nog meer matches gemaakt worden.
1.2	Bevorderen zelfredzaamheid		
1	Versterken gebruik eigen netwerk en algemene voorzieningen	😊	De effecten van de inzet van de partners van de gemeente in de sociale basisinfrastructuur zijn niet op een directe manier te meten, maar dragen bij aan de realisatie omdat van het merendeel van deze inzet positieve effecten bekend of beschreven zijn.
a	Faciliteren en stimuleren dat Haarlemmers een netwerk hebben en onderhouden	😊	De prestaties door de gesubsidieerde organisaties in de sociale basisinfrastructuur worden conform de afspraken uitgevoerd. Via de subsidieregeling sociale initiatieven worden (burger)initiatieven gefaciliteerd.
b	Met zorgverleners onderzoeken hoe specialistische inzet verminderd kan worden	😊	Verschillende vormen van dagbesteding en begeleiding zijn van maatwerkvoorziening gekanteld naar de sociale basisinfrastructuur. Individuele begeleiding wordt geleidelijk overgedragen aan de sociaal wijkteams. Er is een pilot gestart waarbij CJG-medewerkers ingezet worden als praktijkondersteuners van een kleine groep huisartsen waardoor er beter gebruik wordt gemaakt van 1 ^e -lijns jeugdhulp en de verwijzing naar de specialistische hulp daalt.
2	Haarlemmers blijven langer zelfstandig wonen	😊	Door het stimuleren van het verbeteren van de randvoorwaarden en door voorlichting wordt langer zelfstandig wonen beter mogelijk.
a	Stimuleren van ontwikkelingen die langer of meer zelfstandig wonen bevorderen	😊	De informatievoorziening is verbeterd en langer zelfstandig wonen is zowel binnen de gemeente als bij partners in de stad zoals corporaties op de agenda gezet. De resultaten van de pilot Wijkdorp 3.0 (Meerwijk) worden gebruikt om langer zelfstandig wonen in de stad te bevorderen.
3	Vrijwillige inzet blijft onverminderd hoog en voldoende divers	😊	De gemeente verwacht dat vrijwillige inzet door Haarlemmers op hoog niveau blijft.
a	Faciliteren werving vrijwilligers	😊	De Vrijwilligerscentrale (VWC) voert de gemaakte afspraken over werving en motivatie van Haarlemmers om zich vrijwillig in te zetten conform planning uit. De VWC ziet een toename van het aantal kwetsbare Haarlemmers dat zich vrijwillig wil inzetten.

b	Ondersteuning organisaties die met vrijwilligers werken		De Vrijwilligerscentrale voert de gemaakte afspraken over ondersteuning en deskundigheidsbevordering van organisaties conform planning uit.
c	Faciliteren van BUUV		De samenwerking tussen BUUV en andere partners, gezamenlijk gehuisvest aan de Raaks 36, is versterkt. Bewonersinitiatieven hebben een plek op de website en BUUV is betrokken bij de ondersteuning van nieuwe Haarlemmers.
4	Minder overbelasting van Haarlemse mantelzorgers		Mantelzorgers worden extra ondersteund, maar het beroep op mantelzorgers blijft groot en of de gemeten overbelasting op korte termijn daalt is onzeker.
a	Faciliteren van goede ondersteuning voor mantelzorgers		Tandem voert de gemaakte afspraken over de ondersteuning van mantelzorgers conform de afspraken uit. De aanpak wordt gedurende het jaar extra versterkt om verdere overbelasting waar mogelijk te voorkomen.
b	Optimaliseren (gebruik) respijtzorg		De toegang tot respijtzorg is verbeterd met een website met de mogelijkheden daarvoor en door ondersteuning van de respijtcoach. Nieuwe vormen van respijtzorg worden onderzocht.
1.3 Advies en Ondersteuning			
1	Haarlemmers zijn meer zelfredzaam en kunnen eigen-kracht oplossingen vinden		Er is voldoende informatie beschikbaar om eigen-kracht oplossingen te vinden, het gebruik daarvan moet nog verbeteren. De werkwijze van de CJG-coaches en de Sociaal-wijkteamleden is gericht op het versterken van de eigen kracht.
a	Organiseren van een digitale sociale kaart en CJG-website voor burgers en professionals		De nieuwe digitale sociale kaart is beschikbaar. De vindbaarheid en daarmee het gebruik moet nog verbeteren. Het CJG zal in het najaar van 2017 een nieuwe website opleveren. Deze website is sterk verbeterd ten opzichte van de oude website. Helaas heeft het meer tijd gekost dan van tevoren gedacht. Naast de website zorgt het CJG op diverse andere manieren voor informatievoorziening aan professionals en ouders; bijvoorbeeld door deelname aan informatiemarkten, folders en stukjes in nieuwsbrieven van het onderwijs.
2	Haarlemmers weten waar zij terecht kunnen voor informatie, advies, ondersteuning en hulp		De gemeente organiseert de hulp aan Haarlemmers dichtbij, in de wijken, op scholen en ook digitaal. Door middel van een digitale sociale kaart en door het faciliteren van een goede informatie- en adviesfunctie in het sociaal wijkteam en het CJG. De bekendheid van beide organisaties is op orde.
a	Bekendheid van laagdrempelige mogelijkheden voor advies en ondersteuning		Voor alle vragen over opvoeden en opgroeien kunnen zowel kinderen, jongeren, ouders als professionals terecht bij het Informatie- & Adviesteam van het CJG. Deze medewerkers hebben veel kennis en ervaring op het gebied van jeugd en gezin. De bereikbaarheid is goed en wanneer het nodig is worden ouders verwezen naar de benodigde vormen van hulp.
3	Advies en ondersteuning voor Haarlemmers met regieverlies voorkomt zwaardere vormen van zorg		Door tijdig advies en ondersteuning te geven vanuit het sociaal wijkteam wordt zwaardere zorg voorkomen. Dat is vooralsnog niet het geval bij het CJG. De inzet van het CJG gericht op kwetsbare Haarlemmers zorgt niet voor minder specialistische hulp.

a	Organiseren in alle gebieden van Haarlem Sociaal Wijkteams en CJG-coaches		<p>Het CJG is te vinden op diverse plekken waar veel ouders en kinderen komen, m.n. op scholen. Het CJG werkt samen met scholen, de jeugdgezondheidszorg, het sociaal wijkteam, huisartsen, zorg- en welzijnsorganisaties en veel andere organisaties op het gebied van jeugd.</p> <p>De inzet van extra middelen is met name ingezet op het aanstellen van extra CJG-coaches waardoor er meer ruimte is voor preventie. Dit leidt op termijn tot minder specialistische jeugdhulp. Dat zijn verwachtingen op lange termijn. Op korte termijn wordt er meer gesignaleerd en is de druk op specialistische hulp nog niet afgenomen.</p>
b	Ondersteunen bewoners met methodische aanpak		<p>De Wrap around Care is een breed gedragen methodiek die inmiddels bij CJG-coaches helemaal ingebed is.</p> <p>De samenwerking tussen het CJG en het sociaal wijkteam krijgt veel aandacht en de gemeente is met diverse werkgroepen rond verschillende samenwerkings-thema's aan de slag gegaan in 2017. Ook wordt er ingezet op de samenwerking met de huisartsen, bijvoorbeeld door een pilot waarbij CJG-medewerkers worden ingezet als praktijkondersteuners bij enkele huisartsen.</p>
4	Haarlemmers kunnen gebruik maken van cliëntondersteuning voor integrale zorg en dienstverlening		De mogelijkheden voor cliëntondersteuning zijn ruim.
a	Faciliteren cliëntondersteuning als algemene voorziening		De gemeente heeft de mogelijkheden voor onafhankelijke cliëntondersteuning voor Haarlemmers (professioneel en vrijwilligersorganisaties) in beeld gebracht, zorgt voor betere bekendheid en heeft het aanbod uitgebreid met een extra professionele organisatie die niet deelneemt in het sociaal wijkteam en niet gelieerd is aan andere organisaties in de sociale basisinfrastructuur.

2.2 Programma 2 Ondersteuning en Zorg











2.2.1 Financiële wijzigingen










(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal neutrale wijzigingen		-812 v				
Totaal reserve- en overige mutaties		-80 v	-80 v			
Totaal van wijzigingen op het programma		-892 v	-80 v	0 n	0 n	0 n

2.2.2 Beleidsrealisatie

2	Ondersteuning en zorg		
2.1	Maatwerkvoorzieningen		
1	Versterken zelfredzaamheid en participatie kwetsbare Haarlemmers	😊	De lichte daling van het aantal cliënten Huishoudelijke Ondersteuning zet zich voort in de eerste vier maanden van dit jaar. Bij de huishoudelijke ondersteuning valt op dat vaker een beroep wordt gedaan op inzet die verder gaat dan een schoonmaken, zoals tuinonderhoud en boodschappen doen. Het aantal beschikkingen dat wordt afgegeven voor begeleiding groep (i.c. dagbesteding) is erg stabiel. Door de kanteling van een deel van dit aanbod zou hierin verandering kunnen komen; aan de andere kant neemt de complexiteit van de behoefte mogelijk toe. Voor begeleiding individueel gaat de stijging in het vierde kwartaal van 2016, begin 2017 door.
a	Verstrekken van materiële en/of immateriële maatwerkvoorzieningen	😊	Bij het aantal meldingen is recent sprake van een toename, terwijl de doorlooptijden voor het doen van onderzoek op grond van de Wmo afneemt. Het aanbod dagbesteding van enkele aanbieders is in de eerste helft van 2017 gekanteld en deze cliënten betalen geen eigen bijdrage meer.
2	Vergroten zelfredzaamheid kwetsbare jeugdigen en hun gezinnen	😊	CJG-coaches die hulp verlenen aan kwetsbare jeugdigen en gezinnen doen dit met het Wrap-around-caremodel. Dit is een werkwijze die op maat kan worden ingevuld en waarin de eigen kracht van het gezin centraal staat. Het doel is het gezin weer grip te geven op het eigen leven, waarbij de cliënt zelf aangeeft welke zorg en of dienstverlening hij nodig heeft.
a	Regie op ondersteuning bij opgroei- en opvoedproblemen	😐	Jaarlijks maakt de gemeente Haarlem budgetafspraken met haar aanbieders. Voor Jeugd heeft de gemeente Haarlem overeenkomsten gesloten met zo'n 46 aanbieders en 60 vrijgevestigde praktijken. Indien er binnen het gecontracteerd aanbod geen passende hulp beschikbaar is worden er voor individuele cliënten maatwerkafspraken gemaakt. In 2017 is er tot op heden voor zo'n 50 cliënten een maatwerkafpraak gemaakt met diverse jeugdhulpaanbieders. Wij zien dat de vraag aan gespecialiseerde jeugdhulp toeneemt. De extra inzet bij het CJG leidt niet per definitie direct tot afschaling van zorg.

b	Bevorderen van participatie en zelfredzaamheid bij kwetsbare jongeren		De gemeente Haarlem vraagt van haar aanbieders dat zij planmatig werken volgens gemeenschappelijk vastgestelde doelen. Begeleiding heeft als doel om, voor zover mogelijk, een structurele verbetering van het functioneren van de jeugdige en/of het gezin te bewerkstelligen. Bij voorkeur is de hulp in de eigen omgeving. Thuis, maar bijvoorbeeld ook op school, kinderdagverblijf of peuterspeelzaal. In sommige gevallen kan er besloten worden om het kind uit huis te plaatsen om verdere achteruitgang te voorkomen of de veiligheid in het gezinssysteem te herstellen.
c	Faciliteren van ondersteuning bij opvoeding/verzorging		De gemeente Haarlem heeft met diverse partijen overeenkomsten gesloten ten aanzien van activiteiten op het gebied van persoonlijke verzorging.
2.2 Opvang en beschermd wonen			
1 Voorkomen sociale en maatschappelijke uitval			We beschikken niet over tussentijdse cijfers over het aantal nieuwe cliënten, maar de druk op voorzieningen doet vermoeden dat de inzet op preventie nog onvoldoende effect sorteert.
a	Versterken signalering, voorlichting, buurtbetrokkenheid en nazorg voor cliënten en de omgeving		In Centrum/Rozenprieel loopt een pilot rond wijkgerichte geestelijke gezondheidszorg (ggz). Er is een succesvol periodiek netwerk- en casusoverleg ingesteld en aan het sociaal wijkteam is ggz-expertise toegevoegd. Op stedelijk niveau is er een goed functionerend vroegsignaleringsoverleg tussen GGD, GGZ InGeest, Brijder Verslavingszorg en de Politie. Andere acties moeten nog opgepakt worden of worden gerealiseerd met de nieuwe verwervingsronde per 1 juli 2018.
2 Bevorderen uitstroom opvangvoorzieningen			De uitstroom uit de maatschappelijke opvang over het eerste half jaar is ongeveer even groot als de uitstroom over heel 2016, dus deze ontwikkelt zich positief.
a	Organiseren duidelijke toegang		Voorbereiding voor verbetering van de toegang is gestart door overleg met de casemanagers van de gemeente en de Brede Centrale Toegang; een projectleider is aangesteld. Implementatie is - net als de verwerving - uitgesteld tot 1 juli 2018.
b	Regie op inzet hersteltrajecten		De uitbreiding van de trajectbegeleiding in de maatschappelijke opvang sinds eind 2016 is succesvol. Er worden herstelconferenties georganiseerd wanneer trajecten stagneren. Ook het dit jaar ingestelde 'Oliemannetjes'-overleg bevordert de voortgang van hersteltrajecten. De gemeente heeft overleg tussen ketenpartners over methodieken van zelfregie gefaciliteerd. Een verdere verbetering wordt voorbereid middels de nieuwe verwerving per 1 juli 2018.
c	Regie op prioritering leefgebieden bij ondersteuning		Door de kanteling is het aanbod arbeidsmatige dagbesteding beter toegankelijk gemaakt voor cliënten maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Bij de Brede Centrale Toegang is een medewerker van Sociale Zaken gestationeerd om sneller en beter in te kunnen spelen op financiële problemen van cliënten. Extra inzet op sociale relaties wordt gerealiseerd middels de nieuwe verwerving per 1 juli 2018.
3 Meer cliënten wonen zelfstandig			De druk op de voorzieningen maatschappelijke opvang en beschermd wonen én het tekort aan goedkope sociale huurwoningen, maakt dat het nog te vroeg is om de afbouw van bedden al in 2017 te starten.
a	Bevorderen omzetten zorgwoningen naar zelfstandige woningen		Over dit zogenaamde 'omklappen' vindt overleg plaats met zorgaanbieders, maar realisatie zal in 2017 nog in beperkte mate plaatsvinden.

b	Bevorderen ombouw intramurale voorzieningen		De druk op de voorzieningen maatschappelijke opvang en beschermd wonen én het tekort aan goedkope sociale huurwoningen, maakt dat het nog te vroeg is om de afbouw van bedden al in 2017 te starten.
c	Bevorderen aantal woningen voor de doelgroep		In de gemeentelijke Woonvisie is de realisatie van betaalbare woningen voor kwetsbare doelgroepen als doelstelling opgenomen. Corporaties zijn zich bewust van de opgave. De toewijzing van woningen via de contingentenregeling verloopt voorspoedig. Om ook op korte termijn kleinschalige, betaalbare woningen beschikbaar te krijgen is een Taskforce ingesteld. Voor de realisatie van Skaeve Huse is een projectleider aangesteld.
d	De gemeente doet een onderzoek naar het percentage van in een instelling verblijvende cliënten dat toe is of zal zijn aan een vorm van zelfstandig wonen.		In overleg met cliënten en betrokken organisaties zullen we de komende jaren bekijken hoe realistisch de cijfers in onze regio zijn die hierover in het beleidskader Opvang, Wonen en Herstel zijn opgenomen. Dit onderzoek heeft er vooralsnog in geresulteerd dat de ambitie om in tien jaar tijd 200 Beschermd Wonen plekken af te bouwen met twee jaar is uitgesteld (zie prestatie 3b). Zie ook het collegebesluit Uitvoeringsprogramma Opvang, Wonen en Herstel (2017/131203).
4	Minder huishelijk geweld en kindermishandeling		We beschikken niet over tussentijdse cijfers, maar er zijn ook geen signalen dat deze doelstellingen dit jaar niet gehaald zouden worden.
a	Faciliteren Veilig Thuis		De samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en de gemeente worden goed nageleefd en periodiek geëvalueerd. De gemeente faciliteert de afspraken tussen Veilig Thuis en ketenpartners, zoals professionalisering en beschikbaarheid. Regionaal gezien is er overeenstemming over de ontwikkeling van een multidisciplinaire aanpak. Om de multidisciplinaire aanpak adequaat te kunnen uitvoeren, heeft een bovenregionale aanpak de voorkeur. Bovenregionale samenwerking wordt verkend.
b	Faciliteren (ambulante) vrouwenopvang		Er wordt vrouwenopvang geboden door middel van ambulante ondersteuning, noodbed, crisisopvang en vervolgoopvang. De doorlooptijden zijn nog niet altijd kort genoeg. Er is een aantal verbeterpunten waar in de komende jaren aan gewerkt wordt, zoals de financiële positie van vrouwen tijdens en na de opvang.
c	Stimuleren inzet Tijdelijk Huisverbod		Veilig Thuis voert crisisinterventie en casemanagement uit, Reclassering Nederland levert hieraan een actieve bijdrage. De gemeente zorgt voor overleg om de samenwerking tussen Veilig Thuis, Politie, Reclassering Nederland en regiogemeenten te onderhouden en te verbeteren.
2.3 Jeugdbescherming en jeugdreclassering			
1	Zo veel mogelijk Haarlemse jeugdigen groeien op in veilig klimaat		Het aantal ondertoezichtstellingen is in Haarlem verder gedaald. Dit is een landelijke trend.
a	Regie op inzet vanuit 1 gezin 1 planprincipe		De ketensamenwerking rond gezinnen met complexe problematiek komt nog niet altijd goed van de grond. Als er wordt samengewerkt dan gebeurt dit niet altijd vanuit één gezin één plan. De verzoeken die via de beschermingstafel bij de Raad voor de Kinderbescherming komen, worden multidisciplinair besproken in aanwezigheid van het gezin. Bij crisissituaties wordt de Raad direct ingeschakeld en is er geen overleg aan de beschermingstafel.

b	Faciliteren training op inzet sociaal netwerk strategie	😊	Gemeente subsidieert het scholingsaanbod van Jeugdhulpaanbieders voor hun medewerkers waarbij de scholing o.a. gericht is op het versterken van de eigen kracht van kwetsbare jeugdigen en gezinnen. Een voorbeeld is de Wrap around caremethode van het CJG.
c	Faciliteren netwerkgerichte aanpak	😊	Gemeente faciliteert de intensivering van de samenwerking tussen het Sociaal wijkteam en het CJG. De samenwerking loopt steeds beter en men maakt beter gebruik van elkaars expertise en netwerk. CJG heeft met de gecertificeerde instellingen duidelijke afspraken over samenwerking en over op- en afschaling.
2	Voorkomen ontsporing en uitvallen jongeren	😊	De gemeente werkt vanuit verschillende afdelingen (Leerplein/RMC)/JOS/Veiligheid) samen met ketenpartners om ontsporing en het uitvallen van jongeren te voorkomen.
a	Faciliteren jeugdhulp	😊	Een jongere met een reclasseringsmaatregel die hulp nodig heeft, ontvangt, net als een andere jeugdige met een hulpvraag, passende hulp. Het stedelijk team van het CJG overlegt regelmatig met het samenwerkingsverband jeugd. Er is maandelijks overleg met de coördinatoren van het samenwerkingsverband jeugd met de gemeente (afd. veiligheid en Jeugd).
b	Subsidiëren samenwerkingsverband jongerenwerk	😊	De gemeente (Leerplein/RMC) werkt samen met diverse ketenpartners, zoals het jongerenwerk om jongeren weer toe te leiden naar opleiding, leerwerktraject of werk. Hierbij worden in sommige situaties gezamenlijk huisbezoeken afgelegd.

2.3 Programma 3 Werk en Inkomen

2.3.1 Financiële wijzigingen

Omschrijving	Beleids- veld	(bedragen x € 1.000)				
		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Regionale aanpak jeugdwerkloosheid	3.1	122 n				
Hogere organisatiekosten Minima	3.2	95 n				
Totaal neutrale wijzigingen		2.436 n	744 n	744 n	744 n	744 n
Totaal reserve- en overige mutaties		0 n	0 n	0 n	0 n	0 n
Totaal van wijzigingen op het programma		2.653 n	744 n	744 n	744 n	744 n

Regionale aanpak jeugdwerkloosheid

Bij het vaststellen van de jaarrekening is per abuis niet aan de raad voorgesteld het resultaat op de regionale middelen voor jeugdwerkloosheid te bestemmen ter dekking van de kosten die in 2017 gemaakt worden. Als gevolg hiervan wordt nu een bedrag van **€ 122.000** onttrokken aan de algemene middelen om de uitgaven in 2017 te kunnen dekken.





Hogere organisatiekosten Minima

Door ruimere regels, betere communicatie en nieuwe regelingen wordt steeds meer gebruik gemaakt van de minimaregelingen. Dit resulteert in veel meer minima aanvragen. Voorgesteld wordt de hogere organisatiekosten voor uitvoering van de minimaregelingen (**€ 201.000**) te dekken uit de algemene middelen. (Deze lasten zijn voor **€ 95.000** verwerkt in programma 3 en voor € 106.000 in programma 7).

2.3.2 Beleidsrealisatie

3	Werk en inkomen		
3.1	Werk		
1	Directe bemiddeling naar werk	😊	Werkzoekenden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt worden direct bemiddeld naar werk.
a	Maken afspraken met arbeidsbemiddelaars	😊	De gemeente heeft afspraken gemaakt met arbeidsbemiddelaars (re-integratiepartners).
2	Uitstroom uit het bestand door uitstroom naar werk	😊	De doelgroep met een overbrugbare maar grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft intensieve begeleiding en ondersteuning nodig om te kunnen uitstromen naar werk. De begeleidingstrajecten zijn niet alleen intensiever maar duren ook langer. De resultaten voor uitstroom naar werk voor deze doelgroep zijn dan ook pas op de langere termijn zichtbaar.
a	Ondersteunen en begeleiden naar werk	😊	De gemeente investeert en zet in op de intensieve ondersteuning en begeleiding naar werk voor de doelgroep met een overbrugbare maar door omstandigheden grote afstand tot de arbeidsmarkt. Zoals benoemd bij punt 3.1.2. zijn de resultaten daarvan pas op de langere termijn zichtbaar.
3	Uitstroom naar passend werk of participatie	😊	De gemeente biedt ondersteuning op maat voor de groep mensen met een arbeidsbeperking die met ondersteuning aan het werk kunnen bij een reguliere werkgever.

a	Realiseren plaatsing op een garantiebaan of beschermt werk	😊	De gemeente plaatst in samenwerking met het Werkbedrijf, de re-integratiepartners en het werkgeversservicepunt mensen in een garantiebaan bij een reguliere werkgever. De gemeente realiseert in samenwerking met Pasmatch beschermt werkplekken voor de doelgroep met een indicatie Beschut werk.
b	Continueren Sociale Werkvoorziening voor huidige SW'ers	😊	De continuïteit van het Sociaal Werkvoorzieningsschap Paswerk wordt gewaarborgd. De werkplekken voor de mensen werkzaam in dit bedrijf, blijven behouden. Een financieel gezond SW bedrijf is een blijvend aandachtspunt voor de gemeente Haarlem.
c	Verzorgen participatie op maat	😊	Wanneer voor de doelgroep mensen met een arbeidsbeperking voor betaald werk (nog) niet mogelijk is, zorgt de gemeente Haarlem voor participatie op maat zoals vrijwilligerswerk of arbeidsmatige dagbesteding.
4	Creëren van passend werk of participatie	😊	Voor de groep mensen voor wie betaald werk niet mogelijk is, zorgt de gemeente voor participatie op maat.
a	Inzetten op passend werk of participatie op maat	😊	De gemeente zorgt in samenwerking met de maatschappelijke partners in de stad voor participatievoorzieningen in de stad zoals vrijwilligerswerk of arbeidsmatige dagbesteding.
3.2	Inkomen		
1	Bieden tijdelijke inkomensondersteuning	😊	Haarlemmers die niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien, ontvangen inkomensondersteuning op grond van de Participatiewet.
a	Tijdig en rechtmatig verstrekken van inkomensondersteuning	😊	De uitkeringen zijn rechtmatig en tijdig verstrekt.
2	Vergroten zelfredzaamheid door financieel vangnet	😊	De gemeente draagt zorg voor een aanvullend financieel vangnet in de vorm van minimaregelingen en bijzondere bijstand voor Haarlemmers die moeten rondkomen van een minimuminkomen.
a	Tijdig en rechtmatig verstrekken van bijzondere bijstand	😊	Het gebruik van de minimaregelingen door de doelgroep is substantieel toegenomen. Dit betekent een groter beroep op de gelijk gebleven administratieve capaciteit waardoor de wachttijd voor het behandelen van de aanvragen en het toekennen van de regelingen oploopt.
b	Aanbieden minimaregeling ter bevordering van zelfredzaamheid	😊	De minima regelingen zijn met succes ingezet om zelfredzaamheid te bevorderen. Het gebruik van de minima regelingen is toegenomen.
c	Vergoten bereik doelgroep	😊	Om het bereik van de doelgroep te vergroten zijn diverse communicatie-instrumenten succesvol ingezet zoals sociale media, nieuwsbrieven en advertenties op abri's. Daarnaast zijn de netwerkbijeenkomsten met de partners in de stad georganiseerd. Het bereik van de doelgroep voor minimaregelingen is met 70% vergroot ten opzichte van 2014.
3.3	Schulden		
1	Vergroten zelfredzaamheid van Haarlemmers met schulden	😊	Met het beleidsplan 'Stevig op eigen benen'(2016/191640) geeft de gemeente uitvoering aan het verbreden van de toegang tot schuldienstverlening.
a	Verzorgen toegang tot schuldienstverlening	😊	De gemeente bepaalt per individueel geval welke hulp het beste past bij de hulpvrager en levert maatwerk. De gemeente biedt schuldienstverlening op maat aan specifieke doelgroepen zoals kwetsbare Haarlemmers met multiproblematiek, gezinnen met kinderen en dak- en thuislozen.

b	Faciliteren schuldenaar bij aanvraagproces en bieden zorg op maat		De schuldenaar wordt begeleid bij het aanvraagproces. Met inzet van medewerkers van Humanitas wordt het dossier compleet gemaakt. Bij de aanvraag besteedt de gemeente niet alleen aandacht aan de schuldenproblematiek maar onderzoekt ook of aanvullende zorg nodig is. De gemeente verwijst indien nodig door naar ketenpartners waarmee zij een nauw samenwerkingsverband heeft.
2	Voorkomen van schulden en beperken van opnieuw ontstaan van schulden		De gemeente heeft afspraken gemaakt met diverse ketenpartners gericht op vroegsignalering en tijdige afstemming om zo schulden op te lossen, olopemde schulden te beperken en crisissituaties te voorkomen.
a	Aanbieden cursus 'Grip met geld'		De gemeente biedt de cursus 'Grip op geld' als vast onderdeel van het schuldbemiddelingstraject aan. Alle klanten in schuldbemiddelingstraject nemen deel aan de cursus 'Grip op geld'. De cursus wordt ook op scholen, in justitiële inrichtingen, maatschappelijke instellingen en in opvangcentra gegeven.
b	Preventie met voorlichtingsbijeenkomsten voor risicogroepen		De gemeente organiseert voorlichtingsbijeenkomsten voor risicogroepen waaronder jongeren, gedetineerden, uitkeringsgerechtigden en andere groepen met een minimuminkomen.




2.4 Programma 4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing



2.4.1 Financiële wijzigingen






(bedragen x € 1.000)





Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Totaal neutrale wijzigingen		159 n				
Totaal reserve- en overige mutaties		254 n				
Totaal van wijzigingen op het programma		413 n	0 n	0 n	0 n	0 n











2.4.2 Beleidsrealisatie

4	Duurzame stedelijke vernieuwing		
4.1	Duurzame stedelijke ontwikkeling		
1	Hoogwaardiger stedelijke omgeving		Haarlem groeit en daarmee de noodzaak om actief te sturen op toevoeging van ruimtelijke kwaliteit. Om ontwikkelingen versneld maar met kwaliteit van de grond te krijgen moeten ruimtelijke kaders worden opgesteld (w.o. gebiedsvisies, het opstellen van stedenbouwkundige kaders en het actualiseren van beleid dan wel het versoepelen daarvan).
a	Toevoegen woningen, mits dit bijdraagt aan kwalitatieve en duurzame stedelijke ontwikkeling		Om te groeien met behoud van kwaliteit zijn naast kaders voor gebiedsontwikkeling ook de stadsbrede Toekomstvisie en de ontwerp Structuurvisie Openbare Ruimte opgesteld. Voor de evaluatie van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit wordt een plan van aanpak opgesteld en de verstedelijkingsvisie (voorheen visie hoogbouw) is in ontwikkeling. Ten behoeve van het versnellen van ruimtelijke initiatieven zijn de Ontwikkelzones geïntroduceerd. In plaats van vijf zijn zeven van de acht zones in 2017 gestart. Voor Spaarnesprong en (Spoorwegzone) Zuid West worden in 2017 ontwikkelstrategieën vastgesteld, met de andere vijf is gestart. Er is actief promotie gevoerd (w.o. deelname ProVaDa). Voor Schalkwijk Midden is het ontwikkelkader vastgesteld. Het aanjaag- en ontwikkelteam bereidt de verkoop van gemeentelijke locaties (inclusief ruimtelijk kader) voor. Bij elke ontwikkeling worden de cultuurhistorische waarden beschermd.
b	In samenwerking met bewoners en ondernemers investeren in initiatieven		Het ontstaan van 'bestuur op maat' heeft een stevige impuls gegeven aan het doorgeleiden van initiatieven uit de stad naar het bestuur. Er zijn 85 initiatieven op gang geholpen, creatieve nieuwe wegen onderzocht en een kans gegeven. Ook zijn ontwikkelende partijen en beleggers actief benaderd (w.o. introductie walking dinner 'Bouwend Haarlem' en samenwerkingstafel).
c	Versterking MRA-positie door actieve inzet regionale programma's		Naast de deelname in de diverse platforms (zowel bestuurlijk als ambtelijk) is Haarlem trekker van het MRA klimaatprogramma en van de aanpak verduurzaming bestaande woningvoorraad. Haarlem neemt actief deel in het grondstoffen- en afvalprogramma; circulaire economie.

2	Meer en beter aanbod van woningen		Haarlem is een geliefde stad om in te wonen. De vraag naar woningen in Haarlem blijft onverminderd hoog. Door deze populariteit is het niet gemakkelijk om in Haarlem een passende woning te vinden. Daarom willen we doorbouwen. De productie van woningen blijft echter achter bij de vraag. Volgens het CBS is in 2016 de Haarlemse woningvoorraad netto met 363 woningen toegenomen van 73.674 in eind 2015 tot 74.037 eind 2016. De betaalbaarheid en de beschikbaarheid van vooral sociale huurwoningen staat onder druk.
a	Uitvoeren afspraken Regionaal Actieprogramma Wonen 2016-2020		Tot 2020 zijn er in Zuid-Kennemerland en IJmond circa 8.100 woningen netto extra nodig waarvan ca. 4.300 in Haarlem. Om dit te realiseren zijn in het Regionaal Actieprogramma Wonen 2016-2020 (RAP) 25 inspanningen opgenomen en verdeeld naar de deelnemende gemeenten (zie pagina 49 van het RAP). Haarlem trekt de dossiers Stimulering doorstroming, Actualisatie woningbehoefte, Toevoegen plancapaciteit en Zelfbouw. De inspanningen die Haarlem hiervoor levert liggen op koers en worden binnen de looptijd van het RAP afgerond.
b	Uitvoeren geactualiseerde Woonvisie 2017-2021		De uitvoering van de woonagenda uit de woonvisie beslaat meerdere jaren. Sinds de vaststelling in maart van dit jaar is inmiddels een aantal resultaten bereikt. Zo is o.a. de Starterslening verlengd, wordt momenteel een onderzoek naar ontwikkelingen in de private huursector uitgevoerd en is een Blijverslening ontwikkeld waarmee ouderen in staat worden gesteld om langer zelfstandig in hun eigen woning te blijven wonen. In het woningbouwprogramma geven we aan dat we tot en met 2025, via nieuwbouw, transformatie en woningsplitsing, netto 7.500 woningen aan de Haarlemse woningvoorraad willen toevoegen, waarvan 1.900 sociale huurwoningen. Dat zijn 4.300 woningen (zie ook RAP) tot en met 2020. Jaarlijks moeten daarom gemiddeld 900 tot 1.000 woningen aan de woningvoorraad worden toegevoegd. Dit jaar zijn tot en met juni bruto 535 nieuwe woningen opgeleverd (268 via nieuwbouw, 267 via transformatie of woningsplitsing). De realisatie van woningen gebeurt door marktpartijen en corporaties en in dat opzicht blijft met name de onderverdeling van de segmenten aandacht vragen. Om te voorkomen dat op termijn – met name in de sociale huur - te weinig woningen worden toegevoegd worden belemmeringen actief geagendeerd.
c	Uitvoeren prestatieafspraken tezamen met huurdersorganisaties en woningcorporaties		Het proces om tot prestatieafspraken te komen is gestart en wordt voor medio december 2017 afgerond. Met de corporaties en huurdersorganisaties worden afspraken gemaakt om de sociale huurvoorraad op termijn weer te laten groeien.
d	Zorgen voor voldoende huisvesting voor bijzondere groepen		Er zijn onvoldoende betaalbare woningen beschikbaar. Daardoor stagneert de uitstroom van cliënten vooral in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Om de uitstroom voor de korte termijn naar een gewenst niveau te krijgen is een Taskforce huisvesting bijzondere doelgroepen ingesteld. Voor de lange termijn zal uitvoering gegeven worden aan het woningbouwprogramma 2025 waardoor zowel in de bestaande woningvoorraad als in de nieuwbouw aanbod van geschikte woningen ontstaat.

3	Hogere kwaliteit van de leefomgeving		Naast de wettelijke taken op het gebied van bescherming en verbetering van het leefmilieu (bodem, geluid en lucht) en activiteiten vanuit het lopende Duurzaamheidsprogramma, zijn belangrijke programma's uitgewerkt en geborgd om de verduurzaming van Haarlem te versnellen (energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie).
a	Uitvoeren van de 8 speerpunten van het Duurzaamheidsprogramma		In de eerste helft van het jaar is de door de gemeenteraad gewenste versnelling van het Duurzaamheidsprogramma uitgewerkt in de Routekaart Haarlem klimaatneutraal 2030 en aardgasvrij in 2040 en een Klimaatadaptatieagenda. In MRA verband is Haarlem trekker geworden op klimaatadaptatie, samen met het waterschap AGV. Een startprogramma voor een plan van aanpak is binnen de MRA bestuurlijk voorgelegd. De monitor over het eerste jaar van het programma Circulaire Economie wordt - later dan verwacht-, in het derde kwartaal voorgelegd, inclusief een voorstel voor de aanwending in 2018 van de in de kadernota voor circulaire economie beschikbaar gestelde middelen. Nieuw duurzaam toegangsbeleid voor de binnenstad heeft participatie en inspraak doorlopen zonder relevante wijzigingen.
b	Continueren activiteiten gericht op het bereiken van een klimaatneutrale gemeente in 2030		Met de eerder dit jaar vastgestelde Routekaart Haarlem klimaat neutraal 2030 en aardgasvrij in 2040 is een tijdpad vastgelegd met de deelstappen en deelprojecten die nodig zijn om niet alleen in 2030 klimaatneutraal te zijn, maar in 2040 ook geen aardgas meer te gebruiken. Voor de komende 5 jaar zijn de deelprojecten in meer detail uitgewerkt en is financiering vastgelegd.
c	Uitvoeren taken gericht op verminderen dan wel bestrijden van milieuhinder		Bodemsaneringen liggen overwegend op schema (Amsterdamsevaart, Nassaulaan). Soms is er wat achterstand (Klokhuisplein, wegens afstemming met de buurt). Voor geluid is de verplichte geluidkaart peiljaar 2016 opgesteld; de vaststelling vindt plaats in 2017. Voor de (Ontwerp)Structuurvisie Openbare Ruimte is een milieueffectrapport opgesteld; de milieueffecten zijn overwegend gunstig.
4.2	Economie, toerisme en cultuur		
1	Hoogwaardiger ondernemersklimaat in Haarlem		Qua vestigingslocatie staat de Metropoolregio Amsterdam (MRA), waar Haarlem deel van uit maakt, in de Europese top op de vierde plaats. Het economische groeicijfer van de MRA steekt boven het Nederlands gemiddelde uit zo is de inschatting voor 2017. De volgende ondernemingsklimaatpeiling vindt in het najaar van 2017 plaats.

a	Faciliteren van banen- en bedrijvengroei in de zakelijke dienstverlening, toerisme, MKB en start-ups	 <p>Uit de economische monitor. https://www.haarlem.nl/feiten-en-cijfers/ blijkt dat er in 2016 1.200 nieuwe banen en 1.300 nieuwe bedrijfsvestigingen zijn bijgekomen. Verwacht wordt dat deze stijgende trend zich doorzet in 2017 door de aantrekkende economie. Om meer bedrijven naar de Waarderpolder te trekken is samen met werkgevers in de rol van ambassadeurs een marketing- en communicatiecampagne opgezet. Tevens is een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) voor de Waarderpolder 2017-2021 ingevoerd.</p> <p>In de Binnenstad is de herontwikkeling van de Brinkmannpassage een voorbeeld, met de winkelketen Sting als publiekstrekker.</p> <p>In Schalkwijk wordt het winkelcentrum aangepakt, met in het middengebied de transformatie van leegstaande kantoren naar 1.000 nieuwe woningen gecombineerd met werkruimte voor 750 banen.</p> <p>Circus Circulair en de Ondernemerstafel in de Zijlpoort zijn voorbeelden van platforms voor ondernemers, professionals, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheden.</p>
b	Participeren in verbinden van onderwijs en arbeidsmarkt en regio	 <p>Haarlem heeft, samen met de onderwijsinstellingen, de mogelijkheden onderzocht om een internationale school in Haarlem te krijgen o.a. voor het faciliteren van gezinnen van expats. Dit heeft in 2017 geleid tot het vinden van een vestigingslocatie voor een internationale school aan de Leidsevaart.</p> <p>In het najaar van 2017 wordt samen met de regionale partners een actuele arbeidsmarktagenda opgesteld.</p> <p>De economie is in 2017 verder aangetrokken. Er zijn meer vacatures en meer mensen vinden werk. Maar met name de middelbaar opgeleiden en migrantenjongeren profiteren daar (nog) onvoldoende van. Daarom is op MRA schaal het zogenaamde 'House of Skills' opgericht. Dit is een lab waar werkgevers, de overheid, onderwijs- en kennisinstellingen, de uitzendbranche en de sociale partners samenwerken en experimenteren om programma's te maken voor het middensegment. 'Leven Lang Leren' staat bij House of Skills centraal.</p>
c	Bijdragen aan de versterking van het innovatieklimaat voor ondernemers	 <p>Door de samenwerking met Haarlemvalley is het startupklimaat verbeterd, zie hiervoor: www.startuphaarlem.nl</p> <p>Met hen is er internationale uitwisseling tussen startups en investeerders uit Haarlem en Harlem/NY. Het excellence center 3DMakersZone/MAAK is verder gegroeid, ook voor de MRA, en is nu helemaal gevuld met innovatieve 3Dprint gerelateerde bedrijven.</p> <p>Een nieuwe SMART-City Centre in de leegstaande gebouwen rondom de KPN toren in de Waarderpolder wordt opgestart.</p> <p>De pilot met dienstverlening voor expats in samenwerking met expatcentrum Amsterdam bleek aan te sluiten bij de behoefte van deze groeiende groep in Haarlem.</p>
2	Meer toeristische bezoekers van buiten Haarlem	 <p>Er zijn nog geen cijfers bekend, maar de verwachting is dat het aantal bezoekers toeneemt.</p>

a	Aan Haarlem Marketing opdracht geven voor ontwikkeling en uitvoering van promotiecampagnes		Haarlem Marketing heeft de campagne rond de Gouden Straatjes gelanceerd, de Merk Coalitie Haarlem geïnitieerd en is gestart met het Haarlem Convention Bureau, om vraag en aanbod op de congresmarkt te koppelen met als doel meer zakelijke bezoekers aan Haarlem.
b	Bevorderen internationaal toerisme door regionale samenwerking binnen MRA		Aanvragen voor nieuwe hotelkamers zijn gefaciliteerd door de gemeente. De volledige marktruimte voor nieuwe hotelkamers (een groei naar 1.200 kamers in 2020 is voorzien) is nog niet (door de markt) gerealiseerd. Over AirBnB is veelvuldig overleg met betrokkenen, waaronder wijkraden, met als doel deze nieuwe vorm van verblijfstoerisme in goede banen te leiden. Over het uitvoeringsplan watertoerisme wordt in najaar 2017 besloten.
c	Bijdragen aan behoud van kwaliteitsevenementen door subsidie- en vergunningverlening		In het najaar van 2017 wordt een actuele evenementennota gepresenteerd.
3	Gevarieerder aanbod van cultuur in Haarlem		De Cultuurmonitor Haarlem verschijnt in najaar 2017.
a	Behouden basisinfrastructuur door subsidiëren van culturele (basis)instellingen		De gemeente is met de culturele instellingen meerjarenafspraken overeen gekomen, waarbij het behoud van het diverse cultuuraanbod in Haarlem een uitgangspunt is.
b	Subsidiëren culturele projecten		In de 2 aanvraagronde van het Cultuurstimuleringsfonds zijn tot nog toe 45 subsidieaanvragen (gedeeltelijk) toegekend.
4.3	Grondexploitaties		
1	Strategisch inzetten grondexploitaties		
a	Stimuleren ruimtelijke ontwikkelingen door exploitatie van gebieden		De lopende grondexploitaties faciliteren de ontwikkelprojecten in de stad. De kosten en de opbrengsten van deze project worden bijgehouden in de grondexploitaties.
B	Realiseren ruimtelijke gemeentelijke doelstellingen		De lopende grondexploitaties worden ingezet om ruimtelijke doelstellingen te realiseren.
C	Ondersteunen nieuwe samenwerkingsverbanden		Door de veranderende rol van de gemeente en de gewijzigde marktsituatie ontstaan nieuwe samenwerkingsverbanden en een andere werkwijze. Bij vaststelling van de nota Grondbeleid heeft Haarlem de voorkeur gegeven aan een facilitaire productierol. Deze past goed bij een zich terugtrekkende overheid en levert de minste risico's op. Soms vereisen de marktomstandigheden, de locatie of het onderwerp echter een meer actieve (en meer risicovolle) rol. Als de gemeente kiest voor een actieve rol wordt een grondexploitatie geopend.

2.5 Programma 5 Beheer en Onderhoud

2.5.1 Financiële wijzigingen

Omschrijving	Beleids- veld	(bedragen x € 1.000)				
		Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Ophogen initiatievenbudget ten behoeve van de koepel en funderingsproblematiek Rozenprieel	5.1	285 n	25 n			
Stationsplein behoud en herstel natuurstenen rijverharding	5.1		100 n	100 n	100 n	100 n
Hogere kosten parkeren	5.2	218 n	195 n	133 n	133 n	133 n
Moderniseren Parkeren (zie ook pr.7)	5.2		-540 v	-870 v	-870 v	-870 v
Beheren proces moderniseren parkeren	5.2	410 n	425 n	105 n		
Doorontwikkeling vastgoedbeheer	5.3	100 n	130 n			
- Dekking uit reserve Vastgoed	5.3	-100 v	-130 v			
Bijstellen energielasten gemeentelijke panden	5.3	300 n	250 n	202 n	202 n	202 n
Bijstellen energielasten gemeentelijke panden	5.2		-15 v	-15 v	-15 v	-15 v
Doorbelasting servicekosten	5.3	pm v	pm v	pm v	pm v	pm v
Tijdelijke inhuur Begraafplaatsen	5.3	138 n				
Totaal neutrale wijzigingen		-477 v	0 n	0 n	0 n	0 n
Totaal reserve- en overige mutaties		24 n	25 n	39 n	39 n	39 n
Totaal van wijzigingen op het programma		897 n	465 n	-306 v	-411 v	-411 v

Ophogen initiatievenbudget ten behoeve van de koepel en funderingsproblematiek Rozenprieel

Als gevolg van de besluitvorming over verkoop en vestiging van een universiteit in de koepel is er meer begeleiding, toetsing en juridische ondersteuning nodig dan voorzien begin 2017. De kosten van deze ondersteuning (€ 250.000 in 2017 en € 25.000 in 2018) passen niet in het initiatievenbudget aangezien dat budget is bedoeld voor het opstarten van nieuwe initiatieven. De afstemming van de eisen m.b.t. de voorwaarden voor de buitenruimte en parkeren als gevolg van de functie verandering met de overige projecten in het gebied (Spaarne sprong) vergt ook extra inzet. Daarom wordt gevraagd om extra inzet voor inhuur en een budget voor aanvullende onderzoeken en juridische ondersteuning m.b.t. universitaire functie en inkoopvoorwaarden.

Om de bewoners van het Rozenprieel met de funderingsproblematiek te ondersteunen wordt het Kenniscentrum Aanpak Funderingen ingezet. Het Kenniscentrum zorgt voor het beantwoorden van vragen van bewoners op technische vragen, het ondersteunen van de gemeente met technische kennis, het organiseren en leiden van informatieavonden/bijeenkomsten en het toetsen van aanvragen voor subsidie voor het onderzoek dat bewoners kunnen laten doen. De kosten voor 2017 worden ingeschat op € 35.000. Per saldo verhoging van het initiatievenbudget: **€ 285.000** in 2017 en **€ 25.000** in 2018.

Stationsplein behoud en herstel natuurstenen rijverharding

Via informatie nota 2017/209262 is geïnformeerd over het behouden van het natuursteen op het Stationsplein en het herstellen ervan. In de Kadernota 2017 is besloten de investering "stationsplein verharding rijgedeelte busstation" te laten vervallen. Het gevolg van het besluit

is dat het besluit om de restant boekwaarde van het natuursteen af te boeken komt te vervallen (zie ook Financiële voortgangsrapportage in Kadernota 2017). Omdat bij de Decemberrapportage 2016 de begrote onderhoudskosten waren verlaagd vanwege de voorgenomen vervanging, dient ook deze te worden gecorrigeerd. In de informatienota is aangegeven dat de structurele kosten voor het dagelijks beheer en onderhoud op **€ 100.000** worden geschat die met deze wijziging opnieuw worden opgevoerd.

Hogere kosten parkeren

Op basis van de uitgaven en prognoses blijken de verwachte uitgaven in beleidsveld 5.2 de begroting te boven te gaan. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn als volgt.

De afgelopen jaren werd LED verlichting in drie parkeergarages geleased. In 2017 is de leasetermijn afgelopen en heeft Haarlem de verlichting in eigendom overgenomen. Dit heeft geleid tot eenmalige kosten.

Het succes van betaling via mobiele providers voor het parkeren op straat leidt tot hogere kosten voor het gebruik van deze diensten.

Voor het afstoten van bewonersgarages en buurtfietsenstallingen zijn eenmalige kosten gemaakt. Zo worden op verzoek van de raad de tarieven niet ineens maar in fases verhoogd naar kostendekkend, zodat gebruikers langzaam kunnen toegroeien naar het uiteindelijke tarief.

Tot slot leiden het regelmatig laten onderzoeken van de parkeerdruk en het aansluiten bij de nationale parkeerregistratie tot structurele kosten.

Moderniseren Parkeren

Op 15 december 2016 heeft de gemeenteraad het pakket van 19 maatregelen moderniseren parkeren (BBV 2016/502227) vastgesteld. De maatregelen Moderniseren Parkeren zijn bedoeld om de parkeersituatie in de stad te verbeteren en een financiële taakstelling in te vullen. Voor het beleidsveld parkeren geldt een taakstelling van één miljoen structureel. Met het vervangen van de parkeerautomaten (BBV 2016/210193) is € 130.000 hiervan ingevuld. Met de begrotingswijziging in deze Bestuursrapportage wordt een voorstel voor het resterende deel (€ 870.000) van de taakstelling gedaan.

Bij de raadsbehandeling van het besluit maatregelen moderniseren parkeren zijn diverse moties en amendementen aangenomen met financiële gevolgen, zoals het verlagen van het tarief voor de Stationsgarage. De structurele financiële gevolgen zijn ingeschat op circa € 106.000 negatief. In 2019 zijn alle ingevoerde maatregelen ingevoerd waardoor we zowel de baten en lasten dan kunnen monitoren en de precieze effecten van de maatregelen duidelijk zijn. Wij gaan er vooralsnog vanuit dat binnen het beleidsveld Parkeren vanaf 2019 de volledige taakstelling van € 1 miljoen wordt gerealiseerd. Indien daarvoor aanvullende maatregelen nodig zijn, dan worden in 2018 aanvullende voorstellen gedaan.

Doordat de maatregelen gedurende 2018 worden ingevoerd en dus niet vanaf 1 januari 2018 in volle omvang tot het gewenste financiële effect leiden, wordt in 2018 niet direct het volledige financiële effect bereikt. Daarnaast is er sprake van eenmalige kosten, namelijk € 100.000 voor verbetering bebording en bewegwijzering. Door die invoeringsperiode en eenmalige kosten wordt in 2018 een bedrag van **€ 330.000** van de taakstelling 2018 niet ingevuld. Voorstel is om deze kosten ten laste van de algemene middelen te brengen.

Deze wijziging heeft een effect in programma 5 en 7, tezamen geeft dat het volgende beeld:

		bedragen x € 1.000				
Beleidsveld		2017	2018	2019	2020	2021
5.2	Moderniseren parkeren		-540 v	-870 v	-870 v	-870 v
7.2	Moderniseren parkeren (<i>invullen restant taakstelling</i>)		870 n	870 n	870 n	870 n
Totaal wijziging			330 n	0 v	0 v	0 v

Beheren proces moderniseren parkeren

In het raadsbesluit Moderniseren Parkeren (BBV 2016/502227) is aangegeven dat de eenmalige kosten op dat moment nog niet bekend waren; de eenmalige kosten zouden steeds bij het uitwerken en voorbereiden van de maatregelen worden berekend. De kosten voor personele inzet, communicatie, onderzoek en ICT zijn nu inzichtelijk. De personele inzet voor het coördineren van de organisatie en het invoeren van de maatregel bestaat uit een parkeermanager, ondersteuning, (externe) expertise en communicatie. Deze kosten (organisatie en externe expertise) zijn in 2017 deels al gemaakt maar in de maanden na de zomervakantie is extra inzet nodig ter voorbereiding en invoering van de maatregelen. Met het invoeren van de maatregelen komen in de laatste maanden van 2017 kosten voor onderzoek (o.a. € 25.000 parkeren op eigen terrein, € 35.000 P&R) en communicatie (o.a. € 100.000 voor de nieuwe parkeerregels). Daarnaast zijn er de eenmalige kosten die samenhangen met de bezoekersregeling zoals het ontwikkelen van een app en het inrichten van een telefoonteam of -systeem (€ 80.000) en kleinere technische aanpassingen. In 2018 zijn verdere programmakosten te verwachten en kosten voor de implementatie van en communicatie over de maatregel parkeren op eigen terrein. Naar verwachting kan in de loop van 2019 de programma-organisatie worden afgebouwd.

Doorontwikkeling vastgoedbeheer

De in de nota 'doorontwikkeling van afdeling Vastgoed' (BBV 2016/439391) aangekondigde doorontwikkeling van het gemeentelijk vastgoedbeheer leidt tot de inzet van extra (interim) personeel. Met deze extra inzet worden inhaalslagen gemaakt in de afrekening van servicekosten met huurders van gemeentelijke panden en het laten uitvoeren van (achterstallig) onderhoud aan deze panden. Daarnaast worden de huurcontracten verder op orde gebracht en worden met de verkoop van niet-strategisch bezit inkomsten gegenereerd die worden ingezet om de onderhoudsachterstand verder in te lopen. Tot slot vinden verbeteringen plaats op het gebied van de administratie en de bedrijfsvoering. De inhuur van personeel voor deze werkzaamheden leiden in 2017 tot **€ 590.000** hogere kosten en **€ 270.000** voor 2018.

Deze wijziging heeft een effect in programma 5 en 7, tezamen geeft dat het volgende beeld:

		bedragen x € 1.000				
Beleidsveld		2017	2018	2019	2020	2021
5.3	Doorontwikkeling vastgoedbeheer	100 n	130 n			
7.2	Doorontwikkeling vastgoedbeheer	350 n				
7.3	Doorontwikkeling vastgoedbeheer	140 n	140 n			
	<u>Subtotaal lasten:</u>	590 n	270 n			
5.3	Reserve Vastgoed: <i>onttrekking</i>	-100 v	-130 v			
Totaal wijziging		490 n	140 n	0 v	0 v	0 v

Bijstellen energielasten gemeentelijke panden

Met de doorontwikkeling van het vastgoedbeheer is een beter inzicht ontstaan in de baten en lasten van het gemeentelijk vastgoed. De energielasten zullen naar verwachting in lijn zijn met de afgelopen twee jaar, circa € 860.000. Tot en met vorig jaar werd het verschil tussen begrote en werkelijke energielasten gesaldeerd binnen product vastgoed. Om goed te kunnen sturen op baten en lasten is het beter om begroting en werkelijkheid ook op onderdelen binnen het product op elkaar aan te sluiten. Medio 2018 zal met de verkoop van de Egelantier, de begroting met € 98.000 verlaagd worden. De energielasten worden voor een groot deel als servicekosten doorbelast aan huurders. Vanwege (tijdelijke) leegstaand zullen de servicekosten nooit de volledige energielasten dekken. De begrote baten uit

servicekosten in 2017 liggen in lijn met de verwachte baten, er is op dit moment nog geen voordeel op dat punt te melden. In de loop van dit jaar wordt een verdere inhaalslag gemaakt in de afrekening van servicekosten met de huurders van gemeentelijk vastgoed. Daarbij worden nieuwe voorschot-bedragen berekend en wordt duidelijk wat de structureel te verwachten baten uit servicekosten zijn. Als daaruit blijkt dat een voordeel ontstaat ten opzichte van de begrote baten wordt de begroting ook op dat punt aangepast (PM).














Tijdelijke inhuur Begraafplaatsen






Gelet op capaciteitsuitval en omdat de begraafplaatsen een vol continu bedrijf zijn, is tijdelijk capaciteit vanuit de eigen organisatie en inhuur ingezet hetgeen tot dubbele lasten leidt. Daarnaast is per 1-1-2017 de chemische onkruidbestrijding gestopt. Om de kwaliteit van de begraafplaatsen op A-niveau te houden is (o.a.) extra personeel nodig. In eerste instantie wordt bekeken in hoeverre het met twee fte extra, mogelijk is het onkruid te beheersen.

2.5.2 Beleidsrealisatie

5	Beheer en onderhoud		
5.1	Openbare ruimte en mobiliteit		
1	Meer gebruik van fiets en OV en betere doorstroming autoverkeer	😊	Gebruik van fiets/OV in woon-werkverkeer is toegenomen. Op invalswegen Schipholweg en Oudeweg is de doorstroming verbeterd.
a	Verbeteren openbaar vervoer	😊	Voor de knelpunten uit de provinciale OV Investeringsagenda 2015-2020 zijn oplossingsrichtingen in beeld gebracht. Deze worden nu met de provincie nader verkend om tot projecten om te vormen en verloopt volgens de hiervoor opgestelde tijdsplanning. In september gaat de nieuwe concessie Haarlem-IJmond rijden en vanaf december de nieuwe concessie Amstelland-Meerlanden. Voor Haarlem betekent dit meer en grotere bussen en in sommige gevallen (ook) een hogere frequentie.
b	Realisatie eerste voorzieningen HOV-busverbinding Haarlem-Noord	😊	Voor het project HOV-Noord wordt dit jaar een overeenkomst met de provincie ondertekend, waarmee de uitvoering van dat project van start kan gaan.
c	Voltooiing Haarlems deel snelfietsroute Haarlem-Amsterdam West	😊	Het project is aanbesteed en de realisatie loopt. Verwachte oplevering eind 2017. De voorbereiding voor de ventweg tussen de Pr. Bernhardlaan en de Camera Obscuraweg worden in de 2e helft 2017 en in de loop van 2018 gerealiseerd.
d	Inwerkingstelling dynamisch verkeersmanagement	😊	De verkeersregelinstallaties (VRI's) van de gemeenten Haarlem en Heemstede zijn aangesloten met de verkeerscentrale van de provincie Noord-Holland, zodat actuele verkeersdata en de regelscenario's met elkaar kunnen worden uitgewisseld. Op verschillende routes zijn verbeterde groene golven ingesteld. Ook wordt gewerkt aan het invoeren van FAST regelingen en een 'regelaanpak' waarbij VRI's worden aangestuurd op basis van actuele gemeten verkeersgegevens, verliestijden, groentijden, etc. Hiermee wordt continu een optimale verkeersafwikkeling in het regionale verkeersnetwerk bevorderd.
2	Verbeterde verkeersveiligheid van de gemeentelijke wegen	😊	Meest recente ongevalcijfers laten sinds 2012 een daling zien in aantal ongevallen per 1.000 inwoners.

a	Verbeteren verkeersveiligheid bij herinrichting werk-met-werk projecten	😊	Voor al deze plannen geldt dat er definitieve ontwerpen zijn vastgesteld en dat de uitvoering gestart is of binnenkort gaat starten. Daarnaast zijn er op de Rollandslaan maatregelen uitgevoerd om de snelheid van het autoverkeer te verlagen en om de overzichtelijkheid voor alle verkeersdeelnemers te verbeteren.
b	Op peil brengen verkeersveiligheid binnenstad	😊	Kinderhuisvest, Keaupark, Friese Varkenmarkt en Hooimarkt zijn volgens plan duurzaam veilig gemaakt.
3	Openbare ruimte voldoet aan vastgesteld beeldkwaliteitsniveau	😊	Dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd door onze onderhoudspartners. Het contract is gebaseerd op het behalen van het gewenste beeldkwaliteitsniveau.
a	Regie voeren op het regulier (dagelijks) onderhoud	😊	De onderhoudspartner rapporteert regulier over de behaalde prestaties. Indien de onderhoudspartner de prestatie niet haalt, dient deze een verbeterplan bij de opdrachtgever in te dienen. De cijfers over 2017 zijn tot nu toe overeenkomstig de afspraken.
b	Uitvoeren groot onderhoud volgens gebiedsbegroting 2017	😊	De uitvoering van de onderhoudswerken loopt grotendeels voorspoedig. De Nieuwe Gracht en Buitenrustbruggen zijn opgeleverd. De uitvoering van andere werken zijn gestart zoals Kinderhuisvest, Dietsveld en Eksterlaan. Toch zijn er ook werken die vertragen zoals de fietspaden Rijksstraatweg. De uitvoering start wel dit jaar maar het werk zal voortduren tot in 2018.
c	Extra aanpak zwerfafval door inzet educatie, preventie en inzamelmiddelen	😊	Om zwerfafval te verminderen /voorkomen wordt educatie, preventie en inzamelmiddelen ingezet. Vanuit de zwerfafval vergoeding 2017 worden twee professionele afvalcoaches aangesteld bij de aanpak van zwerfvuil en onze ambities om het restafval steeds verder te verminderen. Verder wordt het Big Belly project uitgebreid met enkele containers. Tijdens evenementen zijn extra containers en petmanflessen (inzamelpunt voor petflesjes) geplaatst. Deze maatregelen hebben daadwerkelijk geleid tot minder zwerfafval bij evenementen. De zwerfvuilkleppen die eerder dit jaar geplaatst zijn in diverse ondergrondse containers zijn onder de aandacht gebracht door communicatie.
4	Duurzame inzameling van huishoudelijk afval	😊	Het college heeft het implementatieplan omgekeerd inzamelen aangenomen op 16 mei 2017. Hiermee is gestart met de uitvoering van het Strategisch Plan Afvalscheiding (SPA) en realiseren van daling van het restafval. Met de Kadernota 2017 heeft de gemeenteraad het budget voor het implementatieplan 2018 beschikbaar gesteld.
a	Op orde brengen voorzieningen voor gescheiden aanbieden van grondstoffen	😊	In drie wijken is vanaf eind mei bij laagbouwoningen gestart met het uitrollen van duocontainers voor het gescheiden aanbieden van papier en plastic/blik/drankkarton (PBD). Vanaf oktober 2017 wordt gestart met de verdere implementatie van omgekeerd inzamelen in deze drie wijken.
b	Zorgen voor optimalisering afvalscheiding bij grof huishoudelijk afval	😊	In het implementatieplan is een concept-plan voor de optimalisatie van het scheiden van grof huishoudelijk afval opgenomen. Deze moet nog nader worden uitgewerkt en worden betrokken bij de implementatie van SPA in 2018.
c	Starten met inzameling van plastic, blik en drankkartons in zakken	😊	Op basis van de halfjaarlijkse voortgangsbrief SPA d.d. 13 februari 2017 (2017/79260) is het college akkoord gegaan om PBD via bakken in te zamelen i.p.v. zakken. NB: de inzameling met duocontainers is inmiddels gestart. In oktober worden – vooruitlopend op de implementatie – diverse bovengrondse containers op strategische plaatsen uitgezet voor PBD.

5.2	Parkeren		
1	Minder parkeeroverlast en goede parkeermogelijkheden		Dit is nog niet gerealiseerd vanwege het parkeerreferendum. Naar aanleiding van de uitslag van het referendum wordt gestart met de uitvoering van het maatregelenpakket 'Moderniseren Parkeren'.
a	Analyseren van de parkeersituatie en waar nodig beleid aanpassen		Nu het parkeerbeleid in de nabije toekomst structurele wijzigingen ondergaat is een goede frequente monitoring van de parkeersituatie belangrijk. Dit gebeurt met kwartaalmetingen van de parkeerdruk in de gereguleerde gebieden.
b	Afhankelijk van besluitvorming Modernisering Parkeren, maatregelen t.a.v. parkeerregulering, tarieven en digitalisering		Na de uitslag van het referendum is besloten door te gaan met de uitvoering van de maatregelen 'moderniseren parkeren' en zijn deze zaken onderdeel van het nieuwe parkeerregime.
2	Aanbieden parkeervoorzieningen		Na de uitslag van het referendum is besloten door te gaan met de uitvoering van de maatregelen 'moderniseren parkeren' en zijn deze voorzieningen onderdeel van het nieuwe parkeerregime.
a	Uitvoeren van besluiten over betalen per minuut, n.a.v. evaluatie pilot garage de Kamp		De pilot is voltooid met goede resultaten. Het betalen per minuut is inmiddels in alle parkeergarages ingevoerd.
b	Invoeren dagpas voor parkeergarages		De dagpas is ingevoerd in alle parkeergarages.
3	Minder overlast geparkeerde fietsen en beter gebruik van fietsparkeervoorzieningen		In het stationsgebied is minder overlast van geparkeerde fietsen en worden de voorzieningen beter gebruikt.
a	Realiseren meer fietsenstallingen bij OV-haltes		Bij OV haltes is in 2017 nog niets concreets gerealiseerd.
b	Uniformeren betalingsregime fietsenstallingen station		Vanwege fysieke beperkingen van de fietskelder en fietsgevel hebben gesprekken hierover met NS en ProRail niet tot resultaat geleid. In plaats hiervan is besloten tot realisatie van HBF (benuttingssysteem fietsparkeren) en is een stallingsduurbepanking van maximaal 10 dagen ingesteld.
c	Installeren elektronische fietsdetectie fietsenstallingen station		In de fietskelder is het fietsdetectiesysteem geïnstalleerd. De fietsflat volgt later dit jaar.
d	Continueren campagnes fietsparkeren in stallingen		Er is dit jaar geadverteerd in diverse media, zoals wijkbladen, fietsstudentengids, Haarlem XL, programmaboekje Haarlem Jazz, Haarlem Glossy etc. In het stationsgebied is begin 2017 een maximale stallingsduur van 10 dagen ingevoerd. Dit wordt o.a. onder de aandacht gebracht met een groot campagnedoek aan de fietsgevel en door te adverteren in Muppi's (reclamezuilen).
e	Uitbreiden stallingscapaciteit in en rond de stad		In 2017 is gestart met de voorbereidingen voor een inpandig fietsenstalling van ca. 1.000 plekken op de Raaks. Voor de Raamvest is opdracht gegeven om 20 rekken te plaatsen in twee parkeervakken. Met de werkgroep fietsparkeren binnenstad wordt afgesproken op welke plekken het restant van het budget wordt ingezet. Hiervoor zijn onder meer de hoek Gierstraat-Breestraat en de hoek Nassaulaan-Kruisstraat in beeld.
5.3	Overige beheertaken		
1	Waardering kwaliteit van de Haarlemse waterwegen		Elke drie jaar wordt de klanttevredenheid van de varende bezoekers gemeten. Deze meting heeft voor het laatst in 2016 plaats gevonden. Toen beoordeelde de pleziervaarders de vaarwegen rond Haarlem met een ruime voldoende. Bron: Klanttevredenheidsonderzoek Pleziervaart 2016

a	Uitvoeren van reguliere beheertaken		In 2017 wordt een start gemaakt met de aanleg van het BrugManagementSysteem waardoor de brugbediening efficiënter wordt. De doorstroming van scheepvaart- als wegverkeer zal hierdoor verbeteren.
2	Verhogen van kennis over klimaat- en duurzaamheidsproblematiek		Voor duurzaamheidslessen en projecten wordt steeds meer samengewerkt met andere organisaties, waardoor meer scholen en leerlingen worden bereikt. Het streven is om in 2020 90% van de scholen actief bezig te laten zijn met natuur, klimaat en duurzaamheid, waarbij deze onderwerpen structureel in het lesprogramma zijn opgenomen. Vooral de uitbouw richting VO-scholen heeft de komende jaren de aandacht.
a	Geven van extra educatie op Haarlemse scholen		Dit jaar zullen 80 klassen deelnemen aan een schoolbreed zwerfafvalproject. Daarnaast worden de voorbereidingen getroffen voor een scholen dag in de Philharmonie over plastic zwerfafval, waar ca. 48 klassen aan mee gaan doen. Verder worden dit jaar 80 losse afvallessen gegeven aan Haarlemse scholen. Ook zitten er projecten op enkele VO-scholen in de planning
3	Opvang van zwerfdieren		Het 'Basisarrangement dieren nood hulp' is een landelijk breed gehanteerd protocol en is een kwalitatieve waarborg voor de opvang van zwerfdieren.
a	Verstrekken van subsidie aan Dierenbescherming afdeling Nood-Holland Zuid		De dierenbescherming voorziet in deze taak door een adequaat vervoer en opvang in het regionale dierenasiel te Zandvoort.

2.6 Programma 6 Burger, Bestuur en Veiligheid

2.6.1 Financiële wijzigingen

Omschrijving	(bedragen x € 1.000)					
	Beleids- veld	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Extra verwachte baten WABO leges	6.3	-500 v				
Meeropbrengsten precario	6.3	-150 v				
Ontvangen middelen Veiligheidsregio Kennemerland	6.3	-182 v				
Totaal neutrale wijzigingen		-150 v				
Totaal reserve-en overige mutaties		18 n	22 n			
Totaal van wijzigingen op het programma		-964 v	22 n	0 n	0 n	0 n

Extra verwachte baten WABO leges

Dit jaar zijn er veel bouwactiviteiten in Haarlem. Dat leidt tot extra inkomsten door de leges die voor deze activiteiten worden geheven. Op dit moment is de inschatting aan de hand van de verleende vergunningen en bekende aanvragen dat de extra legesinkomsten afgerond € 650.000 bedragen. Hiervoor is wel extra inzet nodig om de activiteiten te beoordelen en ook de welstandscommissie heeft meer werk. Dit leidt tot extra lasten van € 150.000, per saldo een voordeel van **€ 500.000**. Vermeld wordt dat er sprake is van een onzekerheid in de ramingen van de baten omdat projectplannen kunnen worden bijgesteld of ingetrokken.

Meeropbrengsten precario












Bij één project wordt een aanzienlijk gedeelte van de openbare grond ingenomen. Hiervoor is dit jaar precario geheven hetgeen leidt tot een meeropbrengst van circa **€ 150.000** in 2017.














Ontvangen middelen Veiligheidsregio Kennemerland



De Jaarrekening van 2016 en de Programmabegroting voor 2018 van de Veiligheidsregio Kennemerland zijn vastgesteld. De VRK heeft hierin een herberekening gedaan van de eigen reserve, daarnaast is een afloop controle gedaan op verrekeningen voor de levensloopregeling van voormalige Haarlemse medewerkers. In beide gevallen ontvangt Haarlem eenmalig een bedrag van de VRK van respectievelijk € 131.000 en € 51.000, tezamen **€ 182.000**.

2.6.2 Beleidsrealisatie

6	Burger, bestuur en veiligheid		
6.1	Dienstverlening		
1	Snellere, effectievere en efficiëntere gemeentelijke dienstverlening	😊	
a	Bereikbaarheid klantcontactkanalen verbeteren	😐	We zien verbeteringen op het gebied van bereikbaarheid van de diverse interne afdelingen. Er wordt gewerkt aan het opstellen van een rapportage om de bereikbaarheid beter te kunnen monitoren, analyseren en waar nodig bij te sturen. Echter dit vergt wat meer tijd.
b	Doorontwikkelen mogelijkheden website voor digitale diensten	😊	Naar aanleiding van motie 25 worden er op dit moment diverse services en producten voor het Sociaal Domein ontworpen en geïmplementeerd

c	Doorontwikkeling zelfbedieningszuilen		Door middel van het project 'Zelfbediening Anders!' is er een nieuw flexibel concept opgeleverd in de publiekshal, waarin diverse producten en services middels 'selfservice en semi-selfservice' via iPads in de hal worden aangeboden. Tevens wordt hiermee een vangnet voor minder digivaardige Haarlemmers gecreëerd.
2	Meer gemeentelijke informatie onderbrengen in basis- en kernregistraties		Er zijn wel meer registraties ondergebracht, zoals kernregistratie Erfgoed en Ruimte en het Meerjaren Gebiedsprogramma.
a	Gemeentelijke basisregistraties verder opbouwen en beheren		Door een toename van de vraag naar data én een toename van het aantal datamutaties in de basisregistraties, is er een te grote druk op de aanwezige dan wel beschikbaar gestelde capaciteit. Dit leidt tot prioritering in beheer en derhalve tot een stagnatie in het verder opbouwen.
b	Eenduidige registratie en beheer in centraal gegevensmagazijn		
3	Beter gebruik van basis- en kernregistraties voor samenwerking		
a	Gebruiksvriendelijk online aanbieden gegevens uit registraties		Het Informatie en ParticipatiePlatform is online gegaan met het Meerjaren Gebiedsprogramma. Daarnaast is een online beheer Beheer Openbare Ruimte platform operationeel gegaan. Hierdoor kunnen de partners voor het dagelijks onderhoud hun data raadplegen en beheren.
6.2	Gemeentelijk bestuur		
1	Effectieve communicatie		Externe factoren die vaak niet door ons te beïnvloeden zijn, bepalen mede het effect van onze communicatie. Met doelgroepgerichte communicatie en maatwerk wordt de invloed van deze factoren wel minder groot.
a	Doelgroepgericht communiceren over producten en diensten		Gestage voortgang: communicatie in regie is inmiddels vastgelegd en gestart. Afspraken zijn gemaakt over communiceren met de direct betrokkenen en vastgelegd in standaarden. Digitaal maatwerk wordt momenteel getest. Op social media wordt steeds meer gebruik gemaakt van targeting (gerichte communicatieboodschappen, die bij een specifieke doelgroep terechtkomen).
b	Verstrekken van algemene informatie via gemeentelijke communicatiemiddelen		Het onderdeel 'Nieuws' op de gemeentelijke website wordt vernieuwd: burgers kunnen zich eind 2017 abonneren op een e-mailniewsbrief op maat (bestaand uit onderwerpen die men zelf aangeeft). Steeds meer gemeentenieuws wordt aangeboden aan en geplaatst op (offline en online) media van derden. Met de pilot Newsroom wordt onder meer de informatiebehoefte in de stad gevolgd. Indien nodig wordt direct (nieuwe of gewijzigde) informatie verstrekt. Bij het ontwikkelen van campagnes vanuit de gemeente werken we per onderwerp met herkenbare 'lijnen', op het gebied van inhoud, vorm en huisstijl. Richtlijnen voor een herkenbare campagnehuisstijl worden momenteel ontwikkeld.
c	Ontwikkelen digitaal platform voor participatie met de burger		Inhoudelijke basis is gerealiseerd (https://www.haarlem.nl/praat-en-denk-mee/). De website heeft inmiddels 1 startpagina met actuele participatiemogelijkheden. In het najaar van 2017 wordt de technische infrastructuur ontwikkeld.
2	Goede samenwerking met andere overheden		

a	Samenwerken met andere overheden waar dat gunstig is		
b	Versterken en bestendigen uitvoering taken van Zandvoort		De samenwerking met Zandvoort op het gebied van het Sociaal Domein verloopt voorspoedig. Het college van B&W van Zandvoort is tevreden over de samenwerking.
c	Uitwerken mogelijkheden verdere overdracht van taken gemeente Zandvoort		De gemeentebesturen van Zandvoort en Haarlem hebben onlangs ingestemd met verdere ambtelijke samenwerking per 1 januari 2018. De werkzaamheden om die samenwerking goed en tijdig tot stand te brengen zijn momenteel in volle gang.
d	Meer aandacht voor Europa		
6.3 Openbare orde en veiligheid			
1 Minder overlast			
a	Aanpakken jeugdoverlast en criminaliteit		De wijkgerichte aanpak van Schalkwijk is het afgelopen half jaar ook ingezet in Oost. Samen met de politie, jongerenwerk, justitiële partners is een lijst van jongeren opgesteld waarop extra inzet wordt gepleegd. Voor de zomer is een start gemaakt met inzet van een Bestuurlijk interventieteam (BIT) gericht op een specifieke categorie jongeren en hun omgeving. Deze pilot wordt na de zomer voortgezet.
b	Integrale aanpak op dak- en thuislozen en verwarde personen		De samenwerking met ketenpartners loopt goed. Binnenkort worden de overlegstructuur en samenwerking gezamenlijk onderzocht. Met de extra inzet van Alpha en handhaving in de omgeving Boereplein is de ervaren overlast van daklozen bij zowel omwonenden als ondernemers afgenomen.
c	Uitvoering actieprogramma Veilig Uitgaan		Het cameratoezicht in het uitgaansgebied wordt structureel gemaakt en uitgebreid richting de westzijde van het uitgaansgebied. Verder worden de susteams voortaan nog slechts ingezet op specifieke nachten waarin meer overlast verwacht wordt of als overlast toeneemt
d	Gebiedsgericht en informatie gestuurd handhaven op alle vormen van fysieke overlast		Met de nieuwe module informatiegestuurd handhaven kan nog beter gehandhaafd worden op hotspots.
2 Minder criminaliteit			
a	Regisseren persoonsgerichte aanpak van High Impact Crimes		Voor alle betrokken veelplegers is een persoonsgerichte aanpak opgesteld en in uitvoering.
b	Coördineren preventie aanpak woninginbraken		Wegens stijging van het aantal woninginbraken rond de Molenplas is een "besmettingsbrief" in de wijk verspreid om bewoners extra alert te maken op woninginbraken. (Zie brief van de burgemeester aan commissie bestuur van 18 juli 2017)
c	Toepassen methode Veilig Ondernemen		Het zorgplan overvallen is na twee overvallen toegepast
d	Stimuleren gebruik buurtwhatsapp groepen		Ook in boerhaavewijk is buurtwhatsapp actief. (Zie brief van de burgemeester aan commissie bestuur van 18 juli 2017)
3 Minder ondermijning			
a	Coördineren aanpak van woon- en adresfraude		De handhaving illegale bewoning in Waarderpolder loopt. Daarnaast speelt de aanpak een belangrijke rol bij controle op kamergewijze verhuur en overbewoning in kader van het project Lelie. Er wordt een voorstel voorbereid tot structurele inbedding van de aanpak woon- en adresfraude.

b	Bestuurlijke maatregelen treffen tegen hennepwekerijen		Aantal waarschuwingen:3 Aantal sluitingen:12
c	Geïntegreerde inzet van bestuurlijke, strafrechtelijke, fiscale en privaatrechtelijke instrumenten		De aanpak OMG's (outlaw motorcycle gangs) is in uitvoering waarbij het clubhuis van Hells Angels in januari en de Trailer Trash Travellers in augustus is gesloten. Project Lelie is in uitvoering waarbij voor het realiseren van de revitaliseringsdoelstelling meer gemeentelijke inzet noodzakelijk is.

2.7 Programma 7 Algemene Dekkingsmiddelen & Overhead

2.7.1 Financiële wijzigingen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Beleids- veld	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Meicirculaire 2017	7.2	-156 v				
Uitkering gemeentefonds verrekening jaar 2016	7.2	-160 v				
Rentevoordeel	7.2	-500 v				
Extra dividend	7.2	-500 v	-400 v	-100 v	-100 v	-100 v
EU Urban Agenda, Innovative Procurement	7.2	40 n	60 n	60 n	20 n	
Wijziging organisatiestructuur	7.3	180 n				
Gerelateerd aan andere beleidsvelden:						
Hogere organisatiekosten Minima (pr.3)	7.2	106 n				
Moderniseren Parkeren (pr.5)	7.2		870 n	870 n	870 n	870 n
Doorontwikkeling vastgoedbeheer (pr.5)	7.2	350 n				
Doorontwikkeling vastgoedbeheer (pr.5)	7.3	140 n	140 n			
Totaal neutrale wijzigingen		-5.281 v	-744 v	-744 v	-744 v	-744 v
Totaal reserve-en overige mutaties		-2.160 v	104 n	10 n	10 n	9 n
Totaal van wijzigingen op het programma		-7.940 v	30 n	96 n	56 n	35 n

Meicirculaire 2017

Ten opzichte van de decembercirculaire 2016 is in de meicirculaire 2017 voor alle jaren sprake van een voordeel voor de algemene middelen, naast wijzigingen ten gunste van beleidsvelden. In 2017 is sprake van een budgettair voordeel van **€ 156.000**. De extra middelen voor specifieke beleidsvelden en voor het sociaal domein zijn verwerkt in de paragraaf neutrale wijzigingen van deze Bestuursrapportage. Deze bedragen komen ten gunste van de betreffende beleidsvelden en hebben geen effect op de vrij besteedbare middelen. De structurele doorwerking voor de jaren 2018 en verder is verwerkt in de Programmabegroting 2018.

Uitkering gemeentefonds verrekening jaar 2016

Verrekening van de uitkering gemeentefonds over het jaar 2016 leidt tot een voordeel van **€ 160.000** en wordt met name veroorzaakt door wijziging van de uitkeringsfactor.

Rentevoordeel

Bij de Kadernota 2017 (pagina 51) is onder autonome ontwikkelingen een nadelig renteresultaat van € 451.000 voor 2017 verwerkt vanwege lagere doorbelastingen van rente aan producten en aan grondexploitaties. In deze Bestuursrapportage wordt voor het jaar 2017 een voordeel op het renteresultaat van **€ 500.000** gemeld. Door een gunstige ontwikkeling van de liquiditeiten worden herfinancieringen niet of later in het jaar 2017 afgesloten, hetgeen tot een rentevoordeel leidt.

Extra dividend

De in 2017 ontvangen dividenden (over 2016) van de verbonden partijen zijn in totaal hoger dan begroot waardoor een incidenteel voordeel van **€ 500.000** ontstaat. Dit voordeel is ontstaan door een dividenduitkering van € 300.000 door Spaarnelanden waar dit pas vanaf 2019 weer verwacht werd en door een hogere dividenduitkering door de BNG (€ 200.000). Hiervan wordt verwacht dat een € 100.000 structureel is.

EU Urban Agenda, Innovative Procurement

Haarlem is een trekker van het programma EU Urban Agenda, Innovative Procurement. De partners in het project zijn: Erlangen (DE), Gabrovo (BG), Larvik (NO), Nantes (FR), Preston (UK), Vantaa (FI), Italië, DG Growth en Regio, Eurocities en CEMR. Doel van het programma is bottlenecks op het gebied van inkoop te identificeren en weg te halen. Dit gebeurt langs twee sporen:

1. De blik naar binnen: hoe organiseren we het als gemeente om innovatieve en responsible procurement zo te beleggen dat het de strategische aandacht krijgt die het verdient, zowel in de ambtelijke organisatie als bij de bestuurder en de politiek. Waarbij ook tijdig alle disciplines aanhaken om kansen te benutten zonder afbreuk te doen aan rechtmatigheid.
2. De blik naar buiten: welke opdrachten liggen er voor de steden als je het hebt over zaken als duurzaamheid, mobiliteit, smart cities, sociale inclusie enz. En hoe kunnen we in samenspraak met de markt en de gebruikers zoveel mogelijk op die dossiers successen behalen?

Wijziging organisatiestructuur

Vanaf 1 januari 2018 wordt in de ambtelijke organisatie van de gemeente Haarlem het hoofdafdelingenmodel losgelaten. In de periode tot 2018 wordt alvast zoveel mogelijk geanticipeerd op deze organisatieontwikkeling zonder dat er al sprake zal zijn van een formele reorganisatie. (Zie ook collegebesluit 2016/224008 Formaliseren wijzigingen aansturen organisatie). Dit houdt onder andere in dat de statuten, mandaten, processen en kernapplicaties dienen te worden aangepast aan de nieuwe situatie. Alle wijzigingen zijn door middel van een impactanalyse in beeld gebracht. De kosten van de inhuur voor de administratieve verwerking bedragen **€ 180.000**.

Gerelateerd aan andere beleidsvelden:

Hogere organisatiekosten Minima

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 3.

Moderniseren parkeren

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 5.

Doorontwikkeling vastgoedbeheer

Verwezen wordt naar de toelichting over dit onderwerp in programma 5.

2.7.2 Beleidsrealisatie

7	Algemene dekkingsmiddelen en overhead		
7.1	Lokale belastingen en heffingen		
1	Gemeentelijke belastingen stijgen niet meer dan de inflatie	😊	
a	De woonlasten voor meerpersoonshuishoudens dalen in 2017 met 3,5% tot € 736 per woonruimte.	😊	De woonlasten voor meerpersoonshuishoudens zijn in de Haarlemse belastingvoorstellen 2017 op € 736 per woonruimte vastgesteld.
b	De gemeentelijke precariotarieven op kabels en leidingen blijven op het niveau van 2016 (conform wetsvoorstel).	😊	
c	Zowel de riool- als de afvalstoffenheffing blijft voor 100% kostendekkend.	😊	
7.2	Algemene dekkingsmiddelen		
1	Financieel gezond houden van de stad	😊	
a	De gemeente biedt een materieel sluitende begroting voor 2017 en 2018 aan en werkt aan een sluitende meerjarenraming 2019.	😊	Op voorstel van het college heeft de raad met de Kadernota 2017 een sluitende meerjarenraming voor de jaren 2017, 2018 en 2019 vastgesteld.
b	De gemeente vermindert de schuldenomvang.	😊	Ten tijde van de Programmabegroting 2017 werd een vaste schuld van € 486 miljoen verwacht per 1 januari 2017 en een vaste schuld van € 485 miljoen ultimo 2017. De beginstand van de vaste schuld voor 2017 is correct gebleken en de huidige prognose van de schuldstand ultimo 2017 is met € 479 miljoen positiever dan eerder verwacht.
c	De gemeente gaat verantwoord en adequaat om met risico's en budgetbeheer.	😊	
7.3	Overhead		
1	Optimale ondersteuning en aansturing van het primaire proces	😊	De ondersteuning naar het primaire proces is goed ingeregeld. Vanwege grote vragen op het terrein van ICT moet daar geprioriteerd worden.
a	De gemeente geeft de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces van de gemeentelijke organisatie transparant weer.	😊	Conform BBV wordt de overhead – die ten dienste staat van primair proces – zowel in de begroting als jaarverslag inzichtelijk gemaakt.
b	De gemeente toetst één keer per twee jaar met vergelijkbare gemeenten en gebruikt daarbij de benchmark Vensters voor bedrijfsvoering.	😊	De eerstvolgende editie van Vensters voor bedrijfsvoering verschijnt dit najaar.

2.8 Neutrale wijzigingen

bedragen x € 1.000

Beleids- veld	Omschrijving	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Meicirculaire 2017 onderdeel Sociaal domein:						
2.1	Wmo huishoudelijk hulp (<i>lasten</i>)	183 n				
2.1	Wmo (<i>lasten</i>)	519 n				
2.1	Jeugdzorg (<i>lasten</i>)	440 n				
2.2	Beschermd wonen (<i>lasten</i>)	782 n				
3.1	WSW (<i>lasten</i>)	1.490 n				
3.1	Re-integratie (<i>lasten</i>)	100 n				
7.2	Algemene uitkering, onderdeel Sociaal Domein (<i>baten</i>)	-3.514 v				
Meicirculaire 2017 onderdeel doeluitkeringen beleidsvelden:						
1.2	Verhoogde asielinstroom (statushouders)	1.404 n				
1.2	Sociale acceptatie van LHBT-emancipatiebureau (<i>lasten</i>)	10 n				
2.2	Maatschappelijke opvang Oggz (<i>lasten</i>)	-20 v				
2.2	Vrouwenopvang (<i>lasten</i>)	-6 v				
3.1	Decentrale uitkering ministerie van BZK Powervrouwen (<i>lasten</i>)	13 n				
3.1	Impuls Klantprofielen (<i>lasten</i>)	89 n				
4.1	Innovatieve aanpak energiebesparing (<i>lasten</i>)	160 n				
4.1	Bodemsanering (<i>lasten</i>)	-1 v				
7.2	Algemene uitkering, doeluitkeringen beleidsvelden (<i>baten</i>)	-1.649 v				
1.1	Onderwijs Achterstanden Beleid 2017 (<i>lasten</i>)	5.100 n				
1.1	Toekenning middelen Onderwijs Achterstanden Beleid 2017 (<i>baten</i>)	-5.100 v				
1.1	Kosten voor huisvesten Internationale school (<i>lasten</i>)	500 n				
1.1	Inkomsten voor huisvesten Internationale school (<i>baten</i>)	-500 v				
1.2	Innovatiemaatregelen versnellingsagenda (<i>verschuiving lasten</i>)	900 n				
2.1	Innovatiemaatregelen versnellingsagenda (<i>verschuiving lasten</i>)	-900 v				
1.3	Uitbreiding prestatieplan CJG 2017 (<i>verschuiving lasten</i>)	1.810 n				
2.1	Uitbreiding prestatieplan CJG 2017 (<i>verschuiving lasten</i>)	-1.810 v				
2.1	Collectief vervoer (<i>lasten</i>)	200 n	200 n	200 n	200 n	200 n
2.1	Eigen bijdrage cliënten collectief vervoer (<i>baten</i>)	-200 v	-200 v	-200 v	-200 v	-200 v
2.2	Subsidiëren Veilig thuis namens regiogemeenten (<i>lasten</i>)	1.139 n				
2.2	Subsidiëren Veilig thuis namens regiogemeenten (<i>baten</i>)	-1.139 v				
3.1	Afwikkeling ESF subsidie (<i>lasten</i>)	727 n				
3.1	Afwikkeling ESF subsidie (<i>baten</i>)	-727 v				
3.2	Budgetbeheer en budgetcoaching (<i>verschuiving lasten</i>)	-120 v	-240 v	-240 v		
3.2	Budgetbeheer en budgetcoaching (<i>verschuiving lasten</i>)	120 n	240 n	240 n		
3.2	Kansen voor alle Haarlemse kinderen (<i>lasten</i>)	744 n	744 n	744 n	744 n	744 n
7.2	Kansen voor alle Haarlemse kinderen (<i>dekking gemeentefonds</i>)	-744 v	-744 v	-744 v	-744 v	-744 v
5.1	Begroten subsidie zwerfafval (<i>baten</i>)	-427 v				
5.1	Projecten zwerfafval (<i>lasten</i>)	427 n				
5.1	Subsidie provincie Noordholland t.b.v. een drietal bus haltes (<i>baten</i>)	-180 v				
5.1	Aanpassingen drietal bus haltes (<i>lasten</i>)	180 n				
6.1	Meeropbrengsten secretarieleges (<i>baten</i>)	-150 v				
7.2	Personele inzet ten behoeve van secretarieleges (<i>lasten</i>)	150 n				
6.3	Extra middelen voor bestrijding ondermijning door het RIEC (<i>baten</i>)	-41 v				
6.3	Bestrijding ondermijning door het RIEC (<i>lasten</i>)	41 n				
7.2	Verwerken formatiewijziging (<i>verschuiving lasten</i>)	232 n				
7.3	Verwerken formatiewijziging (<i>verschuiving lasten</i>)	-232 v				
7.2	Organisatieontwikkeling en overige projectkosten	-350 v				
7.3	Organisatieontwikkeling en overige projectkosten	350 n				
Totaal neutrale wijzigingen		0	0	0	0	0

Meicirculaire 2017, wijzigingen Sociaal Domein

De financiering van de decentralisaties in het sociaal domein verloopt via een integratie-uitkering. De groei van de budgetten is het gevolg van macro-ontwikkelingen ten opzichte van de decembercirculaire 2016.

Meicirculaire, wijzigingen doeluitkeringen beleidsvelden

Via de algemene uitkering ontvangt Haarlem middelen voor een bepaald doel door middel van een doeluitkering. Wijzigingen in deze doeluitkeringen worden verwerkt op de betreffende beleidsvelden.

De wijzigingen voor jaar 2017 zijn in deze Bestuursrapportage verwerkt, de effecten voor 2018 en verder zijn meegenomen in de Programmabegroting 2018-2022.

Voor een inhoudelijke toelichting op de wijzigingen wordt verwezen naar de afzonderlijke informatienota over de meicirculaire 2017 (2017/266729). Aanvullend hierop is hieronder extra toelichting opgenomen.

Meicirculaire 2017 : Verhoogde asielinstroom (statushouders)

De gemeente Haarlem ontvangt per gehuisveste statushouder zowel in 2016 als 2017 vanuit twee decentralisatie-uitkeringen in totaal € 4.430. Dit bedrag wordt achteraf uitgekeerd, waardoor een aanzienlijk deel van de ontvangen middelen die betrekking hebben op in 2016 gehuisveste statushouders ontvangen zijn in 2017. Dit geldt ook voor de Rijksbijdrage maatschappelijke begeleiding van € 2.370 per gehuisveste statushouder tussen 18-67 jaar. Door de opening van GVA-locatie Boerhaave zijn sowieso de meeste statushouders onder de taakstelling in de tweede helft van 2016 in Haarlem komen wonen. Dat betekent dat de kosten voor activiteiten onder het sociaal programma ook grotendeels in 2017 vallen, waardoor de begroting van het sociaal programma statushouders aanzienlijk hoger is dan die van 2016. De uitgaven in 2017 liggen op dit moment op schema, waarbij op 1 juli nog ongeveer € 200.000 niet formeel gecommiteerd is, maar waarvan wel met grote waarschijnlijkheid kan worden gesteld dat deze de komende maanden zullen worden uitgegeven aan de doelstellingen van het sociaal programma. Doordat nog niet alle statushouders zijn doorgestroomd van de GVA-locaties naar een reguliere woning en deze doorstroom niet te voorspellen is, zijn de uiteindelijke totale (huur)kosten voor de GVA-locaties nog een onzekere factor. Deze kosten zijn echter al wel meegenomen in de commiteringen.

Meicirculaire 2017: Impuls Klantprofielen

In de meicirculaire zijn extra middelen toegevoegd voor het project impuls klantprofielen. Met het extra geld krijgen gemeenten in arbeidsmarktregio's een eenmalige extra impuls voor het opstellen en beschikbaar maken van klantprofielen. Via de decentralisatie-uitkering heeft de gemeente Haarlem hiervoor een bedrag ontvangen van **€ 89.000**.

Meicirculaire 2017: Decentrale uitkering ministerie van BZK Powervrouwen

In de meicirculaire zijn extra middelen toegevoegd voor het project activering van vrouwen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Via de decentralisatie-uitkering van het ministerie van BZK heeft de gemeente Haarlem hiervoor een bedrag ontvangen van **€ 13.000**. Voorgesteld wordt om deze middelen aan te wenden voor de uitvoering van dit project.

Toekenning middelen Onderwijs Achterstanden Beleid 2017

De specifieke uitkering Onderwijsachterstanden is van rijkswege met een jaar verlengd tot en met 2017. De gemeente Haarlem ontvangt in 2017 dezelfde middelen als in 2016 (**€ 5.100.000**). Het ministerie van OCW onderzoekt op dit moment een herijking van de

gewichtenregeling als verdeelsleutel voor het budget Onderwijsachterstanden. Deze herijking zal vanaf 2018 of 2019 van toepassing zijn.

Kosten en inkomsten voor huisvesten Internationale school

In de raadsvergadering van 25 juni 2015 heeft de gemeenteraad de motie 'Een Haarlemse Internationale school' aangenomen (2015/268232), waarin het college wordt opgedragen een onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden voor internationaal onderwijs in Haarlem. Per brief is de gemeenteraad op 21 juni 2016 geïnformeerd over de uitkomst van het haalbaarheidsonderzoek (2016/280587) en is op 23 december 2016 de businesscase gedeeld met de gemeenteraad (2016/601672). Hierna zijn de basisuitgangspunten uit de businesscase verwerkt in een convenant tussen de gemeente Haarlem en de schoolbesturen Salomo en Iris. Dit convenant (2017/118857) is op 13 april 2017 gedeeld met de commissie samenleving (2017/118857). Op 14 april 2017 is het Convenant Internationale School Haarlem door partijen ondertekend. Op dinsdag 14 maart 2017 ontving de gemeente bericht, dat van het door het ministerie van Economische Zaken beschikbaar gestelde bedrag aan gemeente Amsterdam € 500.000 beschikbaar komt ten behoeve van de huisvesting van het Internationaal onderwijs in Haarlem mits deze in 2017 gerealiseerd wordt. De beschikking volgt naar verwachting in september na definitieve besluitvorming door de gemeenteraad van Amsterdam. De noodzakelijk verbouwing heeft al plaatsgevonden aangezien de Internationale School per 1 september 2017 gaat starten en de gemeente zo voldoet aan de voorwaarden gesteld door het ministerie.

Innovatiemaatregelen versnellingsagenda

Het budget voor de innovatiemaatregelen van de versnellingsagenda voor het sociaal domein is tijdelijk op een stelpost gezet. Inmiddels is er een uitwerking van de innovatie maatregelen: extra pilots dagbesteding, aanjaagsubsidies, maatregelen die de verbinding Wmo, P-wet en jeugd bevorderen, de herstelacademie GGZ, 18-/18+, versterken toegang jeugd in relatie tot de huisartsen. Via deze mutatie wordt het budget verplaatst naar de juiste onderdelen, conform de opgestelde uitwerking.

Uitbreiding prestatieplan CJG 2017

Op 12 mei 2017 is de commissie Samenleving geïnformeerd over het prestatieplan CJG (kenmerk: 2017/228500), door middel van een wethoudersbrief. Overeenkomstig het prestatieplan is het CJG versterkt met € 800.000 om de uitvoeringskracht, kennis en expertise te vergroten. Verder heeft er in 2017 een overheveling van € 1 miljoen plaatsgevonden, in verband met het in dienst treden van CJG-coaches die tot 2017 gedetacheerd waren bij het CJG. Passend in de transitie wordt nu voorgesteld om de benodigde € 1,8 miljoen te verschuiven van het specialistisch aanbod Jeugd (beleidsveld 2.1 Maatwerkvoorzieningen) naar het CJG (beleidsveld 1.3 Advies en Ondersteuning). In de Prognose Sociaal Domein 2017 dat onderdeel is van de Bestuursrapportage 2017 wordt hier ook aandacht aan besteed.

Eigen bijdrage cliënten collectief vervoer

De RegioRijder is 1 januari van start gegaan. Door de nieuwe financiële afwikkeling zullen de eigen bijdragen van cliënten voortaan apart gecrediteerd worden. Via deze mutatie maken we het budget ook apart zichtbaar in de begroting.

Subsidiëren Veilig thuis namens regiogemeenten

De gemeente subsidieert Veilig Thuis voor de hele regio, exclusief Heemstede. Daarnaast worden de lasten op basis van een verdeelsleutel in rekening gebracht bij de deelnemende gemeenten. Door middel van deze melding worden zowel de lasten als de baten, budgettair neutraal, op de juiste hoogte gebracht.

Afwikkeling ESF subsidie

Voor de projecten "werken aan je toekomst" en "Werken aan je toekomst 2" is een Europese subsidie beschikbaar (ESF). In 2017 worden deze twee subsidies afgewikkeld. Daarom worden in de ramingen zowel baten als lasten die samenhangen met de ESF subsidie opgenomen.

Budgetbeheer en budgetcoaching

Bij de Kadernota 2017 is er budget beschikbaar gesteld om het aantal mensen dat in beschermingsbewind wordt geplaatst, terug te dringen en uitbreiding van budgetbeheer mogelijk te maken. Met behulp van de partners en de sociaal wijkteams willen we zoveel mogelijke nieuwe klanten eerst op intake bij de gemeente hebben om de financiële zelfredzaamheid van de klant te toetsen. Deze nieuwe klanten neemt de gemeente dan zelf in budgetbeheer, aangevuld met budgetcoaching om recidive te voorkomen. Bij de kadernota is dit budget geplaatst onder bijzondere bijstand. Via deze mutatie wordt het budget verplaatst naar het product schulddienstverlening van waaruit dit project ook daadwerkelijk uitgevoerd gaat worden.

Kansen voor alle Haarlemse kinderen

Vanuit het Rijk is structureel budget beschikbaar gekomen om kinderen in armoede extra te ondersteunen, voor Haarlem is dit € 744.000. Met het inzetten van dit budget ondersteunt Haarlem kinderen die dat nodig hebben en helpt ze om hun talenten te ontwikkelen. Voor meer informatie wordt verwezen naar nota 2017/174103.

Begroten subsidie zwerfafval

De gemeente Haarlem ontvangt een subsidie voor zwerfafval vanuit Nedvang. Hieruit worden onder andere de volgende activiteiten gedekt: Big belly afvalbakken, Electric Gluton voertuigen, zwerfafval coaches en diverse zaken vallend onder natuur en milieu educatie.

Begroten subsidie provincie Noord-Holland t.b.v. een drietal bushaltes.

In september van dit jaar gaat Connexxion het openbaar busvervoer in de regio, volgens een nieuwe dienstregeling, verzorgen. Dat betekent dat een aantal aanpassingen gedaan moet worden aan de haltevoorzieningen in Haarlem. De Provincie Noord-Holland heeft een subsidieregeling opengesteld voor een drietal Haarlemse haltes. Twee haltes aan de Westergracht en een halte aan de Leidsevaart, bij het Boterplein.

Meeropbrengsten secretarieleges

Door een stijging van het aantal aangevraagde paspoorten en identiteitsbewijzen zijn er meer secretarieleges ter hoogte van **€ 150.000** te verwachten. Daartegenover staat dat er voor eenzelfde bedrag extra personeel ingezet moet worden om de aanvragen af te handelen.

Extra middelen voor bestrijding ondermijning door het RIEC

Haarlem is de centrale gemeente van het Regionale Informatie en Expertise Centrum (RIEC) Noord Holland. Vanuit die rol heeft Haarlem extra regionale gelden voor de bestrijding van ondermijning aangevraagd en gekregen voor het jaar 2017. Voorgesteld wordt om deze extra middelen (**€ 41.000**) te gebruiken voor lasten van het RIEC.

Verwerken formatiewijziging

Bij de hoofdafdeling SZW, onderdelen Werk en Inkomen is overgegaan naar wijkgericht werken in een team met een eigen caseload waarbij de klantmanager aanvragen, participatie en bestandsbeheer doet. Deze ontwikkeling is een direct gevolg van de implementatie van het Koersdocument Werk en Inkomen (2016/255654) waar college en raad mee akkoord zijn gegaan.

Organisatieontwikkeling en overige projectkosten

In 2017 wordt prioriteit gegeven aan de ondersteuning van de organisatieverandering, de voorbereiding van de ambtelijke fusie met Zandvoort, projectkosten Toekomstvisie en het project fiscaal in control (ten behoeve van invoering vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten). Voor deze incidentele kosten is dekking beschikbaar in de directie stelpost risicovoorziening. Voorgesteld wordt deze stelpost om te zetten naar een begrotingspost conform de gestelde prioriteiten.

2.9 Reservemutaties

bedragen x € 1.000

Beleids- veld	Wijzigingen met reserves	Budgettair effect;					
		v (-) is voordelig; n is nadelig					
		2017	2018	2019	2020	2021	
2.2	Activiteiten Regionaal Kompas MO (<i>lasten</i>)	190	n				
2.2	Reserve Regionaal Kompas: <i>onttrekking</i>	-190	v				
3.1	Regionaal budget werkbedrijf (<i>lasten</i>)	329	n				
3.1	Reserve Regionaal budget werkbedrijf: <i>onttrekking</i>	-329	v				
3.2	Stijging kosten minima (<i>lasten</i>)	689	n				
3.2	Reserve minima: <i>onttrekking</i>	-689	v				
4.1	Afkoop nazorg sanering Klokhuisplein e.o. (<i>lasten</i>)	750	n				
4.1	Reserve Bodem: <i>onttrekking</i>	-750	v				
4.1	Woonvisie Haarlem 2017-2020	215	n	210	n	185	n
4.1	Reserve Wonen: <i>onttrekking</i>	-215	v	-210	v	-185	v
5.1	Aanvullende dotatie Reserve Maatschappelijk nut	-2.992	v				
7.2	Aanvullende dotatie Reserve Maatschappelijk nut	-169	v				
7.3	Aanvullende dotatie Reserve Maatschappelijk nut	-139	v				
div	Reserve Kapitaallasten Maatschappelijk nut: <i>toevoeging</i>	3.300	n				
5.1	Walmuur Bakenessergracht (<i>lasten</i>)	60	n				
5.1	Reserve beheer en onderhoude openbare ruimte: <i>onttrekking</i>	-60	v				
5.1	Uitvoeringskosten transformatieprojecten	384	n				
5.1	Rreserve Leefomgeving: <i>onttrekking</i>	-384	v				
5.1	Vervallen afboeken boekwaarde Stationsplein			-289	v		
5.1	Reserve beheer en onderhoud, <i>vervallen onttrekking</i>			289	n		
5.3	Onderhoud gemeentelijk vastgoed (<i>lasten</i>)	2.200	n				
5.3	Reserve Vastgoed: <i>onttrekking</i>	-2.200	v				
5.3	Hogere verkoopopbrengst (<i>baten</i>)	-300	v				
5.3	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	300	n				
5.3	Verkoop Bakenessergracht 8-10 (<i>baten</i>)	-597	v	27	n	27	n
5.3	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	605	n				
5.3	Verkoop grond Oudeweg achter 8 en 10	-4.082	v				
5.3	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	4.082	n				
5.3	Voorgenomen verkoop Harmenjansweg 67	-149	v				
5.3	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	149	n				
5.3	Voorgenomen verkoop woning Kleine Houtstraat 116	-515	v	12	n	12	n
5.3	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	525	n				
5.3	Voorgenomen verkoop woning Scheepmakersdijk 47 Haarlem	-187	v				
5.3	Reserve Vastgoed: <i>toevoeging</i>	187	n				
	Groei van de stad:						
7.2	Capaciteit programmamanagement	55	n	204	n	30	n
7.2	Programmabudget	20	n	200	n	200	n
7.3	Programmamanager SOR (Structuurvisie Openbare Ruimte)	75	n				
7.2	Aframen resterende stelpost Groei van de stad	-1.575	v	-949	v	-1.202	v
7.2	Reserve Groei van de stad: <i>toevoeging</i>	1.425	n	545	n	972	n
7.2	Vrijval restant reserve budgetoverheveling	-27	v				
Totaal budgettair effect van wijzigingen met reserves		-9	v	39	n	39	n

Dekking activiteiten Regionaal Kompas MO

In het regionaal portefeuillehoudersoverleg Sociaal Domein van 13 juli 2017 zijn afspraken gemaakt over de dekking van de activiteiten van het Regionaal Kompas Maatschappelijke

Opvang in 2017. Dit jaar kent hogere lasten als gevolg van de uitbreiding van opvangcapaciteit (locatie Velserspoort), hogere kosten door intensivering van trajectbegeleiding gericht op snellere uitstroom uit de opvang en ruimere openstelling gebruiksruidtes binnen de opvang. Voorgesteld wordt om, naast de bijdrage die de individuele gemeenten hebben geleverd, de beschikbare middelen (€ 190.000) uit de reserve Regionaal Kompas hiervoor in te zetten.

Regionaal budget werkbedrijf

Ten behoeve van het werkbedrijf is in de afgelopen jaren een bedrag van in totaal € 1.000.000 aan de gemeente toegekend. Deze regionale middelen waren eind 2016 nog niet geheel uitgenut. Het resterende bedrag is bij jaarrekening toegevoegd aan de reserve regionaal werkbedrijf. Het bedrag (€ 329.000) wordt hierbij aan deze reserve onttrokken en zal aangewend worden ten behoeve van het regionaal werkbedrijf.

Stijging kosten minima en onttrekking minima reserve

Het bereik van de minimaregelingen is sterk verbeterd. Hierdoor nemen de kosten ook toe. Vooral de kosten bewindvoering blijven sterk doorstijgen. Dit leidt tot een overschrijding van het beschikbare budget met € 690.000. Dit wordt gedekt uit de reserve minimagelden. Met deze onttrekking is de reserve volledig uitgenut.

Afkoop nazorg sanering Klokhuisplein e.o.

Voor de in 2017 uit te voeren projecten uit het Bodemprogramma 2016-2020 (Raadsbesluit 2015/306730) wordt aanvullend € 750.000 onttrokken voor de afkoop van de nazorg van de sanering Klokhuisplein e.o.

Woonvisie Haarlem 2017-2020

Via de Woonvisie 2017-2020 "Doorbouwen aan een (t)huis" (2017/47534) heeft de raad de kaders voor het woonbeleid vastgelegd op de thema's betaalbaarheid, beschikbaarheid, dynamiek, nieuwbouw, wijken en duurzaamheid. De geformuleerde ambities zullen mede tot stand worden gebracht door een uitvoering van het in de Woonvisie opgenomen uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. De lasten van dit programma worden gedekt uit de reserve Wonen.

Aanvullende dotatie Reserve Maatschappelijk nut

Bij de actualisatie van het investeringsplan, Kadernota 2017, is aangegeven dat het aandeel van de post Maatschappelijk Nut verhoogd dient te worden met € 3,3 miljoen. Dit resulteert in een overheveling van budget groot onderhoud naar de reserve kapitaallasten Maatschappelijk Nut.

Onttrekken reserve openbare ruimte t.b.v. walmuur Bakenessergracht

In 2017 is het vernieuwen van de walmuur Bakenessergracht afgerond. In de bestemmingsreserve was voor dit project € 60.000 opgenomen.

Onttrekking reserve Leefomgeving t.b.v. uitvoeringskosten transformatieprojecten

In het kader van de uitvoering van transformatieprojecten in Delftwijk en de Zuidstrook (zie ook raadsbesluit 2015/394907) zijn in 2017 uitgaven gedaan waarvan de gelden gereserveerd staan in de reserve Leefomgeving.

Vervallen afboeken boekwaarde Stationsplein

Verwezen wordt naar de toelichting bij 'Stationsplein behoud en herstel natuurstenen rijverharding' in programma 5.

Onderhoud gemeentelijk vastgoed

Conform de afspraak met de raad wordt het gemeentelijk vastgoed onderhouden op conditieniveau drie. Hiervoor wordt jaarlijks, naast het inzetten van de onderhoudsgelden vanuit de begroting, geld onttrokken uit de reserve Vastgoed om (achterstallig) onderhoud te plegen. Via raamcontracten wordt op verschillende adressen onderhoud uitgevoerd aan daken, gevels, kozijnen en installaties. Dit gebeurt onder meer aan de Wagenweg (66.000), Korte Begijnestraat (51.000), Kraaijenhorst (53.000), Louis Couperusstraat (90.000), Schreveliusstraat (750.000), Gasthuisstraat (61.000), Kleverlaan / Huis ter Cleef (320.000) en de Korte Verspronckweg (405.000). Het onderhoud aan het pand Schreveliusstraat is bedoeld om het pand geschikt te maken voor de (tijdelijke) huisvesting van de Internationale School. De totale verwachte bestedingen voor onderhoud in 2017 zijn op dit moment circa € 6,2 miljoen. Hiervan is € 4 miljoen voorzien in de begroting. Voor de overige **€ 2,2 miljoen** wordt een onttrekking aan de reserve Vastgoed gedaan. Als in de laatste maanden van dit jaar blijkt dat de uitvoering van het onderhoud sneller verloopt dan verwacht wordt bij de decembernota of de jaarrekening een extra onttrekking gedaan ter dekking van die kosten. De reserve Vastgoed wordt dit jaar gevoed met ongeveer € 6 miljoen uit verkoopopbrengsten, daardoor is een onttrekking voor het uitvoeren van (achterstallig) onderhoud mogelijk.

Hogere verkoopopbrengst storten in reserve Vastgoed

In 2017 is, naast verkopen die apart in bestuursrapportages worden vermeld, een aantal kleinere (grond)verkopen gerealiseerd. In lijn met het doel van de reserve Vastgoed worden de verkoopopbrengsten toegevoegd aan deze reserve. Een specificatie is opgenomen in bijlage 2 van deze Bestuursrapportage.

Verkoop Bakenessergracht 8-10

Het pand aan de Bakenessergracht 8-10 is leeggekomen na de verhuizing van de nachtopvang naar de Wilhelminastraat. Het college heeft besloten het pand te verkopen (B&W 2017/223543). De verkoopopbrengst van circa € 1,1 miljoen wordt niet geheel toegevoegd aan de reserve Vastgoed. De dotatie is verminderd met de verkooptaakstelling van € 500.000 die reeds in de begroting is opgenomen.

Verkoop grond Oudeweg achter 8 en 10

Het voormalige sportcomplex van VV de Brug is na het besluit over het vertrek van de voetbalvereniging (BBV nr: 2016/57135) als kavel openbaar in de verkoop gedaan via de website www.waarderpolder.nl. De opbrengst van deze verkoop (verkoopprijs € 4.157.580 minus de boekwaarde € 76.010) bedraagt € 4.081.570 en wordt overeenkomstig bestaand beleid toegevoegd aan de reserve Vastgoed.

Voorgenomen verkoop Harmenjansweg 67

De gemeente heeft in 2012 besloten (STZ/VG 2012/418433) om het niet strategisch bezit (panden die niet meer voor beleidsdoelen nodig zijn of hiervoor niet geschikt zijn) te verkopen. De woning Harmenjansweg 67 behoort tot deze categorie en staat op de verkooplijst. De woning is conform het beleid van de gemeente met het oog op de voorgenomen verkoop door de taxateur gewaardeerd en te koop aangeboden op de markt via de gecontracteerde makelaar. Met één van de geïnteresseerden is overeenstemming bereikt over de koopsom en verkoopvoorwaarden.

Voorgenomen verkoop woning Kleine Houtstraat 116

De gemeente heeft in 2012 besloten (STZ/VG 2012/418433) om het niet strategisch bezit (panden die niet meer voor beleidsdoelen nodig zijn of hiervoor niet geschikt zijn) te verkopen. De woning Kleine Houtstraat 116 behoort tot deze categorie en staat op de verkooplijst. De woning is verhuurd door de gemeente Haarlem en conform het beleid van de gemeente te koop aangeboden aan de huurder. De woning is in april 2016 getaxeerd

door een onafhankelijk en deskundig taxateur op € 525.000, rekening houdend met het aanwezige achterstallig onderhoud. Het betreft een onderhandse verkoop aan de huurder.

Voorgenomen verkoop woning Scheepmakersdijk 47 Haarlem

De gemeente heeft in 2012 besloten (STZ/VG 2012/418433) om het niet strategisch bezit (panden die niet meer voor beleidsdoelen nodig zijn of hiervoor niet geschikt zijn) te verkopen. De woning Scheepmakersdijk 47 behoort tot deze categorie en staat op de verkooplijst. De woning is conform het beleid van de gemeente met het oog op de voorgenomen verkoop door de taxateur gewaardeerd en te koop aangeboden op de markt via de gecontracteerde makelaar. Met één van de geïnteresseerden is overeenstemming bereikt over de koopsom en verkoopvoorwaarden.

Groei van de stad

Het programma Groei van de Stad is in 2017 van start gegaan. Het resultaat van het programma is een ontwikkelstrategie en uitvoeringsagenda, een investeringsstrategie (inclusief verwerving) en een plan van aanpak. De groeiscenario's van Haarlem lopen tot 2030 en betreft niet alleen de woningbouwopgave, maar ook de mobiliteit, openbare ruimte, economie, culturele voorzieningen, onderwijs en zorg. Het Programma Groei van de Stad is daarmee een langlopend programma. In de Kadernota 2017 is de eerste stap binnen het programma groei van de Stad beschreven. De komende twee tot drie jaar wordt tot een verdiepingsslag gekomen. Voor de jaren 2017 en 2018 is budget noodzakelijk voor de kosten van de programmamanager (vanaf 2019 kan deze vacature worden opgevangen binnen de begroting).

Haarlem Oost kent de grootste ontwikkelopgave in het kader van de groei van de stad. De span of attention van de gebiedsmanager Haarlem Oost is om die reden zodanig groot dat het managen van de opgaven binnen dat gebied niet meer lukt. Hiervoor wordt tijdelijk extra capaciteit ingezet. Naast het assisteren van de gebiedsmanager wordt de capaciteit ingezet voor de ontwikkelopgave van het gebiedsgericht werken in Haarlem.

Daarnaast is ontwikkelbudget (**€ 200.000**) op allerlei gebied noodzakelijk. Hierbij valt te denken aan het ontwikkelen van een rekenmodel voor voorzieningen, investerings- en lobbystrategie en het doen van experimenten. Dit budget wordt voorlopig geraamd tot en met jaar 2022, daarna moet een afweging plaatsvinden of ontwikkelbudget langer nodig is.

De Toekomstvisie en de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR) houden verband met de groeiopgave van de Haarlem. Gebaseerd op de koers van deze visies wordt een investerings- en lobbystrategie uitgewerkt. Voor ontwikkeling van de SOR is in 2017 extra capaciteit ingezet (**€ 75.000**).

De binnen de begroting gereserveerde middelen voor Groei van de Stad worden voor bovengenoemde doeleinden ingezet. Daarna resteren middelen voor Groei van de stad in de meerjarenbegroting. Deze zijn benodigd voor de realisatie van toekomstige voorzieningen die verband houden met de groei van de stad. Om de middelen hiervoor beschikbaar te houden stelt het college voor een bestemmingsreserve Groei van de Stad in te stellen waarbij de volgende uitgangspunten worden vastgesteld.

Naam van de reserve	Reserve Groei van de stad
Programma	7. Algemene dekkingsmiddelen
Doel van de reserve	Reserveren van middelen voor <i>noodzakelijke</i> uitbreiding van het voorzieningenniveau als gevolg van groei van de Haarlemse bevolking, zoals onderwijsvoorzieningen, investeringen in infrastructuur en de openbare ruimte.

Functie	bestedingsfunctie
Budgethouder	Hoofd afdeling PGM (Programma en Gebiedsmanagement)
Voeding	De voeding bestaat uit extra middelen voor zover deze via de algemene uitkering uit het gemeentefonds worden ontvangen als gevolg van groei van de Haarlemse bevolking.
Bestedingsraming	<p>Het kader voor de voeding en bestemming van de reserve wordt bepaald door de thans in uitvoering zijnde verdiepingsslag naar het gewenste en noodzakelijke voorzieningenniveau en de bekostiging daarvan (gereed uiterlijk 2020). Voor de bekostiging wordt nu al 'gespaard' in de reserve Groei van de stad.</p> <p>Bij de verdiepingsslag wordt door de raad expliciet besloten welke voorzieningen in aanmerking komen voor dekking uit de reserve Groei. Belangrijke criteria zullen zijn dat het moet gaan om een <i>noodzakelijke</i> uitbreiding van het voorzieningenniveau die bovendien direct gevolg is van <i>de toename van het aantal inwoners</i>.</p> <p>De gereserveerde middelen dienen tevens ter dekking van kosten van beheer en onderhoud ten gevolge van areaaluitbreiding. Afweging vindt jaarlijks plaats bij de Kadernota.</p> <p>De reserve is dus niet bestemd voor nieuwe beleidswensen of als dekkingsmiddel voor onverwachte tekorten.</p>
Maximale omvang	Nader te bepalen aan de hand van de resultaten van de Verdiepingsslag Groei van de stad; vooralsnog maximaal € 50 á 100 miljoen.
Minimale omvang	n.v.t.
Omvang 01-01-2018	Prognose € 1,4 miljoen
Maximale duur/ datum opheffen	2040
Bijzonderheden	Monitoring vindt plaats via de P&C cyclus en binnen het programma groei van de stad.

Vrijval restant reserve budgetoverheveling

De reserve budgetoverheveling moet meerjarig op nul lopen. Bedragen die worden gestort worden in toekomstige jaren weer onttrokken. Vanuit het verleden is nog sprake van een restantbedrag van **€ 27.000** dat kan vrijvallen ten gunste van het resultaat.

2.10 Budgetoverheveling

Budgetten kunnen uitsluitend worden besteed in het jaar, waarvoor ze zijn toegekend en waarvan de prestaties ook dat jaar worden verricht. Indien blijkt dat een prestatie niet meer in dat jaar gerealiseerd kan worden, bestaat de mogelijkheid het (restant)budget over te hevelen naar het volgende jaar, waarin de prestatie dan alsnog wordt uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat opnieuw budget moet worden aangevraagd. Deze budgetoverheveling valt onder het budgetrecht van de raad en vraagt daarom expliciete besluitvorming.

Uiteraard wordt niet beoogd om niet-bestede middelen zomaar over te hevelen. Wensen voor budgetoverheveling hebben we daarom aan de volgende criteria getoetst:

- Er is een beleidsinhoudelijke noodzaak (onderbouwing) en er moet samenhang zijn tussen de middelen en werkzaamheden waarvoor overheveling wordt gevraagd.
- Uitvoering volgend jaar past binnen de werkplannen.
- De dotatie heeft uitsluitend betrekking op incidenteel beschikbaar gestelde budgetten c.q. incidenteel opgehoogde budgetten (deze passen niet altijd in een kalenderjaarschijf). Hiermee wordt voorkomen dat de activiteit niet kan worden voortgezet.
- Gevraagde budgetoverheveling moet materieel zijn; als ondergrens wordt hiervoor € 100.000 aangehouden.

In deze Bestuursrapportage is getoetst of er budgetten resteren, waarvan de prestaties niet (geheel) meer worden verricht in 2017 en die voldoen aan de hiervoor genoemde criteria.

Op basis van deze criteria stellen wordt voorgesteld de hierna genoemde restantbudgetten over te hevelen door middel van een storting in de reserve budgetoverheveling en deze overgehevelde middelen na 1 januari 2018 weer te onttrekken aan de reserve budgetoverheveling en conform de oorspronkelijke doelstelling weer toe te voegen aan de desbetreffende budgetten.

bedragen x € 1.000

Beleids- veld	Budgettair effect;				
	v (-) is voordelig; n is nadelig				
	2017	2018	2019	2020	2021
4.1 Budgetoverheveling duurzaamheidsprogramma 2017	-155 v	155 n			
5.1 Budgetoverheveling i.v.m. doorontwikkeling meerjaren gebiedsprogramma	-130 v	110 n			
7.3 Budgetoverheveling i.v.m. doorontwikkeling meerjaren gebiedsprogramma			20 n		
6.1 Budgetoverheveling naar 2017 i.v.m. BGT 2e fase	-100 v	100 n			
7.2 Budgetoverheveling implementatie omgevingswet	-300 v	300 n			
7.2 Coördinatie uitvoeringsprogramma SOR	-60 v			60 n	
<i>Subtotaal exploitatie:</i>	<i>-745 v</i>	<i>685 n</i>		<i>60 n</i>	
Toevoeging/onttrekking reserve Budgetoverheveling:	745 n	-685 v		-60 n	
Totaal budgettair effect budgetoverhevelingen	0 v	0 v	0 v	0 0	0 v

Budgetoverheveling duurzaamheidsprogramma 2017

Met de Kadernota 2017 zijn middelen beschikbaar gesteld voor het duurzaamheidsprogramma. Vanaf dat moment is er capaciteit geworven. Deze capaciteit is later in het jaar beschikbaar gekomen en deze inzet loopt door tot in 2018.

Budgetoverheveling i.v.m. doorontwikkeling meerjaren gebiedsprogramma

De werkzaamheden voor de doorontwikkeling van de meerjarengedebiedsprogramma en digitalisering lopen deels door naar 2018.

Budgetoverheveling naar 2017 i.v.m. BGT 2e fase

De eerste fase van de opbouw van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is in 2016 opgeleverd. Hierbij is budget overgehouden en overgehevelde. De 2e fase van de BGT

loopt van 2016-2019. In deze fase moeten extra gegevens worden ingewonnen. Hoewel oorspronkelijk gepland was om dit compleet met eigen interne inzet te realiseren blijkt dit niet mogelijk vanwege de beperkt beschikbare capaciteit binnen de afdeling DIA. Hiervoor is dus extra inzet nodig. Het niet gebruikte deel voor de opbouw van fase 1 zal hiervoor moeten worden ingezet om aan de wettelijke eisen van de opbouw van fase 2 te kunnen voldoen. Dit betekent dat **€ 100.000** wordt overgeheveld van 2017 naar 2018. Verdere overheveling tot in 2019 kan nodig zijn totdat de 2e fase is afgerond.

Budgetoverheveling implementatie omgevingswet

In de begroting zijn voor de jaren 2017-2019 middelen gereserveerd voor het oprichten van een programmateam voor het begeleiden van de Implementatie Omgevingswet. In het kader van de implementatie was het de bedoeling om begin 2017 vier projectleiders te benoemen. De wisseling van programmamanager in het eerste kwartaal van 2017, in combinatie met het aanscherpen van het Plan van Aanpak Implementatie Omgevingswet, heeft er toe geleid dat de uitbreiding van het programmateam pas in de tweede helft van 2017 plaatsvindt. Daarnaast zijn de werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor de implementatie anders in tijd ingedeeld. Zo zal nu eerst de bestuurlijke ambitie op hoofdlijnen inzichtelijk worden gemaakt. Door deze ambitie te vertalen in plannen van aanpak op projectniveau (najaar 2017), zal de start van de betreffende projecten begin 2018 zijn. Het voorstel is dan ook om de **€ 300.000** die niet in 2017 wordt besteed, over te hevelen naar 2018.

Coördinatie uitvoeringsprogramma SOR

Voor het opzetten en coördineren van uitvoeringsprogramma SOR uitvoeringsprogramma zijn in de Kadernota 2017 middelen beschikbaar gesteld voor tijdelijke extra formatie voor de jaren 2017 t/m 2019. Deze extra capaciteit is pas eind 2017 beschikbaar en zal een doorloop hebben in jaar 2020. Daarom wordt voorgesteld een bedrag van **€ 60.000** over te hevelen naar 2020.

2.11 Prognose Sociaal Domein 2017

De bestuursrapportage is het eerste formele moment om te rapporteren over de financiële stand van zaken in het sociaal domein. Omdat, conform de afspraken, voor- en nadelen worden verrekend met de reserve sociaal domein, worden in deze rapportage geen voorstellen voor (financiële) bijstellingen gedaan. Dat zal in de Jaarrekening 2017 gebeuren. Dan is er pas zekerheid over de juistheid van de verwachte afwijkingen.

In de Begroting 2017 is rekening gehouden met een nadeel van € 2.899.000. Op basis van de huidige bestedingen en verwachte uitgaven tot en met eind 2017 is de verwachting dat er ten opzichte van de raming een onderbesteding is van € 505.000 (voordeel ten opzichte van de ramingen)¹. Daardoor wordt het geraamde tekort verlaagd naar € 2.394.000. Hieronder wordt per domein nader ingegaan op het (financiële) afwijkingen ten opzichte van de raming.

Domein	Subtotaal	Totaal
1. Afwikkeling 2016		-180.000 n
Afrekeningen Zorg in Natura	-200.000 n	
Afrekening CAK en SVB	20.000 v	
2. Wmo HO		1.475.000 v
Huishoudelijke ondersteuning	1.200.000 v	
Huishoudelijke Hulp Toelage	600.000 v	
Uitnutting PGB's (87%)	275.000 v	
Eigen bijdrage	-600.000 n	
3. Wmo Begeleiding en dagbesteding		100.000 v
Zorg in natura	-300.000 n	
Uitnutting PGB's (87%)	400.000 v	
Eigen bijdrage (zie Wmo HO)	0 v	
4. Wmo overige voorzieningen		1.500.000 v
Vervoersvoorzieningen individueel	300.000 v	
Vervoersvoorzieningen collectief	1.000.000 v	
Voorziening Woningaanpassingen	- v	
Overige voorzieningen	200.000 v	
5. Wmo Beschermd wonen		1.150.000 v
Zorg in natura	-300.000 n	
Uitnutting PGB's (75%)	250.000 v	
Eigen bijdrage	1.200.000 v	
6. Jeugd		-3.540.000 n
Zorg in natura	-3.600.000 n	
Uitnutting PGB's (62%)	60.000 v	
7. Wsw en re-integratie		0 v
Sociale werkvoorziening	0 v	
Re-integratie	0 v	
Totaal		505.000 v

¹ In de ramingen zijn de mutaties in de Integratie-Uitkering Sociaal Domein tot en met de Meicirculaire 2017 verwerkt. Qua omvang van de rijksbijdrage geldt dus ook de meest actuele stand (zie ook nota Meicirculaire 2017 Gemeentefonds, BBV 2017/266729).

1. Afwikkeling 2016

In de Jaarrekening 2016 is voor een aantal posten een inschatting van de te verwachten kosten gemaakt (transitorische posten), in veel gevallen inschattingen van nog te ontvangen facturen en eindafrekeningen van aanbieders. Inmiddels zijn voor nagenoeg alle aanbieders de afrekeningen over 2016 definitief. Met twee aanbieders is nog discussie over de hoogte van de afrekening 2016. Hiermee is een additionele last van maximaal € 200.000 gemoeid.

Ook voor de eigen bijdrage en de afrekening van de PGB's zijn in de jaarrekening inschattingen gemaakt van de te verwachten kosten 2016. De afrekening met het CAK en de SVB hebben geleid tot een voordeel van € 20.000.

Per saldo zijn de afwijkingen ten opzichte van de opgenomen transitorische posten, vrij beperkt en kan geconcludeerd worden dat, in samenwerking met de aanbieders, een goede inschatting is gemaakt van deze transitorische posten.

2. Wmo HO

De prognose voor de uitgaven voor de Wmo HO is gebaseerd op de maximale waarde van de afgegeven indicaties tot en met zorgperiode 6. Deze waarde is afgezet tegen de facturatie van de aanbieders tot en met periode 6. Daarmee is voor Wmo HO de mate van uitnutting van de indicaties berekend. Met behulp van dit percentage is op basis van de indicaties tot en met begin augustus een inschatting gemaakt van de kosten voor heel 2017. Omdat de gemeente zelf een beschikking afgeeft en (vrijwel) alle aanbieders via iWmo factureren, hebben we inmiddels ook een vrij goed beeld van zowel lopende indicaties als werkelijke uitnutting daarvan.

Het aantal indicaties in 2017 daalt verder met circa 4,5 tot 5% ten opzichte van 2016. Vanwege de bijstelling van het beleid voor huishoudelijke ondersteuning in 2016 is de raming voor 2017 verhoogd. Dit is gebaseerd op de verwachting dat het aantal uren huishoudelijke ondersteuning zou toenemen. Door de afname van het aantal indicaties wordt de geraamde stijging niet volledig gerealiseerd. Ten opzichte van de begroting 2017 is er sprake van een voordeel van circa € 1.200.000. Ten opzichte van 2016 zijn de uitgaven 2017 naar verwachting ruim € 700.000 hoger.

Voor de Huishoudelijke Hulp Toelage is in 2017 een bedrag van € 675.000 beschikbaar. Er wordt in Haarlem zeer beperkt gebruik gemaakt van deze mogelijkheid om additionele ondersteuning in te zetten. Naar verwachting wordt een bedrag van € 75.000 besteed, wat leidt tot een onderbesteding van € 600.000. Inmiddels zijn er voorstellen in voorbereiding om deze middelen die structureel beschikbaar zijn, alsnog aan te wenden.

De eigen bijdrage voor Wmo HO en Wmo Begeleiding en dagbesteding wordt vanuit het CAK als 1 bedrag overgemaakt. De verwachting is dat de eigen bijdrage circa € 600.000 lager zal zijn dan de begrote opbrengst van € 2.500.000. Dit nadeel wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de wijzigingen in de paramaters voor het opleggen van de eigen bijdrage. Deze parameters worden jaarlijks door het Ministerie van VWS bepaald. Eind 2016 is door het Ministerie besloten de maximale eigen bijdrage voor mensen met een laag inkomen te verlagen naar € 17,50 per 4 weken. Meerpersoonshuishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd met een verzamelinkomen onder € 35.000 betalen helemaal geen eigen bijdrage meer. In 2016 bedroeg de maximum bijdrage voor mensen met een laag inkomen nog € 19,40 voor alleenstaanden en € 27,80 voor meerpersoonshuishoudens.

Daarnaast is de kanteling van een deel van de dagbesteding naar de basisinfrastructuur van invloed op de eigen bijdrage. De gekantelde voorzieningen zijn vrij toegankelijk en daarvoor wordt geen eigen bijdrage in rekening gebracht.

De verwachting is dat de toegekende PGB's niet volledig verzilverd worden. Op basis van de uitnuttingspercentages in voorgaande jaren (circa 87%), wordt rekening gehouden met een meevaller van € 275.000 ten opzichte van de begroting.

3. Wmo Begeleiding en Dagbesteding

De prognose voor de uitgaven voor de Wmo begeleiding en dagbesteding is gebaseerd op de maximale waarde van de afgegeven indicaties tot en met zorgperiode 6. Deze waarde is afgezet tegen de facturatie van de aanbieders tot en met periode 6. Daarmee is de mate van uitnutting van de indicaties berekend. Met behulp van dit percentage is op basis van de indicaties tot en met begin augustus een inschatting gemaakt van de kosten voor heel 2017. Omdat de gemeente zelf een beschikking afgeeft en (vrijwel) alle aanbieders via iWmo factureren, hebben we inmiddels ook een vrij goed beeld van lopende indicaties en werkelijke uitnutting daarvan. Naar verwachting bedragen de kosten van begeleiding en dagbesteding inclusief de kosten van de gekantelde voorzieningen circa € 10.400.000. Dit betekent een overschrijding van € 300.000.

Ook bij begeleiding en dagbesteding is de verwachting dat de toegekende PGB's niet volledig verzilverd worden. Op basis van het uitnuttingspercentage van 87% dat ook voor HO is gehanteerd, wordt rekening gehouden met een meevaller van circa € 400.000 ten opzichte van de begroting.

4. Wmo Overige voorzieningen

Voor de individueel vervoersvoorzieningen is de verwachting dat de kosten € 300.000 lager uitkomen dan de begroot. De verwachte uitgaven zijn daarmee lager dan de realisatie 2016. Deze daling is vooral het gevolg van een afname van de gemiddelde prijs per voorziening. Dit wordt veroorzaakt dat steeds meer voorziening onder het nieuwe contract vallen. In het nieuwe contract is de gemiddelde prijs lager dan in het voorgaande contract. De begroting 2017 is medio 2016 opgesteld en op dat moment was nog onvoldoende zicht op de te verwachten realisatie 2016 om de raming op dat moment al te verlagen.

Voor collectief vraagafhankelijk vervoer is in 2017 is na de aanbesteding in 2016 het nieuwe systeem vervoer operationeel geworden. De verwachte kostenbesparingen lijken ook in de werkelijkheid op te treden. Naar verwachting zullen de kosten circa € 1.000.000 lager zijn dan begroot. Er is geen sprake van een wezenlijke verandering in het aantal uitgevoerde ritten.

Voor de kosten woonvoorzieningen wordt, in tegenstelling tot 2016, verwacht dat het begrote bedrag volledig besteed zal worden. De verwachte lasten 2017 zijn circa € 600.000 hoger dan in 2016 omdat dit jaar aanzienlijk meer aanvragen voor woningaanpassingen zijn binnen gekomen.

Bij de overige voorzieningen is een onderuitnutting van € 200.000 geraamd op vooral het budget voor Wtcg/CER. Sinds de decentralisatie wordt het beschikbare budget voor deze regeling niet volledig besteed. Vanaf 2018 zal zich dit niet meer voordoen omdat de beschikbare middelen dan volledig aangewend zullen worden als dekking van de kosten van de collectieve polis zorgverzekering. De verzekerden krijgen bij deze polis het eigen risico én de eigen bijdrage Wmo vergoed.

5. Wmo Beschermd wonen

De prognose voor Beschermd wonen is gebaseerd op de verwachte uitnutting van de contracten met de aanbieders. Op basis van de informatie van aanbieders verwachten we dat in 2017 het beschikbare budget nagenoeg zal worden overschreden met € 300.000. De uitgaven voor zorg in natura stijgen daarmee ten opzichte van 2016 met € 1.890.000 naar een totaal bedrag aan uitgaven van bijna € 37.570.000. Deze stijging wordt voor een belangrijk deel verklaard uit de hogere vergoeding aan de aanbieders voor huisvesting en

inventaris (NHC). Dit is conform afspraken die in het verleden onder de AWBZ gemaakt zijn met aanbieders over een overgangstraject richting normering van de bijdrage voor huisvesting en inventaris.

We verwachten dat in 2017 de toegekende PGB's niet volledig verzilverd worden. Naar verwachting wordt er dit jaar voor een totaalbedrag van € 3.200.000 aan PGB's toegekend.

Op basis van het uitnuttingspercentage van vorige jaren (circa 75%), verwachten we een werkelijke uitnutting van € 2.350.000. De verwachte uitgaven voor PGB's is daarmee op het zelfde niveau als in 2016. Ten opzichte van de raming van € 2.600.000 een voordeel van € 250.000.

De verwachting is dat de opbrengst van de eigen bijdrage aanzienlijk hoger zal zijn dan begroot en vergelijkbaar zal zijn met de opbrengsten die in de Jaarrekening 2016 aan dat jaar toegerekend konden worden. Daarmee ontstaat een voordeel van € 1.200.000.

6. Jeugd

De prognose Jeugd is gebaseerd op de aangeleverde kwartaalrapportages van de gecontracteerde instellingen, afzonderlijke afspraken met instellingen voor individuele cliënten en de afgegeven PGB beschikkingen. Omdat nog niet alle instellingen zijn aangesloten zijn op het iJW-berichtenverkeer, voor het proces van toewijzen, declareren en beëindigen van zorg, zijn aangeleverde prognoses niet goed te toetsen. Ervaringen uit voorgaande jaren leren wel dat instellingen hun uitgaven hoger prognosticeren. In 2016 bedroeg dit verschil 5%.

Op grond van de realisatie tot en met het tweede kwartaal en de prognose tot einde jaar is de verwachting dat er een tekort ontstaat op het budget voor jeugd. Het tekort zal naar verwachting variëren tussen de € 3,0 en € 4,0 miljoen. De oorzaak voor de verwachte overschrijding is divers:

- a) In de aanloop naar de decentralisatie is door het rijk een oplopende korting op het budget jeugd geraamd (-3%, -5%, -7% op het macrobudget). In het regionaal transitie arrangement jeugd is vastgelegd dat de korting in onze budgetten verwerkt wordt. In de praktijk blijkt nu dat de uitgaven niet op die manier afnemen (zie ook punten b. en c.)
- b) In 2016 heeft de gemeente Haarlem € 730.000 uitgegeven aan maatwerkafspraken voor individuele cliënten, waar geen passend gecontracteerd aanbod beschikbaar voor was. In 2017 is er sprake van een aanzienlijke stijging van het aantal maatwerkafspraken. Voor 2017 worden de uitgaven geraamd op € 1,5 miljoen. De belangrijkste verklaring is de oplopende wachttijden voor enkele vormen van hoog specialistische jeugdhulp, waardoor het CJG op zoek gaat naar alternatieven die veelal niet zijn ingekocht.
- c) Sinds de decentralisatie worden meer jeugdigen/gezinnen met een hulpvraag bereikt. Het percentage jeugdigen dat gebruikt maakt van jeugdhulp is in 2016 gestegen van 8,1% (2015) naar 8,8%. De gemeente Haarlem zit daarmee nog onder het landelijk gemiddelde van 11%.

Van de jeugdigen met jeugdhulp verbleef 12,4% in 2016 voor korte of langere duur in residentiële voorziening. Ook in het aantal jeugdigen dat verblijft in een residentiële voorziening stijgt, ten opzichte van het voorgaande jaar. Exacte cijfers over 2017 zijn nog niet bekend maar naar verwachting zet de stijging in 2017 door.

Perspectief

Hoewel het rijksbudget de afgelopen jaren kromp, is de vraag naar jeugdhulp gestegen van 8,1% van het aantal jeugdigen in 2015 naar 8,8% in 2016. Naar verwachting zet deze trend door. Landelijk ligt het gemiddelde jeugdhulpgebruik op 10,74%.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin sluit steeds beter aan op vindplaatsen in de sociale basis. Daardoor wordt er meer gesignaleerd. Tegelijk zet de versterking van deze inzet het totale budget onder druk, want in de tweede en derde lijn is zorgcontinuïteit bieden ook noodzakelijk. Ruimte voor innovatie naast de bestaande inzet is beperkt. Dat ligt niet alleen

aan financiële middelen, maar ook aan de beschikbare capaciteit, zoals de inzet van kwalitatief goed personeel. Naast reorganisaties, zijn er veel hulpverleners bij Centra voor Jeugd en Gezin en sociale wijkteams gaan werken en aanbieders geven aan steeds meer moeite te hebben met het werven van personeel.

Door vernieuwing van het jeugdhulp aanbod, en door problemen in een vroegtijdig stadium te signaleren en snel in te grijpen kan er op langere termijn kosten bespaard worden. De verwachting is dan ook dat de huidige groei tijdelijk is en op den duur stabiliseert. Dit moet resulteren in een besparing van gemaakte kosten.

7. WSW en re-integratie

De bijdrage aan de Gemeenschappelijke Regeling Paswerk is conform de begroting 2017 van Paswerk. De financiële tussenrapportage van Paswerk geeft geen aanleiding de raming bij te stellen. In de Meicirculaire 2017 zijn aan Haarlem extra middelen voor de WSW toegekend. Dit is het gevolg van de nieuwe afspraken over het vergoeden van de kosten van WSW-ers uit de zogenaamde buitengemeenten. Deze komen vanaf 2017 ten laste van de centrumgemeente van de sociale werkvoorziening waar deze WSW-ers werkzaam zijn. Paswerk maakt deze kosten vanzelfsprekend gewoon. Daarom zijn deze additionele middelen volledig beschikbaar gesteld aan de sociale werkvoorziening.

De middelen voor re-integratie worden naar verwachting volledig besteed.

8. Ontwikkeling reserve Sociaal Domein

In onderstaande tabel is het nieuwe verwachte saldo 2017 opgenomen. De geraamde onttrekking van € 2.899.000 is gewijzigd in een onttrekking van € 2.394.000. Inclusief alle besluitvorming uit de Kadernota 2017 ontstaat dan het volgende beeld van de reserve Sociaal Domein:

Ontwikkeling reserve sociaal domein	2017	2018	2019	2020	2021
Stand per 1-1	-34.374 v	-21.507 v	-13.442 v	-8.811 v	-7.884 v
Dotaties					
(Voorgenomen) dotaties per jaar	-	-	-	-	-
Onttrekkingen					
Onttrekking dekking geraamd (meerjarig) tekort	2.899 n	1.861 n	1.104 n	927 n	442 n
Bijstelling op basis prognose 2017 (berap 2017-2)	-2.899				
Bijstelling op basis prognose 2017 (berap 2017-2)	2.394 n				
Bestuursrapportage 2016					
Herindicaties cliënten HO	469 n				
Regionaal Kompas	275 n				
Decemberrapportage 2016					
Versnellers 2017	2.000 n				
Begroting 2017					
Programmabudget	200 n				
Kadernota 2017					
Intensiveringen	2.495 n	3.900 n	3.200 n		
Ken je Klant	96 n	192 n	192 n		
Extra onttrekking	4.000 n	2.000 n			
Garantiebanen	88 n	112 n	135 n		
Dekking tekort Maatschappelijke Opvang	850 n				
(Voorgenomen) onttrekkingen per jaar	12.867 n	8.065 n	4.631 n	927 n	442 n
stand op 31-12	-21.507 v	-13.442 v	-8.811 v	-7.884 v	-7.442 v

Effect op meerjarenbeeld

De analyse heeft primair als doel inzicht te geven in het verwachte resultaat 2017. Uit de analyse 2017 komt echter wel een aantal posten (nadelen) naar voren die een structureel karakter (kunnen) hebben en daardoor dus ook van invloed zijn op het meerjarenbeeld. Het gaat daarbij in ieder geval om de volgende posten:

- De verlaging van de opbrengsten eigen bijdrage Wmo (€ 600.000) werkt naar verwachting ook door in de komende jaren en is dus nadelig voor het totale saldo Sociaal Domein.
- Datzelfde lijkt te gelden voor de nadelen binnen het Jeugd domein, de nadelen in de prognose 2017 lijken een structurele component te hebben.
- Vanaf 2018 is de taakstelling op de Wmo verwerkt (€ 2,3 miljoen) waardoor er ook geen sprake meer zal zijn van (grote) voordelen de uitgaven Wmo (in tegenstelling tot de afgelopen jaren).
- Tenslotte is de cao-ontwikkeling in de zorg een aanzienlijk financieel risico. Op grond van de AmvB reële kostprijs, moeten gemeenten een reële prijs met zorgaanbieders afspreken. Aangezien loonkosten een groot deel van de kosten (kostprijs) vormen, is het effect op de prijs en het budgettaire effect daarvan voor de gemeente, dus ook groot.

In de Kadernota 2017 is over het financiële meerjarenbeeld opgenomen dat *“de voorzichtige conclusie die hieruit getrokken kan worden, is, dat bij ongewijzigde omstandigheden, er in 2021 sprake is van een sluitende raming (tekort van € 87.000 op een totale uitkering van € 120 miljoen is vrijwel sluitend).”*

De analyse 2017 maakt zichtbaar dat de verwachting uit de Kadernota 2017 minder haalbaar lijkt. Desondanks blijft de opgaven nog altijd om baten en lasten met elkaar in evenwicht te brengen (“rijksbudget = werkbudget”). In de aangepaste Begroting 2018 worden de effecten op het meerjarenbeeld zichtbaar gemaakt. Deze aangepaste begroting zal in december 2017 (als begrotingswijziging) aan de gemeenteraad aangeboden worden.

9. Overige ontwikkelingen

Besteding versnellers 2017

In de Decemberrapportage 2016 en de Kadernota 2017 zijn extra middelen voor het sociaal domein beschikbaar gesteld om versnelling aan te brengen in de transformatie sociaal domein. Deze zijn onderverdeeld in:

- Versterken innovatiemaatregelen (€ 900.000)
- Slim investeren Participatiewet en schulddienstverlening (€ 800.000)
- Minimabeleid (€ 250.000)
- Maatschappelijke opvang Skaeve Huse (€ 50.000)

De verschillende onderdelen zijn inmiddels allemaal in uitvoering genomen en de middelen worden besteed. Een aantal projecten, met name als het gaat om de innovatiemaatregelen zullen over de jaargrens lopen, zodat een beperkt deel van de middelen ook in 2018 nog zal worden ingezet.

In de Kadernota 2017 zijn voor de volgende beleidsintensiveringprojecten middelen beschikbaar gesteld:

Beleidsintensiveringen basisinfrastructuur

- Versterken vrijwillige inzet (€ 25.000)
- Ondersteuning zelforganisaties en buurtinitiatieven (€ 50.000)
- Innovatieregeling (€ 100.000)
- Mantelzorgondersteuning (en onderzoek Odensehuis) (€ 60.000)
- Versterking digitale zelfredzaamheid (€ 35.000)
- Impuls samenwerkingsverband jeugd (€ 75.000)

- Bekendheid basisinfrastructuur en effectmeting inzet (€ 105.000)
- Thuisadministratie en voorkomen Schuldenproblematiek (€ 85.000)

Sociale wijkteams en CJG

- 1 huishouden, 1 plan, 1 regisseur (€ 60.000)

Opvang wonen en herstel

- Extra inzet op een integrale aanpak zorg en veiligheid (€ 80.000)
- VSO (€ 150.000)
- Versnelling preventie, herstellen op maat en zelfstandig wonen (€ 800.000)
- Haarlem project (€ 75.000)
- Taskforce huisvesting (€ -)

Werk en inkomen

- Tekort SW-bedrijf in relatie tot benodigd re-integratiebudget (€ 390.000)
- Haarlemse keten (€ 20.000)
- 50 banenplan (€ 235.000)

Jeugd/Wmo

- Uitvoering plan van aanpak 18-/18+ (€ 150.000)

De implementatie van de verschillende beleidsintensivering is in volle gang. In de kadernota is bij de verdeling van de middelen over de jaren heen (2017-2020) rekening gehouden dat de realisatie in 2017 nog beperkt zal zijn gelet op het moment van bestuurlijke besluitvorming en het daaropvolgend reces. Mocht er sprake zijn van een onderrealisatie in 2017 op één van de onderdelen, dan stellen wij voor de middelen over te hevelen naar het jaar 2018 ten behoeve van de uitvoering van het betreffende onderdeel.

Verwerving 2018

De programma's van eisen Wmo en Jeugd zijn 30 mei 2017 op Tendered gepubliceerd. Daarmee is het formele inkooptraject gestart. In de periode juni tot en met medio augustus zijn door een veelheid van aanbieders diverse aanvullende vragen gesteld. Vanaf eind augustus tot medio september worden de ingediende offertes technisch en op inhoud beoordeeld. Na afronding daarvan wordt aan de colleges in de deelnemende gemeenten een gunningsbesluit voorgelegd, en vervolgens ook de contracten tussen gemeenten en opdrachtnemers getekend.

2.12 Begrotingswijziging Bestuursrapportage 2017

bedragen x € 1.000

Progr. Beleids- veld	Omschrijving beleidsved	2017		2018		2019	2020	2021
		Begroting	Voorstel wijziging	Begroting gewijzigd	Voorstel wijziging	Voorstel wijziging	Voorstel wijziging	Voorstel wijziging
1	Maatschappelijke participatie							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
1.1	Onderwijs en sport	28.461	7.619	36.080	200			
1.2	Bevorderen zelfredzaamheid	20.518	3.183	23.701				
1.3	Advies en ondersteuning	6.488	1.810	8.298				
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
1.1	Onderwijs en sport	-2.551	-5.600	-8.151				
1.2	Bevorderen zelfredzaamheid	-372	-869	-1.241				
1.3	Advies en ondersteuning	-102	-	-102				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-708	-	-708				
1	Totaal Maatschappelijke participatie	51.734	6.144	57.878	200	-	-	-
2	Ondersteuning en zorg							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
2.1	Maatwerkvoorzieningen	57.579	-1.368	56.211	200	200	200	200
2.2	Opvang en beschermd wonen	56.099	2.005	58.104	-80			
2.3	Jeugdbescherming en jeugdreclassering	3.019	-	3.019				
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
2.1	Maatwerkvoorzieningen	-2.633	-200	-2.833	-200	-200	-200	-200
2.2	Opvang en beschermd wonen	-2.917	-1.139	-4.056				
2.3	Jeugdbescherming en jeugdreclassering	-	-	-				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-9.075	-190	-9.265				
2	Totaal Ondersteuning en zorg	102.074	-892	101.182	-80	-	-	-
3	Werk en inkomen							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
3.1	Werk	22.935	2.870	25.805				
3.2	Inkomen	64.291	1.508	65.800	504	504	744	744
3.3	Schulden	3.808	120	3.928	240	240		
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
3.1	Werk	-	-727	-727				
3.2	Inkomen	-52.476	-100	-52.576				
3.3	Schulden	-476	-	-476				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-1.208	-1.018	-2.227				
Pr. 3	Totaal Werk en inkomen	36.873	2.653	39.526	744	744	744	744
4	Duurzame stedelijke vernieuwing							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
4.1	Duurzame stedelijke ontwikkeling	7.225	970	8.195	365	185	185	
4.2	Economie, toerisme en cultuur	26.380	254	26.634				
4.3	Grondexploitatie	15.853	-	15.853				
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
4.1	Duurzame stedelijke ontwikkeling	-115	-	-115				
4.2	Economie, toerisme en cultuur	-225	-	-225				
4.3	Grondexploitatie	-15.439	-	-15.439				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-2.166	-811	-2.977	-365	-185	-185	
4	Totaal Duurzame stedelijke vernieuwing	31.511	413	31.924	-	-	-	-

bedragen x € 1.000

Beleids- veld	Omschrijving beleids- veld	2017		2018		2019	2020	2021
		Begroting	Voorstel wijziging	Begroting gewijzigd	Voorstel wijziging	Voorstel wijziging	Voorstel wijziging	Voorstel wijziging
5	Beheer en onderhoud							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
5.1	Openbare ruimte en mobiliteit	64.191	-2.263	61.929	-54	100	100	100
5.2	Parkeren	10.296	711	11.007	1.025	581	476	476
5.3	Overige beheertaken	19.322	2.793	22.115	318	134	134	134
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
5.1	Openbare ruimte en mobiliteit	-34.555	-607	-35.162				
5.2	Parkeren	-19.923	-20	-19.943	-897	-1.165	-1.165	-1.165
5.3	Overige beheertaken	-16.286	-5.942	-22.228	43	43	43	43
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	3.374	6.225	9.599	29			
Pr. 5	Totaal Beheer en onderhoud	26.419	897	27.317	465	-306	-411	-411
6	Burger, bestuur en veiligheid							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
6.1	Dienstverlening	7.344	-58	7.286	100			
6.2	Gemeentelijk bestuur	4.111	18	4.129	22			
6.3	Openbare orde en veiligheid	23.400	191	23.591				
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
6.1	Dienstverlening	-3.736	-192	-3.928				
6.2	Gemeentelijk bestuur	-28	-	-28				
6.3	Openbare orde en veiligheid	-6.844	-1.023	-7.867				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-100	100	0	-100			
Pr. 6	Totaal Burger, bestuur en veiligheid	24.147	-964	23.183	22	-	-	-
7	Algemene dekkingsmiddelen							
7.1	Lokale belastingen en heffingen	4.818	-	4.818				
7.2	Algemene dekkingsmiddelen	14.262	-4.419	9.843	-3	-805	-1.174	-1.254
7.3	Overhead	46.989	391	47.380	189	28	28	28
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
7.1	Lokale belastingen en heffingen	-47.159	-	-47.159				
7.2	Algemene dekkingsmiddelen	-282.654	-5.978	-288.632	-400	-100	-100	-100
7.3	Overhead	-833	-	-833				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-8.183	2.067	-6.116	245	972	1.301	1.361
7	Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-272.758	-7.940	-280.699	30	96	56	35
	Totaal saldo exclusief reserves	18.065	-6.062	12.005	1.572	-255	-729	-994
	Toevoegingen/onttrekkingen reserves	-18.066	6.373	-11.694	-191	787	1.116	1.361
	Totaal saldo inclusief mutaties reserves	-	311	311	1.381	533	388	368

NB: de som van bedragen kan afwijken wegens afrondingsverschillen.

3 Prognose realisatie investeringen

3.1 Ontwikkeling Jaarschijf 2017

Bij de vaststelling van de Begroting 2017-2021 is de jaarschijf van de investering 2017 vastgesteld op € 45.575.000. Bij de Kadernota 2017 heeft er een actualisatie plaatsgevonden en is de jaarschijf 2017 opgehoogd naar € 52.144.000. Voor de Begroting 2018-2022 is het investeringsplan opnieuw beoordeeld en is de jaarschijf 2017 opnieuw geactualiseerd en komt deze per saldo uit op € 50.741.000.

bedragen x € 1.000

	Begroting 2017	Kadernota 2017	Begroting 2018
Raming Uitgaven 2017	52.763	56.770	53.258
Raming Inkomsten	7.188	4.626	2.517
Jaarschijf 2017	45.575	52.144	50.741

De vaststelling van het Investeringsplan 2018-2022 zal plaatsvinden bij de Begroting 2018-2022.

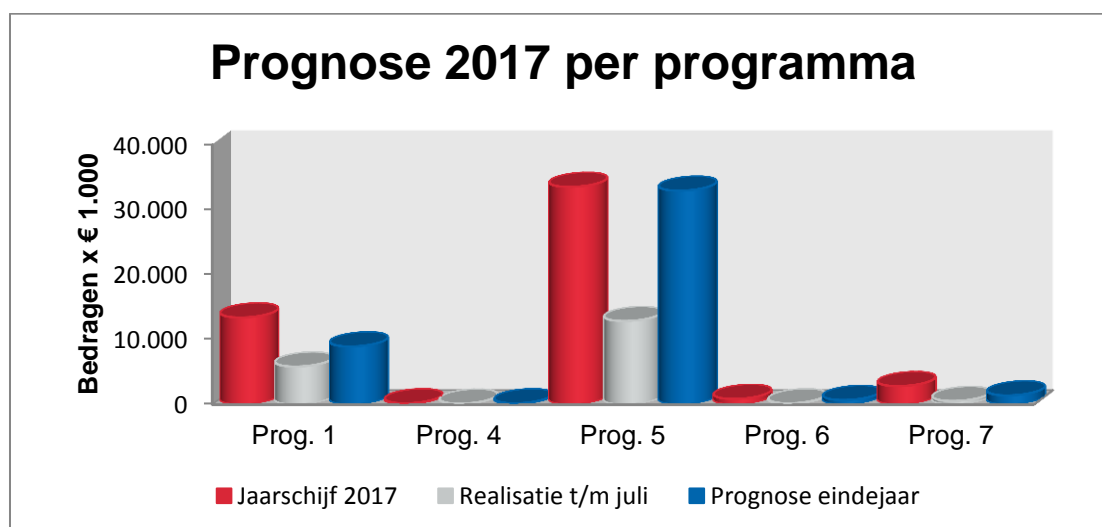
3.2 Prognose Investerings

Volgens de huidige prognose wordt 87% van het voorgenomen investeringsbedrag gerealiseerd.

3.2.1 Prognose per programma

bedragen x € 1.000

Programma	Jaarschijf 2017	Prognose eindejaar		Realisatie t/m juli	
1 Maatschappelijke participatie	13.389	8.931	67%	5.839	44%
4 Duurzame Stedelijke Vernieuwing	184	184	100%	132	72%
5 Beheer en Onderhoud	33.483	32.895	98%	12.844	38%
6 Burger Bestuur en Veiligheid	858	688	80%	183	21%
7 Algemene Dekkingsmiddelen	2.828	1.398	49%	542	19%
Totaal	50.741	44.096	87%	19.541	39%



3.2.2 Prognose per cluster

bedragen x € 1.000

Cluster	Jaarschijf 2017	Prognose eindejaar		Realisatie t/m juli	
Maatschappelijk nut	6.600	6.600	100%	3.334	51%
Infrastructuur	3.828	3.753	98%	438	11%
Bruggen	3.639	3.639	100%	2.644	73%
Walmuur/Kademuur	2.260	2.216	98%	1.547	68%
Bossen en parken	520	520	100%	50	10%
Integraal waterplan	500	500	100%	160	32%
Waarderhaven	184	184	100%	132	72%
Openbare Ruimte	17.530	17.412	99%	8.305	47%
Riolering	13.568	13.843	102%	4.483	33%
Onderwijs	8.122	6.737	83%	5.366	66%
Multifunctionele sporthal Duinwijk	3.006	1.000	33%	37	1%
Vervanging sportvelden: toplagen	546	546	100%	450	82%
Vervanging sportvelden: onderbouw	518	385	74%	0	0%
Vervanging kleedaccommodaties	518	0	0%	0	0%
Skatehal	200	50	25%	5	3%
Vervanging grassportvelden	185	167	90%	0	0%
Nieuwbouw kleedkamers RFC	159	0	0%	0	0%
Stelpost verrekening sportaccommodaties	120	46	38%	-20	-17%
Aanleg Rood en Wit cricketveld	14	0	0%	0	0%
Sport	5.267	2.194	42%	473	9%
Vervanging Datacenter/software aanbesteden	1.000	270	27%	155	16%
Optimalisatie huisvesting	568	568	100%	331	58%
Digitale transformatie	500	0	0%	0	0%
Vervanging ICT	500	399	80%	0	0%
Glasvezelnetwerk	260	161	62%	56	21%
ZBB Actieve wachten	135	70	52%	40	29%
KCC regiebord	128	128	100%	95	75%
Vervanging Klantbegeleidingssysteem	120	90	75%	13	11%
Website fase 2	100	100	100%	0	0%
Kassa systeem	75	0	0%	0	0%
Gemeentelijk apparaat	3.385	1.786	53%	691	20%
Levensduurverlengend onderhoud	1.165	450	39%	0	0%
Vervanging Patronaat	600	600	100%	101	17%
Verbindingsgang Hart Kleine Houtweg	53	0	0%	0	0%
Maatschappelijk voorziening	1.818	1.050	58%	140	8%
Vervanging Parkeerautomaten	730	754	103%	48	7%
Vervanging parkeervergunning systeem (vignetten)	300	300	100%	35	12%
Vervanging parkeerautomaten waterparkeren	20	20	100%	0	0%
Parkeren	1.050	1.074	102%	84	8%
Eindtotaal	50.741	44.096	87%	19.541	39%

3.3 Toelichting op afwijking per programma

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Jaarschijf 2017	Prognose eindejaar	Realisatie t/m juli	Toelichting
Programma 1 Maatschappelijke Participatie				
Scholen	8.122	6.737 83%	5.366 66%	☺
Sport	5.267	2.194 42%	473 9%	☹ De afwijking wordt veroorzaakt door sporthal bij de Duinwijk en de Skatehal. Bij de Duinwijkhal heeft de aanbestedingsprocedure langer geduurd, dan verwacht. Inmiddels is het contract met de aannemer getekend en is de eerste paal geslagen op 15 september 2017. Bij de Skatehal wordt gezocht naar een geschikte verplaatsbare hal.
Totaal Programma 1	13.389	8.931 67%	5.839 44%	
Programma 4 Duurzaam Stedelijke Vernieuwing				
Waarderhaven	184	184 100%	132 72%	☺
Totaal Programma 4	184	184 100%	132 72%	
Programma 5 Beheer en Onderhoud				
Bossen en parken	520	520 100%	55 11%	☺
Bruggen	3.639	3.639 100%	2.644 73%	☺
Infrastructuur	3.803	3.728 98%	437 12%	☺
Integraal Waterplan	500	500 100%	160 32%	☺
Kunst en Cultuur	653	600 92%	101 15%	☺
Levensduur verlengend onderhoud	1.165	450 39%	35 3%	☹ Bij het onderhoud aan gemeentelijk vastgoed is prioriteit gegeven aan het inhalen van achterstallig onderhoud. Deze kosten komen ten laste van de exploitatie. De reserveringen in het investeringsplan voor levensduur verlengend onderhoud in 2017 zijn bestemd voor onderhoud aan de Zijlstraatvleugel van het stadhuis en het aanbrengen van verdeelkasten en brandcompartimenten in het Stadhuis. Deze werken zijn in 2017 voorbereid en worden aan het eind van dit jaar aanbesteed. De uitvoering daarvan zal grotendeels of geheel in 2018 plaatsvinden.
Maatschappelijk nut	6.600	6.600 100%	3.334 51%	☺
Parkeren inclusief Fiets	775	799 103%	48 6%	☺
Riolering	13.568	13.843 102%	4.483 33%	☺
Walmuur/Kademuur	2.260	2.216 98%	1.547 68%	☺
Totaal Programma 5	33.483	32.895 98%	12.844 38%	
Programma 6 Burger, Bestuur en Veiligheid				
Kantoor automatisering	558	388 70%	148 27%	☹ De achterblijvende realisatie wordt verklaard door Vervanging kassasysteem: De vervanging van het kassasysteem zal pas in 2018 gaan plaatsvinden, waarbij in een eerder stadium was aangegeven dat dit in 2017 zou gebeuren. Het opgenomen bedrag van € 75.000 zal worden doorgeschoven naar 2018.

Omschrijving	Jaarschijf 2017	Prognose eindejaar	Realisatie t/m juli	Toelichting
Vervangen parkeervergunning systeem	300	300 100%	35 12%	😊
Totaal Programma 6	858	688 80%	183 21%	
Programma 7 Algemene Dekkingsmiddelen				
Huisvesting gemeente	568	568 100%	331 58%	😊
Kantoorautomatisering	2.260	830 37%	211 9%	☹️
				De achterblijvende realisatie wordt verklaard door de vervanging Datacenter: Door nadere onderzoeksvragen in de ontwerpfase en daaropvolgend diverse subdelen van de diverse aanbestedingen is het project op onderdelen getemporeerd. De nota en het projectplan zijn door het college geaccordeerd. De verwachte uitgaven op de investeringen 2017 worden daarmee voor een groot deel overgeheveld naar 2018. Digitale Transformatie: In Q3 wordt een informatiebeleidsplan verwacht welke meer invulling (kleur) gaat geven van de digitale opgave die de gemeente Haarlem de komende 5 jaar gaat krijgen. Daarnaast worden dermate veel resources door de interne organisatie projecten (herijking organisatie en fusie Zandvoort) opgeslokt dat het starten van deze business-IV projecten niet gaat lukken.
Totaal Programma 7	2.828	1.398 49%	542 19%	
Eindtotaal	50.741	44.096 87%	19.541 39%	

Toelichting verkeerslichten:

Prognose jaarschijf > 70%	😊
Prognose jaarschijf > 50% en < 70%	😐
Prognose jaarschijf < 50%	☹️

3.4 Kredietaanvraag

Op 15 december 2016 stelde de gemeenteraad het pakket van 19 maatregelen moderniseren parkeren vast (BBV 2016/502227). De invoering van de maatregelen en de financiële verwerking ervan zijn opgeschort vanwege het referendum dat over dit besluit is aangevraagd. In juli bleek de uitkomst van het referendum geen reden te geven tot wijziging van het eerder genomen besluit.

De maatregel 'invoeren betaald parkeren in belanghebbenden gebied' vraagt om aanpassing van de bebording en de plaatsing van extra parkeerautomaten in dit gebied. Voor de plaatsing van parkeerautomaten in de zones buiten het centrum is in het investeringsplan een reservering opgenomen, waarvoor de raad nog krediet aan het college dient te verlenen.

Het college stelt de raad voor een krediet van **€ 754.000** te verlenen voor de uitvoering van de maatregel 'Invoeren betaald parkeren in belanghebbenden gebied' zoals besloten op 15 december 2016, ten laste van IP-post 12.20.

4 Voortgang grote projecten

De voortgang van de grote complexe projecten binnen de gemeente Haarlem volgen we in de bestuursrapportages middels deze voortganglijst. Hierin zijn circa 50 van de 200 lopende projecten opgenomen. Het gaat om de grotere onderhouds- en fysieke ontwikkelprojecten met een geraamde uitgave van tenminste € 250.000.

Voor het realiseren van het onderhoud aan de openbare ruimte is in 2016 extra inzet gepleegd. Dit heeft in 2016 er toe geleid dat het jaar is afgesloten met een bestedingspercentage van circa 98 %, waarmee afstand is genomen van jaren met onderbesteding. Zoals wij dat nu kunnen inschatten gaan we deze lijn in 2017 vasthouden en koersen we weer af op een hoog bestedingspercentage.

Dit neemt niet weg dat de toenemende complexiteit van de projecten vraagt om een grote inzet van de organisatie. Participatie en inspraak en bestuurlijke besluitvormingsprocessen vragen een zorgvuldige voorbereiding en dus tijd. Door het toepassen van nieuwe instrumenten, zoals de startbrief lukt het steeds beter om de onzekerheden en mogelijke discussiepunten zo vroeg mogelijk in het proces in kaart te brengen. Bij de startbrief doen wij dat samen met een aantal belangrijke stakeholders. Door voldoende werk (circa 37,5 miljoen) in voorbereiding te hebben kan een vertraging in het ene project opgevangen worden door een ander project naar voren te trekken. Zo zien we dit jaar dat de rioolprojecten in Dietsveld en de herinrichting van de Velsertstraat op schema voor liggen terwijl de vernieuwing van de walmuur in het Spaarne meer tijd vergt. Het aandeel van de bestedingen aan rioolwerkzaamheden is dit jaar hoog, met circa 13,5 miljoen.

Een kleine vogelvlucht langs de gebieden:

Ontwikkeling:

Daar waar de markt voor woningen in Haarlem is aangetrokken, blijft de verkoop van kavels op het bedrijventerrein Waarderpolder achter met name in de noordkop was de hoop gevestigd meer kavels te kunnen verkopen in tijden dat het economisch beter gaat.

De herontwikkeling van de Koepel, een complex project, heeft geleid tot een grote inzet van het ambtelijk apparaat.

In deze Bestuursrapportage doen wij een voorstel om het initiatievenbudget, waaruit deze kosten betaald worden, met € 285.000 te verhogen.

Was de Industriehavenbrug in 2016 nog een zorgenkindje, dit jaar is de aanbesteding succesvol verlopen en gaat het project daadwerkelijk van start.

Deli terrein (Schoterkwartier), het stedenbouwkundig programma is op 20 juni 2017 vastgesteld door het college.

Badmintonpad, Duinwijk, de aanbesteding is rond en in september is de 1e paal geslagen voor de bouw van een nieuwe badmintonhal.

De Remise raakt in de eindfase van oplevering. Dit gebeurt gefaseerd maar gaat niet zonder slag of stoot. De opleveringsdatum van een aantal woningen wordt niet gehaald.

Tenders zijn uitgeschreven voor verkoop van de locatie Poort Boerhaavewijk, Aziëweg en Schalkstad.

De Entree vordert gestaag, de eerste woningen in het oostelijk deel zijn in aanbouw genomen.

Groot Onderhoud:

De Kademuurvervanging en herinrichting van de Bakenessergracht is in uitvoering en wordt 3e kwartaal 2017 afgerond.

De herinrichting van de Friese Varkenmarkt en de Nieuwe Gracht zijn afgerond.

Het nieuwe rioolgemaal aan de Parklaan is volop in uitvoering en wordt in 2018 opgeleverd.

De herinrichting van Kenaupark en Kinderhuisvest is in volle gang. Het project wordt voorjaar 2018 opgeleverd.

De start van de kademuurvervanging aan het Spaarne Burgwalzijde schuift een jaar door vanwege de mogelijkheid om werk met werk te maken.

Schoterbos, het krediet is vrijgegeven en begin 2018 start de daadwerkelijke uitvoering. De vervanging van de Buitenrustbruggen is in 2017, ruim binnen de termijn en het beschikbaar budget afgerond.

De herinrichting van de Europaweg (zuidzijde) start medio september.

Met een pilot "loting" is met de inwoners van Schalkwijk de noodzakelijke vervanging van bomen in Schalkwijk besproken, in de volgende fase zal een plan van aanpak worden opgesteld.

Met het overzicht van projecten in bijlage 3 van deze Bestuursrapportage wordt inzicht geboden in de aspecten tijd en geld van een project.

Tijd: groen wil zeggen dat er geen afwijking is ten opzichte van de vastgestelde planning, oranje betekent een vertraging van maximaal drie maanden, rood wijst op meer dan drie maanden vertraging. Deze kleuren worden aangegeven ten opzichte van de oorspronkelijke planning, tenzij de raad in een later stadium is geïnformeerd over een nieuwe planning. Vertragingen (oranje en rood) worden van een toelichting voorzien.

Geld: groen geeft aan dat uitgaven en verplichtingen voor geplande werkzaamheden vallen binnen het door de raad vastgestelde krediet, oranje geeft aan dat de eindprognose valt buiten het vastgestelde krediet (een signaal om aanvullende dekking te zoeken). Rood geeft aan dat uitgaven plus verplichtingen buiten de door de raad gestelde financiële kaders vallen, dus buiten de totale raming voor het project.

5 Voortgang aanbevelingen accountant en rekenkamercommissie

Voorheen werd over de voortgang van aanbevelingen accountant en RKC gerapporteerd in de bestuursrapportage. Bij de jaarrekening 2016 is gemeld dat de voortgang van aanbevelingen accountant en RKC voortaan worden afgehandeld via Bestuurlijke agendazaak (BAZ). De afdoening wordt door de griffie en de rekenkamercommissie gemonitord. De raad wordt twee keer per jaar over de stand van zaken geïnformeerd.

6 Bedrijfsvoering

Omzetten van inhuur naar vaste formatie

De trend van de afgelopen jaren is dat de omvang van de formatie fors gedaald is. Dit geeft inmiddels grote druk op de organisatie, dit is terug te zien in stijgende werkdruk en (opnieuw) stijgende inhuur. Het is duidelijk dat de organisatie behoefte heeft aan extra capaciteit voor langere termijn. Naar aanleiding van de bespreking Kadernota 2017 is bezien welk deel van de ingehuurde formatie kan worden vervangen door uitbreiding van de vaste formatie en is tegelijkertijd het incidentele en structurele (> drie jaar) inhuurkarakter verkend, ook vanuit het oogpunt dat de komende jaren voor een langere periode werk beschikbaar is. Dit resulteert in omzettingen bij de volgende afdelingen: Gebiedsontwikkeling en Beheer, Ruimtelijk Beleid, OG (in totaal circa 31 fte) en Werk & Inkomen (in totaal 6 fte).

Uitbreiding formatie gemeente breed

Gedurende vier jaar is ingehuurd om de productie waar te kunnen maken. Inhuur is een dure vorm van inzet voor werk en is zeker nodig om een zekere flexibiliteit te houden om bij terugval in werkzaamheden wel in te kunnen krimpen. Het aanstellen van mensen via tijdelijke contracten is ook een mogelijkheid, wel is dan de periode begrensd tot maximaal twee jaar. Vaak lopen projecten langer dan deze periode, tijdelijke contract komt het meest tot zijn recht bij kortlopende afgebakende projecten of werkzaamheden. De verhouding tussen flexibiliteit en vaste formatie moet in balans zijn. Voor een aantal functies is de verhouding uit balans en geven de werkzaamheden voor inhuur ook een zodanige belasting op de organisatie dat heroverweging van de vaste formatie aan de gemeente breed orde is.

Bijlage 1: Overzicht voortgang proces bestuurlijke actiepunten

In januari 2014 zijn alle nog toen openstaande actiepunten (o.m. aangenomen moties, toezeggingen) in de nieuwe applicatie voor de stukkenstroom opgenomen. Sindsdien worden alle aangenomen moties (incl. Moties Vreemd) en alle toezeggingen in commissievergaderingen en raadsvergaderingen als bestuurlijke agendazaak (baz) geregistreerd in verseon. Ook jaaragendapunten, schriftelijke raadsvragen en initiatiefvoorstellen worden in verseon geregistreerd. In mei/juni 2016 zijn voorts de RKC-aanbevelingen in de registratie opgenomen. Per bestuurlijke agendazaak worden een aantal kenmerken opgenomen: onderwerp, ontstaansdatum, het betreffende programma, de verantwoordelijke portefeuillehouder, de verantwoordelijke afdeling, etc.

De inhoudelijke afdoening van een agendazaak gebeurt in de commissie of raad en wordt geregistreerd. Regelmatig wordt in de commissievergadering een overzicht van alle openstaande bestuurlijke agendazaken per commissie geagendeerd. Eenmaal per jaar (in de bestuursrapportage in september) wordt over de voortgang van het bestuurlijke proces gerapporteerd.

Voortgang van het proces (cijfermatig)

Op basis van de informatie uit verseon is onderstaand overzicht opgesteld. Per raadscommissie is aangegeven:

1. het aantal openstaande actiepunten, verdeeld naar soort (schriftelijke vragen, motie, raadsjaaragenda, etc)
2. het aantal openstaande actiepunten, verdeeld naar ontstaansdatum: van start huidige bestuursperiode tot september 2014 (a), van september 2014 tot september 2015 (b), van september 2015 - september 2016 (c) en van september 2016 tot nu (d).
3. het aantal actiepunten dat in de periode van januari 2014 tot heden is afgedaan.
4. het aantal actiepunten, waarbij de afdoening in behandeling is bij de commissie of raad.
5. het totaal aantal actiepunten per commissie.

Aantal/soort	Bestuur	Beheer	Ontwikkeling	Samenleving	Totaal
1. Openstaande punten naar soort:	56	71	150	84	361
Schriftelijke vragen	-	1	-	1	2
Motie	9	14	18	23	64
Raadsjaaragenda	17	43	106	19	185
Toezeggingen	24	10	19	40	93
Initiatiefvoorstellen	-	-	-	-	-
RKC-rapport	-	-	1	-	1
RKC-aanbevelingen	6	3	6	1	16
2. Openstaande punten naar ontstaansdatum	56	71	150	84	361
maart 2014 - sept 2014 (a)	1	-	-	-	1
sept 2014 - sept 2015 (b)	3	7	10	5	25
sept 2015 - sept 2016 (c)	5	18	30	9	62
sept 2016 – sept 2017 (d)	47	46	110	70	273
3. Totaal aantal afgedane actiepunten	331	268	416	484	1499
4. Actiepunten met afdoening in behandeling	25	17	37	22	101
5. Totaal	412	356	603	590	1961

Stand per 26 juli 2017

Bijlage 2: Lijst van aan- en verkopen gemeente

In 2017 zijn de volgende aan- en verkopen gedaan van strategisch en niet-strategisch bezit. Voor aan- en verkopen boven de € 100.000 bent u eerder geïnformeerd via de lichte / zware voorhangprocedure welke inhoudt dat de commissie / raad vooraf heeft ingestemd met de aan- of verkoop. Over aan- en verkopen onder de € 100.000 legt het college achteraf door middel van deze bijlage bij de bestuursrapportage verantwoording af.

bedragen x € 1.000

Aankopen	Strategisch bezit	Niet strategisch bezit
Locatie/Pand	totaal netto (koopsom)	totaal netto (koopsom)
-	0	0
Totaal	0	0
<hr/>		
Verkopen	Strategisch bezit	Niet strategisch bezit
Locatie/Pand	totaal netto (koopsom)	totaal netto (koopsom)
Vijfhuizen 5 (grond naast)		5
Haarlems Geluk (grond)		75
Bloemveldlaan 67 (grond nabij)		39
Kuppersweg 39 (grond naast)		31
Oranjeboomstraat 156 (grond achter)		2
Willem de Zwijgerlaan 5 (grond)		9
Wilhelminastraat 48 (grond)		95
Jan van Krimpenweg 8-10 (grond)		35
Leidseplein 24 (grond)		9
Totaal	0	300

Bijlage 3: Overzicht grote projecten

Stadsdeel	Project	Eind-jaar	Tijd	Geld	Toelichting
Centrum	Bakenessergracht		😊	😊	Project is in uitvoering en loopt binnen planning en budget.
Centrum	Friese Varkenmarkt en Hooimarkt	2017	😊	😞	Project is opgeleverd 1e kwartaal 2017. Voor de verplaatsing van de Viskraam worden meerkosten verwacht die het beschikbare budget kunnen overstijgen.
Centrum	Nieuwe Gracht, fase 2 C en D	2017	😊	😊	Project is opgeleverd 1e kwartaal 2017.
Centrum	Parklaan, rioolgemaal		😊	😊	Project is in uitvoering en loopt binnen planning en budget.
Centrum	Kinderhuisvest en Kenaupark	2018	😞	😞	Vanwege asfalteren buiten vorstperiode schuift oplevering door naar 1e kwartaal 2018. Aanvullende eisen, archeologie en bodemgesteldheid leiden tot meerkosten die het budget overschrijden.
Centrum	Spaarne, vervangen kademuur		😞	😊	Wegens werk met werk maken wordt een inspraak traject doorlopen wat extra tijd kost. Vanwege het vaarseizoen schuift de start van de uitvoering 1 jaar door.
Haarlem	Openbare Verlichting LED 2015-2018, groot onderhoud	2018	😊	😊	Aanbesteding wordt binnenkort gestart door middel van een raamovereenkomst. Beschikbaar budget is leidend voor uit te voeren werkzaamheden.
Haarlem	Riolering, levensverlengend onderhoud	2018	😊	😊	Project is in uitvoering en loopt binnen planning en budget.
Haarlem	Vervanging parkeerautomaten 2016	2017	😊	😊	Start uitvoering augustus 2017. Oplevering oktober 2017.
Haarlem	Quickwin maatregelen OV		😊	😊	Het provinciale programma quickwin OV is afgerond. Een vervolg op de quickwin is door de provincie gegeven in de vorm van een investerings- en uitvoeringsagenda openbaar vervoer voor de periode 2015-2020. Door middel van een samenwerkingsovereenkomst tussen provincie en gemeente worden knelpunten in de doorstroming aangepakt. Gezamenlijk wordt bekeken op welke wijze deze kunnen worden aangepakt. De provincie heeft tot en met 2020 hiervoor € 6,7 miljoen voor Haarlem gereserveerd waarvan een groot deel voor uitvoering van HOV Rijksstraatweg is bestemd.

Stadsdeel	Project	Eind-jaar	Tijd	Geld	Toelichting
Noord	Deliterrein	2019	😊	😊	Ontwerp Stedenbouwkundig programma vastgesteld door B&W op 20 juni 2017.
Noord	Dietsveld F2, Jan Gijzenkade	2017/2018	😊	😊	De uitvoering start eerder i.v.m. snelle oplevering Eksterlaan en Dietsveld. Financieel betekent dit dat er budget van 2018 naar 2017 wordt verschoven. Dit is binnen de onderhoudsbegroting afgestemd.
Noord	Dietsveld, fase 2	2017	😊	😊	Wordt dit jaar afgerond, ruim voor op planning. Financieel betekent dit dat er budget van 2018 naar 2017 wordt verschoven. Dit is binnen de onderhoudsbegroting afgestemd.
Noord	Eksterlaan, fase 2	2017	😊	😊	Wordt dit jaar afgerond, ruim voor op planning. Financieel betekent dit dat er budget van 2018 naar 2017 wordt verschoven. Dit is binnen de onderhoudsbegroting afgestemd.
Noord	HOV noord	2019	😞	😊	Samenwerkingsovereenkomst met Provincie heeft meer tijd gekost. 13/6 akkoord G.S. 20/6 B&W besluit over DO en samenwerkingsovereenkomst. 13/7 DO besproken in de commissie en 20/7 in de raad. Naar aanleiding hiervan vindt nu verder onderzoek plaats.
Noord	Schoterbos, groot onderhoud groen	2018	😊	😊	In mei heeft Raad ingestemd met vrijgeven uitvoeringskrediet. Tweede helft 2017 wordt DO uitgewerkt naar een bestek, de uitvoering aanbesteed en werkzaamheden buiten voorbereid. Start werkzaamheden buiten begin 2018.
Noord	Velserstraat, riolering en herinrichting	2018	😊	😊	BDU subsidie toegewezen, uitvoering start 2e helft dit jaar.
Noord	VMBO west (duinwijkhal)	2018	😊	😊	De aanbestedingsprocedure heeft langer geduurd dan verwacht. Inmiddels is contract voor de bouw van de Duinwijkhal getekend. Op 15 september 2017 is de eerste paal geslagen.
Noord	Delftwijk Delftlaan - Zuid	2018	😊	😊	Besluitvorming over ontwerp in voorbereiding. Uitvoering sluit aan op renovatie van Ymere.
Noord	Steenbokstraat en Meteorenstraat, onderhoud	2017	😊	😊	Volgens planning opgeleverd.
Oost	Amsterdamsevaart afwaardering	2018	😊	😊	Het project is gestart en het beschikbare budget is voldoende.
Oost	DSK	2017	😊	😊	De vrije kavel van DSK II is verkocht en hier komen 13 aardgasloze woningen.

Stadsdeel	Project	Eind-jaar	Tijd	Geld	Toelichting
Oost	Industriehaven, brug	2018	☹️	😊	Project is gestart, budget is krap maar vooralsnog toereikend, de planning is strak en voldoet niet geheel aan de voorwaarden van de subsidievoorwaarden van het Rijk, maar alle betrokken pp zijn op de hoogte en hebben aangegeven met een overschrijding van de termijn van aanleg te kunnen leven. Belangrijk is dat een begin van uitvoering moet zijn gemaakt voor het einde van 2017. Dat wordt gehaald.
Oost	Slachthuissterrein	2017	☹️	😊	College en raadscommissie zijn akkoord met de komst van popcentrum in het slachthuis. Er is nog discussie over het al dan niet in bezit houden van het hele oorspronkelijke slachthuisgebouw. De rest zal via een openbare verkoopprocedure worden verkocht.
Oost	Waarderpolder, Centrale Watergang	2018	😊	😊	Het project is gestart en het budget is toereikend maar krap.
Oost	Waarderpolder, Laan van Decima	2020	😊	😊	Marktonderzoek heeft plaatsgevonden. Na de zomer worden er alliantiegesprekken gevoerd. E.e.a. moet leiden tot een ontwikkelvisie waarmee verkoop van de grond mogelijk wordt.
Oost	Waarderpolder, Minckelersweg e.o.	2018	😊	😊	Er heeft een contractuele ontvlechting plaatsgevonden waardoor de gemeente eigenaar is van de eerder verkochte maar niet betaalde kavels en meer regie kan voeren over de mogelijke invulling van het terrein.
Oost	Waarderpolder, Noordkop	2018	☹️	☹️	De verkoop van percelen grond blijft achter.
Oost	Waarderpolder, relinen riool	2017	😊	😊	Project is volop in uitvoering, eind van dit jaar gereed.
Oost	Scheepmakerskwartier Fase 2	2019	😊	☹️	Het uitblijven van de verkoop van de Drijfriemenfabriek heeft een negatief effect op de grex, evenals het besluit van de commissie ontwikkeling de verkoop aan de zittende gebruiker te faciliteren waardoor een mindere verkoopopbrengst kan worden gerealiseerd dan bij een openbare verkoop
Oost	Teding van Berkhoutstraat, groot onderhoud	2018	😊	☹️	Er vind hier groot onderhoud en herontwikkeling plaats. Tevens wordt hier het riool en hemelwaterafvoer van elkaar losgekoppeld n.a.v. het HWA onderzoek.
Oost	Nagtzaamstraat, herinrichting	2019	😊	😊	Project is in voorbereiding. Aan het einde van 2017 / begin 2018 wordt gestart met de werkzaamheden.

Stadsdeel	Project	Eind-jaar	Tijd	Geld	Toelichting
Schalkwijk	Aziëweg	2020	😊	😊	De planvoorbereiding van het park loopt voorspoedig. Onlangs is het VO, dat tot stand gekomen is met participatie, in de inspraak gebracht. De verkoop van de twee resterende torens is gaande.
Schalkwijk	Schalkstad	2020	😐	😊	Op verzoek van de inschrijvers in de termijn voor inschrijving met 8 weken verlengd
Schalkwijk	Europaweg, groot onderhoud	2018	😊	😊	Het project verloopt voorspoedig, na de zomer 2017 wordt gestart met de uitvoering.
Schalkwijk	Molenwijk, wandelpromenade onderhoud	2018	😊	😊	De aanbestedingsprocedure is in gang gezet. Na de zomer 2017 is de gunning gepland.
Schalkwijk	Schalkstad, parkeervoorziening	2020	😐	😊	Op verzoek van de inschrijvers in de termijn voor inschrijving met 8 weken verlengd.
Schalkwijk	Vilniusstraat 2 (herontwikkeling)	2017	😊	😐	Het project is op tijd, met een kleine overschrijding (€ 30.000) opgeleverd. Dit heeft voornamelijk te maken met aangetroffen achterstallig onderhoud.
Zuid West	Churchillaan	2018	😊	😊	De opdracht voor de verbetering verharding is gereed; de verkeersregelininstallaties (VRI's) Churchillaan - Zuiderhoutlaan worden in 2018 vernieuwd
Zuid West	Julianastraat, riolering	2018	😊	😊	Project is aanbesteed en uitvoering zal dit jaar starten en zal begin 2018 gereed zijn; Hemelwaterafvoer wordt in dit project betrokken.
Zuid West	Noorder Emmakade en Tuinlaantje, walmuur	2017	😊	😊	De stenen kademuur en fundering langs de Noorder Emmakade en het Tuinlaantje worden eind 2017 en begin 2018 vervangen. Gezien de financiële consequenties worden de 6 essen niet behouden. Hierover is overeenstemming met de buurt en bomenwacht.
Zuid West	Rozenprieelstraat e.o.	2018	😐	😊	Project is aanbesteed en uitvoering zal dit jaar starten. Voor een deel zal een heroverweging worden gemaakt in verband met de funderingsproblematiek in deze buurt.

Stadsdeel	Project	Eind-jaar	Tijd	Geld	Toelichting
Zuid-West	Buitenrustbruggen, groot onderhoud	2017	😊	😊	Project is afgerond. De raad heeft in 2015 alleen het voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld, bij werkvoorbereiding bleek dat het gereserveerde krediet niet toereikend was. Hier was een second opinion op nodig. De raad heeft begin 2016 het benodigde krediet vrijgegeven.
Zuid-West	Houtplein Dreef, vervanging verharding en riolering Schelpenpad	2018	😊	😊	Het college van burgemeester en wethouders heeft het definitief ontwerp (DO) van de herinrichting Dreef vastgesteld. Het DO is daarna nog besproken in de Cie Beheer en gemeenteraad. De voorbereiding is gestart voor de uitvoering later dit jaar. Bezwaren zijn ingediend tegen de omgevingsvergunning. Bezwaar- en beroepsprocedure loopt. Bij de uitvoering wordt rekening gehouden met de gebruikers van het gebied.
Zuid-West	Remise (woonwijk met circa 150 eengezinswoningen en 58 appartementen)	2018	😐	😊	Het woningprogramma raakt in de eindfase van oplevering, die volgens planning doorloopt tot het eerste kwartaal.
Zuid-West	EKP-terrein / PlazaWest		😐	😊	Het overnemen van deze locatie door De Brug Vastgoed betekende voor alle partijen, eigenaar, omwonenden, gemeenten, Ark, het opnieuw vinden van een optimaal ontwerp, dat past binnen het vigerende bestemmingsplan. Tegen een aantal van de reeds ingediende omgevingsvergunningen zijn bezwaren ingediend. Hierdoor dreigt een vertraging van de start van de realisatie. Dit is voor de ontwikkelaar onwenselijk (tijd en geld). Op dit moment staat de ontwikkelaar voor de afweging om het ontwerp aan te passen waardoor, naar verwachting, sneller gestart kan worden met de bouw. De mogelijke aanpassing past binnen het vigerende bestemmingsplan.